

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

АРХІТЕКТУРНИЙ
(факультет)

ДИЗАЙНУ АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА
(назва випускової кафедри)

**ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТРА**

на тему:

**«ОСОБЛИВОСТІ АРХІТЕКТУРНО-СЕРЕДОВИЩНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ
ПЕНІТЕНЦІАРНИХ КОМПЛЕКСІВ В УКРАЇНІ (НА ПРИКЛАДІ
ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ УСТАНОВИ В КИЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ)»**

Неклеса Валерія Сергіївна
(прізвище, ім'я та по батькові здобувача повністю)

Київ 2026 р.

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

АРХІТЕКТУРНИЙ

(факультет)

ДИЗАЙНУ АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА

(назва випускової кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

д. арх., проф. _____ В.О. Тімохін

“___” травня 20__ року

**ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТРА**

Особливості архітектурно-середовищної організації пенітенціарних комплексів
в Україні (на прикладі пенітенціарної установи в київській області)

Виконав Некlesa Валерія Сргіївна

(прізвище, ім'я та по батькові повністю)

191 Архітектура та містобудування

(Спеціальність)

«Дизайн архітектурного середовища»

(Освітньо-наукова програма)

Групи: Дасм-24-6

Керівники: Ковальська Г.Л.; Третяк М.Е

(прізвище, ініціали)

доктор архітектури, професор; доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Рецензент: Кравченко І.Л.

(прізвище, ініціали)

професор

(науковий ступінь, вчене звання)

Ідентичність підтверджую

Я, як здобувач вищої освіти КНУБА, розумію і підтримую політику закладу з академічної доброчесності. Я не надавав(-ла) і не одержував(-ла) недозволену допомогу під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

(підпис, ініціали та прізвище здобувача)

Київ 2026 р.

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

Факультет: Архітектурний

Випускова кафедра: Дизайну архітектурного середовища

Освітній ступінь: Магістр

Спеціальність: 191 Архітектура та містобудування

Освітньо-наукова програма: Дизайн архітектурного середовища

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету

д.т.н., проф. _____ О.В. Кащенко

„___” _____ 20__ року

З А В Д А Н Н Я ДО ВИКОНАННЯ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТРА

Некlesa Валерія Сергіївна

(прізвище, ім'я та по батькові студента)

1. Тема роботи: Особливості архітектурно-середовищної організації пенітенціарних комплексів в Україні (на прикладі пенітенціарної установи в київській області)

затверджена наказом ректора КНУБА № 481/52-15/10/26 від 23.04.2026 року

2. Керівники:

Ковальська Г.Л доктор архітектури, професор; Третяк М.Е доцент

(прізвище, ім'я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

3. Строк подання здобувачем роботи до захисту _____

4. Зміст пояснювальної записки за розділами:

Розділ 1. Тенденції формування сучасних пенітенціарних закладів 1.1. Теоретичні передумови дослідження пенітенціарних закладів. 1.2. Історичні передумови виникнення пенітенціарних закладів. 1.3. Вітчизняний досвід проєктування пенітенціарних закладів. 1.4. Світовий досвід проєктування пенітенціарних закладів. Висновки до розділу I

Розділ 2. Теоретичні засади формування пенітенціарних об'єктів. 2.1. Методика дослідження функціонально-просторової організації в'язниць. 2.2. Принципи формування пенітенціарних об'єктів. 2.3. Прийоми формування пенітенціарних закладів. Висновки до розділу II

Розділ 3. Особливості проєктування пенітенціарних комплексів на прикладі пенітенціарної установи в київській області. 3.1. Містобудівні умови, обмеження та організація схеми генерального плану пенітенціарної установи в селище Коцюбинське. 3.2. Функціонально-планувальні рішення в'язниці. 3.3 Організація середовища обраного об'єкту. Висновки до розділу III

Розділ 4. Цивільний захист. 4.1 Основні положення щодо цивільного захисту у сучасних умовах. 4.2 Характеристика об'єкту проектування. 4.3 Обґрунтування та прийняття рішень з питань цивільного захисту. Висновки до розділу IV

5. Перелік графічного матеріалу (з точними назвами обов'язкових креслень):

Робота складається з 21 аркуша формату А1. З цих аркушів 10 - схеми та таблиці до наукової частини перших двох розділів та першого розділу третього розділу.

Проектна частина складається з : схеми генерального пану, експлікація до генерального плану, ситуаційної схеми, транспортно-пішохідної схеми, схеми зонування генерального плану, панів поверхів на 5 будівель, трьох розрізів, шістьох фасадів, таблиці експлікації до плану поверхів, детальний план обраного приміщення, посадкове креслення, розбивочне креслення, розгортки до приміщення, пан стелі, експлікація рослин, експлікація матеріалів, композиційна група рослин, перспективні зображення архітектури.

6. Календарний план виконання роботи:

Види робіт та їх зміст	Дата виконання
Розділ 1. Тенденції формування сучасних пенітенціарних закладів	18.02.2026
Розділ 2. Теоретичні засади формування пенітенціарних об'єктів	26.03.2026
Розділ 3. 3 Особливості проектування пенітенціарних комплексів на прикладі пенітенціарної установи в київській області	30.04.2026
Розділ 4. Цивільний захист	14.04.2026
Остаточне оформлення роботи	06.05.2026
Направлення роботи для перевірки на плагіат	. .2026
Попередній захист роботи на випусковій кафедрі	. .2026
Направлення роботи на рецензування	. .2026
Передача матеріалів роботи на кафедру	. .2026
Захист роботи	. .2026

7. Консультанти розділів кваліфікаційної випускної роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Перевірів	
		дата	підпис
Розділ 1			
Розділ 2			
Розділ 3			
Цивільний захист			

8. Дата видачі завдання 16. 02. 2026 р.

Зав. кафедри

(підпис)

Тімохін В.О.
(прізвище та ініціали)

Керівник

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Здобувач

(підпис)

(прізвище та ініціали)

РЕЗЮМЕ (SUMMARY)		Некlesa Валерія Сергіївна	
до кваліфікаційної випускної роботи здобувача:			
360	Київський національний університет будівництва і архітектури		
Тема (українською та англійською)	Особливості архітектурно-середовищної організації пенітенціарних комплексів в Україні (на прикладі пенітенціарної установи в київській області). Features of the architectural and environmental organization of penitentiary complexes in Ukraine (using the example of a penitentiary institution in the Kyiv region)		
Освітній ступінь	Магістр		
Факультет	Архітектурний		
Випускова кафедра	Дизайну архітектурного середовища		
Спеціальність	191 «Архітектура та містобудування»		
Освітньо-наукова програма	Дизайн архітектурного середовища		
Керівники	Ковальська Г.Л доктор архітектури, професор; Третяк М.Е доцент		
Обсяг роботи:	пояснювальна записка, стор.	розділів	креслень формату А1
	116	4	21
Розділ 1. Тенденції формування сучасних пенітенціарних закладів	Пенітенціарні заклади сьогодні розглядаються не лише як місця ізоляції, а як складне соціально-архітектурне середовище, що впливає на поведінку та стан людини. Теоретичні основи дослідження формуються на перетині філософії, права, архітектури та нормативних вимог. Важливу роль відіграють ідеї Мішель Фуко і Джеремі Бентам, які обґрунтували значення простору як інструменту контролю. Історично в'язниці пройшли шлях від примітивних місць утримання до складних систем із чіткою організацією простору. Спочатку вони виконували лише каральну функцію, але з часом підходи змінилися у бік ресоціалізації та гуманізації середовища. Сучасні міжнародні стандарти, зокрема розроблені United Nations Office on Drugs and Crime, орієнтують на забезпечення прав людини, належних умов утримання та розвиток програм адаптації. Відповідно до цього, архітектура пенітенціарних комплексів стає багатофункціональною та людиноорієнтованою. В Україні також відбувається реформування системи: оновлюється нормативна база та реалізуються нові проєкти, що відповідають сучасним вимогам безпеки, ефективності та гуманності. Таким чином, сучасна пенітенціарна архітектура спрямована не лише на контроль, а й на створення умов для виправлення та повернення людини до суспільства.		

<i>Розділ 2. Теоретичні засади формування пенітенціарних об'єктів</i>	Дослідження дозволило визначити основні закономірності архітектурної організації пенітенціарних установ та ключові принципи їх проектування. Встановлено, що ефективний аналіз можливий лише за комплексного підходу, який поєднує теоретичні, нормативні та просторові методи. Серед основних принципів виділено функціональне зонування, розмежування потоків, ізоляцію та диференціацію, керованість і гуманізацію середовища. Сучасні тенденції орієнтовані на перехід до більш відкритих і соціально спрямованих рішень. Найбільш ефективними архітектурними прийомами є модульна організація, децентралізація, кластеризація, формування дворів, візуальний контроль, інтеграція природи, буферні зони та багаторівнева безпека. Таким чином, поєднання методів, принципів і прийомів формує основу для створення сучасних пенітенціарних комплексів, що забезпечують безпеку, ефективність і гуманізацію середовища.
<i>Розділ 3 Особливості проектування пенітенціарних комплексів на прикладі пенітенціарної установи в київській області</i>	У результаті дослідження сформовано цілісну концепцію пенітенціарного комплексу, що поєднує функціональність, безпеку та гуманізацію середовища. Обрана ділянка у Коцюбинське є доцільною завдяки вигідному розташуванню та інфраструктурі. Генплан передбачає чітке зонування, розмежування потоків і багаторівневу систему безпеки. Структура комплексу включає режимні, адміністративні, медичні, освітні та рекреаційні зони, що забезпечує ефективну роботу та умови для ресоціалізації. Особлива увага приділена якості середовища: використанню природних елементів, озелененню та комфортним просторам, що позитивно впливають на психоемоційний стан. Таким чином, проєкт відповідає сучасним вимогам і демонструє новий підхід до пенітенціарної архітектури — поєднання безпеки, ефективності та гуманності.

<i>Розділ 4.</i> ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ	Узагальнюючи результати дослідження, встановлено, що цивільний захист відіграє визначальну роль у забезпеченні безпеки населення в умовах надзвичайних ситуацій. Проаналізовано їх основні ознаки, типи та масштаби, що дозволяє обґрунтовано оцінювати потенційні ризики. Оцінка природно-кліматичних, інженерно-геологічних і містобудівних умов ділянки в селищі Коцюбинське підтвердила її придатність для проектування, водночас виявивши вплив техногенних чинників. Встановлено наявність потенційних загроз, пов'язаних із близькістю транспортної та промислової інфраструктури, зокрема ризиків хімічного та акустичного впливу. З урахуванням цих факторів обґрунтовано впровадження комплексу заходів цивільного захисту, ключовим з яких є створення вбудованих захисних споруд. Запроєктовані рішення забезпечують необхідний рівень безпеки, безперервність функціонування об'єкта та належні умови перебування людей у разі надзвичайних ситуацій.
<i>Висновки по роботі:</i>	Метою дослідження було визначення особливостей архітектурно-планувальної організації пенітенціарних установ і принципів їх формування. У результаті встановлено, що такі об'єкти мають складну багаторівневу структуру, засновану на поєднанні вимог безпеки, функціональності та гуманізації середовища. Ключовими є чітке функціональне зонування, ієрархія простору та розмежування потоків, що забезпечує ефективність і безпеку. Сучасні тенденції характеризуються переходом до децентралізованих, модульних і кластерних структур із формуванням комфортніших умов перебування. Важливу роль відіграє інтеграція природного середовища, яка сприяє ресоціалізації. Отже, ефективне проєктування базується на поєднанні раціональної просторової організації, сучасних архітектурних рішень і принципів гуманізації.
Ключові слова: пенітенціальні заклади, СІЗО, в'язниця, ресоціалізація, архітектурне середовище, безпека, реформа пенітенціарних закладів, гуманність простору, Коцюбинське, контроль та ізоляція. Keywords: penitentiary institutions, pre-trial detention center, prison, resocialization, architectural environment, security, reform of penitentiary institutions, humanity of space, Kotsiubynske, control and isolation.	

Здобувач: _____ / _____ /
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник: _____ / _____ /
(підпис) (прізвище та ініціали)

“__” _____ 2026 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	9
РОЗДІЛ I. ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНИХ ПЕНІТЕНЦІАРНИХ ЗАКЛАДІВ	16
1.1. Теоретичні передумови дослідження пенітенціарних закладів.....	16
1.2. Історичні передумови виникнення пенітенціарних закладів.....	19
1.3. Вітчизняний досвід проєктування пенітенціарних закладів.....	25
1.4. Світовий досвід проєктування -пенітенціарних закладів.....	29
Висновки до розділу I.....	37
РОЗДІЛ II. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПЕНІТЕНЦІАРНИХ ОБ'ЄКТІВ.....	39
2.1. Методика дослідження функціонально-просторової організації в'язниць..	39
2.2. Принципи формування пенітенціарних об'єктів.....	44
2.3. Прийоми формування пенітенціарних закладів.....	50
Висновки до розділу II.....	58
РОЗДІЛ III. ОСОБЛИВОСТІ ПРОЄКТУВАННЯ ПЕНІТЕНЦІАРНИХ КОМПЛЕКСІВ НА ПРИКЛАДІ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ УСТАНОВИ В КИЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	60
3.1. Містобудівні умови, обмеження та організація схеми генерального плану пенітенціарної установи в селище Коцюбинське.....	60
3.2. Функціонально-планувальні рішення в'язниці.....	67
3.3 Організація середовища обраного об'єкту.....	78
Висновки до розділу III	83
РОЗДІЛ IV. ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ.....	85
4.1 Основні положення щодо цивільного захисту у сучасних умовах.....	87
4.2 Характеристика об'єкту проєктування.....	91
4.3 Обґрунтування та прийняття рішень з питань цивільного захисту.....	94
Висновки до розділу IV.....	102
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	104
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	106
ДОДАТКИ.....	115

ВСТУП

В Україні питання зміни пенітенціарної системи є особливо актуальним у контексті сучасної ситуації та викликів, що стоять перед державою. Проблеми переповненості в'язниць, відсутність належних умов для утримання ув'язнених, високий рівень рецидивізму, та порушення прав людини - це все створює необхідність змін до підходів проектування та функціонування виправних установ. Важливість цього питання підкреслюється міжнародними зобов'язаннями України, зокрема в рамках адаптації до європейських стандартів у сфері прав людини. Нова філософія пенітенціарних установ, заснована на гуманізмі, реабілітації та соціальній інтеграції, стає ключовим фактором для вирішення багатьох системних проблем.

Однією з основних проблем української пенітенціарної системи є негуманні умови утримання в'язнів, які не відповідають міжнародним стандартам. Багато в'язниць залишаються застарілими, з низьким рівнем матеріально-технічного забезпечення, що негативно впливає на фізичне і психічне здоров'я ув'язнених. Наприклад, проблеми з вентиляцією, освітленням, доступом до медичних послуг та нестача простору у камерах створюють важкі умови для перебування. Це сприяє дегуманізації середовища, що суперечить сучасним підходам до виправлення правопорушників. [27]

Гуманність умов ув'язнення є важливою передумовою для реабілітації ув'язнених. Сучасний європейський досвід показує, що виправні установи повинні давати ув'язненим можливості для праці, особистого розвитку та освіти. Україна, намагаючись інтегруватися до європейського співтовариства, має адаптувати ці підходи у своїй системі, що включає перегляд стандартів проектування пенітенціарних закладів. Організація середовища, які впливатимуть на позитивні зміни у поведінці ув'язнених, дозволить не тільки поліпшити їхні умови у в'язницях, але й понизити рівень рецидивізму. [20]

Однією з головних проблем української пенітенціарної системи є високий рівень рецидивізму. Багато ув'язнених, після відбуття покарання, знову

порушують закон, що свідчить про недостатню ефективність нинішньої системи покарань. Це підкреслює важливість проектування виправних установ, які акцентують увагу не тільки на утриманні злочинців, але й на їхній реабілітації та соціальній інтеграції.

Сучасні пенітенціарні заклади повинні сприяти не лише покаранню, але й наданню ув'язненим можливості для ресоціалізації. Це включає доступ до професійної освіти, психологічної підтримки та участь у програмах реабілітації. Важливо, щоб архітектурні рішення у виправних установах сприяли цьому процесу. Наприклад, окремі приміщення для навчання, роботи і відпочинку дозволять ув'язненим поступово адаптуватися до соціуму і знизити ризики повторного вчинення злочину після звільнення.

Проектування таких установ повинно також враховувати необхідність мінімізації ізоляції. Перехід до моделей, де ув'язнені мають змогу взаємодіяти один з одним у рамках соціально корисних програм або проєктів, сприятиме формуванню навичок співжиття в суспільстві та кращій інтеграції після відбуття терміну.

З моменту ратифікації Україною Європейської конвенції з прав людини, країна взяла на себе зобов'язання адаптувати свою пенітенціарну систему відповідно до європейських стандартів. Це стосується як умов утримання, так і загальної філософії системи покарань. Європейські стандарти зосереджують увагу на правах людини і гідності ув'язнених [16], що вимагає перегляду існуючих українських підходів до проектування пенітенціарних закладів.

Актуальність дослідження засвідчують наступні документи:

Державні нормативні-правові документи:

- КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ РОЗПОРЯДЖЕННЯ від 16 грудня 2022 р. № 1153-р Про схвалення Стратегії реформування пенітенціарної системи на період до 2026 року та затвердження операційного плану її реалізації у 2022-2024 роках [16].

- Мінімальні стандартні правила Організації Об'єднаних Націй щодо поводження з в'язнями (Правила Нельсона Манделі) «Оновлений проект для адміністрації пенітенціарних установ XXI століття» [17]

Дослідження та публікації:

- Дубчак Л. М. Проблеми реалізації ресоціалізаційних програм щодо засуджених в умовах відбування покарання. [30]
- Третяк Ю. В. Нормативна база проектування архітектурного середовища пенітенціарних комплексів [22]
- Третяк Ю. Пенітенціарний комплекс як соціально-культурологічний і архітектурний тип [25]
- Третяк Ю. В. Композиційні прийоми удосконалення функціонально-планувальної та об'ємно-просторової організації ділянок міських пенітенціарних комплексів [20]
- Третяк Ю. В. Основні засади й напрямки модернізації регіональної мережі пенітенціарних комплексів [23]
- Третяк Ю. Проблеми формування територіальної мережі пенітенціарних закладів в Україні та їх типологічні особливості [27]
- Третяк Ю. В. Передумови проектування та будівництва пенітенціарних будівель із застосуванням модульних конструкцій, виготовлених у заводських умовах [26]
- Третяк Ю. В. Нормативні основи і досвід проектування інтер'єрів та обладнання приміщень для утримання осіб в умовах ізоляції [22]
- Третяк Ю. Проблеми розміщення комплексів слідчих ізоляторів та пенітенціарних закладів у місті Києві [28]

Нормативні документи, що регламентують норми проектування пенітенціарних установ на території України:

- ГБН В.2.2-00032684-001:2023 Об'єкти для утриман (розміщення, поміщення) осіб [1]
- НАПБ А.01.001-2014 Правила пожежної безпеки в Україні [14]

- ДБН Б.2.2-12:2019. Планування та забудова територій. Київ : Мінрегіон України, 2019. [2]
- ДБН В.1.2-7:2021. Основні вимоги до будівель і споруд. Пожежна безпека. Київ : Мінрегіон України, 2021. [3]
- ДБН В.2.2-15:2019. Житлові будинки. Основні положення. Київ : Мінрегіон України, 2019. [10]
- ДБН В.2.2-28:2010. Будинки адміністративного та побутового призначення. Київ : Мінрегіон України, 2010. [11]
- ДБН В.1.2-8:2021 Основні вимоги до будівель і споруд. Гігієна, здоров'я та захист довкілля [4]
- ДБН В.2.2-5:2023 Захисні споруди цивільного захисту [5]
- ДБН В.2.2-13-2003 Спортивні та фізкультурно-оздоровчі споруди [9]
- ДБН В.2.2-40:2018 Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення [12]

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Робота на кваліфікаційний рівень магістра розроблюється згідно розпорядженням Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії реформування пенітенціарної системи на період до 2026 року та затвердження операційного плану її реалізації у 2022-2024 роках.[27] та відповідає Мінімальним стандартним правилам Організації Об'єднаних Націй щодо поводження з в'язнями (Правила Нельсона Манделі).[28]

Також, робота буде виконана в межах загального напряму наукових досліджень кафедри дизайн архітектурного середовища Київського національного університету будівництва і архітектури за темою: «Теоретично-методологічні і типологічні основи формування та розвитку архітектурно-дизайнерського та міського середовища» (державний реєстраційний номер 0115U005162).

Мета дослідження

Виявлення особливостей архітектурно-середовищної організації пенітенціарних комплексів в Україні. Дослідження базується на аналізі міжнародних стандартів, таких як європейські норми щодо прав людини, та аналізі української пенітенціарної системи, її реформації згідно сучасних філософських і соціальних підходів.

Завдання дослідження

Для виконання дослідження були сформовані конкретні завдання наукової роботи:

- Аналіз історичного розвитку пенітенціарної системи, поточного стану пенітенціарних закладів в Україні, їх відповідність міжнародним стандартам. Аналіз таких концепцій, як гуманізм, утилітаризм, права людини, і їх вплив на архітектуру та організацію простору пенітенціарних закладів.
- Визначення функціональних, естетичних, конструктивно-просторових особливостей пенітенціарних систем в Україні та сучасних пенітенціарних закладів за кордоном.
- Формування основних проблем і недоліків у функціонуванні виправних установ, пропозицій щодо покращення архітектури, соціальної інтеграції ув'язнених, умов утримання і реабілітаційних програм в українських в'язницях.

Об'єкт та предмет дослідження

Об'єкт дослідження є пенітенціарні заклади.

Предмет дослідження - архітектурно-середовищна організація пенітенціарних закладів (на прикладі пенітенціарного закладу в Київській області)

Методи дослідження

При дослідженні пенітенціарних закладів будуть використані такі методи дослідження, як:

- Аналізування закордонних прикладів: дослідження закордонної практики проектування пенітенціарних будівель, їхніх підходів та філософії яку вони вкладають в споруду, порівняння з нашими проектами
- Комплексний метод: використання одночасно декілька методів, для отримання більш коректної інформації.
- Комп'ютерне моделювання: при розробці проектної частини будуть використані такі програми комп'ютерного моделювання, як : ArchiCAD, для подачі : Adobe Photoshop, а для візуалізації: Lumion
- Експериментальний метод: перевірка теоретичних концепції, підчас розроблення проекту.
- Композиційний аналіз: дослідження композиційного розміщення об'ємів в суцільному архітектурному проекті (як об'ємів на плануванні: розміщення об'ємів зон, так і об'ємів які створюють архітектурно-художній образ)
- Картографічний аналіз: дослідження розміщення об'єкту в міський чи обласній інфраструктури. Виявлення особливостей розміщення.

Наукова новизна одержаних результатів:

- Поглиблено знання щодо принципів проектування сучасних і гуманних пенітенціарних закладів: у ході роботи досліджено основні проблеми та невідповідності українських в'язниць європейським вимогам, а також сформовано підходи до їх подолання.
- Розширено межі дослідження безбар'єрного середовища в пенітенціарних установах: особливу увагу приділено маломобільним групам населення, визначено ключові недоліки існуючих умов, що призводять до порушення прав людини та дискримінації.
- Поглиблено знання щодо впровадження сучасних технологій: проаналізовано можливості застосування інтелектуальних систем безпеки для підвищення ефективності контролю, а також обґрунтовано доцільність використання VR-технологій для підготовки персоналу та реалізації реабілітаційних програм для засуджених.

- Удосконалено рекомендації щодо енергоефективності пенітенціарних установ: розроблено концептуальні підходи до впровадження альтернативних джерел енергії та забезпечення автономності функціонування таких об'єктів.

Апробація результатів

Результати дослідження на ступінь магістра представлені на Міжнародному науково-технічному форумі «Архітектура, Будівництво, Дизайн: Технологія, Енергетика, Менеджмент», 16-17 жовтня 2024р. Київ, Україна у вигляді тез. Та на науково-практичній конференції Проблеми і методи відновлення і розвитку архітектурно-містобудівного середовища в Україні у співпраці з кафедрою Міського дизайну та планування архітектурного факультету Технічного університету Дарштадма в форматі тез на тему: «Сучасні тенденції проектування пенітенціарних закладів в Україні»

Практичне значення результатів дослідження

Результати дослідження можуть використовуватись в проведенні аналогічних досліджень, практичному проектуванні, розробці ДБН та застосування в навчальному процесі.

РОЗДІЛ І. ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНИХ ПЕНІТЕНЦІАРНИХ ЗАКЛАДІВ

1.1 Теоретичні передумови дослідження пенітенціарних закладів

Теоретичні передумови дослідження пенітенціарних установ формуються на перетині філософських, соціально-правових, архітектурно-містобудівних і нормативно-технічних підходів. Пенітенціарні заклади сьогодні є не лише засобом ізоляції злочинців, а й складним соціально-просторовим об'єктом, що втілює ступінь розвитку правової держави, суспільні цінності і державну політику у галузі виконання покарань. Основні засади дослідження ґрунтуються на дослідження історичних моделей в'язниць, філософію дисциплінарного суспільства, міжнародні стандарти поводження з ув'язненими, сучасну нормативну базу України та світові тенденції в гуманізації та ресоціалізації ув'язнених.

Філософсько-теоретичне підґрунтя для розуміння простору ізоляції слугують праці Фуко Мішель, зокрема «Наглядати й карати» та «Археологія знання» [34;35]. У цих працях висвітлені механізми формування дисциплінарних інституцій та роль простору як інструмента контролю й влади. Ідея паноптикуму, запропонована Джеремі Бентамом і досліджена Фуко, стала архітектурною моделлю тотального спостереження та контролю, що вплинула на формування пенітенціарних будівель XIX ст. Історичні приклади - Eastern State Penitentiary [67] та тюрма в Оберні (Auburn Prison) [71] - демонструють кардинально різні підходи до просторової організації в'язниць, які стали прототипами для подальшого розвитку пенітенціарної архітектури. Соціологічний аналіз розвитку в'язниці подано у працях Combessie [66], що дозволяє спостерігати трансформацію функцій покарання від репресивної до корекційної.

Соціально-правовий аспект теоретичних передумов розкрито у працях Дубчак Л. М. [30], де обґрунтовано значення ресоціалізаційних програм та індивідуального підходу до засуджених. Формування простору повинно

враховувати освітні, професійні й психологічні потреби осіб, що відбувають покарання. У цьому контексті важливими є також положення теорії відновного правосуддя, які спрямовані на інтеграцію засудженого у соціум через механізми відповідальності та примирення.

Також важливо зазначити, що сучасні підходи до формування пенітенціарного середовища базуються на міжнародних стандартах, зокрема Мінімальних стандартних правилах поводження з в'язнями (Правила Нельсона Мандели) [17], а також аналітичних матеріалах UNODC [55] та ICRC щодо санітарії й гігієни в установах виконання покарань [65]. У міжнародному дискурсі акцент зміщується на забезпечення прав людини, гідних умов тримання, доступу до медичної допомоги та програм ресоціалізації, що підтверджується дослідженнями Автухова та ін. [37], а також глобальними звітами Penal Reform International [54]. Порівняльний аналіз систем виконання покарань Іспанії та України [19] демонструє необхідність модернізації української інфраструктури відповідно до європейських стандартів.

Архітектурно-містобудівну основу дослідження становлять праці Третяк Ю. В. [20-29], у яких пенітенціарний комплекс визначається як соціально-культурологічний та архітектурний тип. Авторка розробляє системний підхід до моделювання середовища, що враховує типологію установ, диференціацію груп засуджених і персоналу [21; 29], нормативні параметри [22; 24] та принципи модернізації регіональної мережі [23; 27; 28]. Особливу увагу приділено композиційним прийомам удосконалення функціонально-планувальної структури міських пенітенціарних комплексів [20], що дозволяє інтегрувати їх у тканину міста без порушення безпекових вимог.

Нормативно-технічна база є ключовою складовою теоретичних передумов. В Україні проектування об'єктів для утримання осіб регламентується ГБН В.2.2-00032684-001:2023 [1], що визначає функціонально-планувальні та просторові вимоги до таких установ. Загальні принципи планування територій встановлює ДБН Б.2.2-12:2019 [2], а вимоги пожежної безпеки - ДБН В.1.2-7:2021 [3] та НАПБ А.01.001-2014 [14]. Питання гігієни та

захисту довкілля регламентуються ДБН В.1.2-8:2021 [4], а в умовах воєнного стану особливого значення набувають вимоги щодо захисних споруд цивільного захисту (ДБН В.2.2-5:2023) [5].

Комплексність пенітенціарного середовища зумовлює необхідність урахування норм для різних функціональних блоків: громадських будівель (ДБН В.2.2-9:2018) [6], закладів охорони здоров'я (ДБН В.2.2-10:2022) [7], спортивних споруд (ДБН В.2.2-13-2003) [9], адміністративних приміщень (ДБН В.2.2-28:2010) [11], автостоянок (ДБН В.2.3-15:2007) [13] та принципів інклюзивності (ДБН В.2.2-40:2018) [12]. Таким чином, пенітенціарний комплекс виступає поліфункціональною структурою, що поєднує режимні, житлові, медичні, освітні та рекреаційні простори.

Методологічні засади архітектурного проектування ґрунтуються на працях Тімохіна [32; 33] та Шубович [36], які визначають принципи системності, ієрархічності та функціональної доцільності формування архітектурного середовища. Критичний аналіз сучасних архітектурних теорій (Curl [50]) актуалізує потребу відходу від формалізму та орієнтації на людиновимірність простору. У цьому контексті сучасні гуманістичні приклади - Halden Prison [49; 55], Storstrøm Prison [62], Anstalten Correctional Facility [47], Mas d'Enric Penitentiary [59] - демонструють нову модель просторової організації, орієнтовану на відкритість, природне освітлення, ландшафтну інтеграцію та психологічний комфорт.

В українському контексті актуальність модернізації підтверджується Стратегією реформування пенітенціарної системи до 2026 року [16], а також публікаціями щодо нових проєктів СІЗО у Львові та на Бориспільщині [39;40]. Історичні приклади, зокрема Лук'янівська в'язниця [41], демонструють застарілість існуючої інфраструктури та потребу її комплексного оновлення.

Таким чином, теоретичні передумови для вивчення пенітенціарних установ формуються у площині взаємодії філософських концепцій дисциплінарного простору, міжнародних стандартів у галузі прав людини, сучасної нормативно-правової бази України та архітектурно-містобудівних

методологій. Пенітенціарний комплекс постає як динамічна архітектурно-соціальна система, що потребує комплексного підходу до проектування, модернізації та інтеграції до міського середовища відповідно до принципів безпеки, гуманізації та функціональної ефективності.

1.2. Історичні передумови виникнення сучасних пенітенціарних закладів

Процес виникнення та подальшої еволюції архітектурно-екологічної організації пенітенціарних установ є складним історико-культурним феноменом, що безпосередньо відображає трансформацію соціально-політичних поглядів на природу злочину, межі державної влади та сутність людської свободи. Сучасна модель виправної установи - це не просто продукт будівельних технологій; це результат багатовікового переходу від примітивних місць фізичної ізоляції до складних архітектурних систем, де простір виступає активним інструментом на особистість [23]. Як зазначає Ю. В. Третьак, архітектура пенітенціарних установ еволюціонувала від «камери зберігання» до «соціальної лабораторії», де кожен елемент середовища - від ширини коридору до інтенсивності освітлення - несе певне ідеологічне навантаження [29].

Історичне походження місць ув'язнення походить від докласичної епоси, коли в'язниця як самостійний архітектурний тип практично була відсутня. Мішель Фуко у своїй роботі «Дисципліна та покарання» стверджує, що до кінця XVIII століття архітектура не мала на меті виправлення. В'язниці - підземелля фортець, міські вежі або підвали ратуш - служили лише для короточасного утримання людини до моменту виконання вироку, який зазвичай мав характер публічного кривавого видовища на площі. [35]. Покарання було демонстрацією абсолютної влади монарха над тілом підданого, а архітектура слугувала лише фоном для цього «театру тортур». Яскравим прикладом такого підходу є використання середньовічних замків та монастирських келій, де ізоляція була радше покаранням, ніж реабілітацією.

У XIX столітті паноптична ідеологія стала основою формування реальних пенітенціарних систем. Найбільш впливовими з них були

Пенсільванська та Обернська системи, які по-різному інтерпретували ідею виправлення у вигляді простору. Пенсільванська система ґрунтувалася на принципі абсолютної одинарної ізоляції, що знайшло відображення у радіальному плануванні та новому посиленні камер.

На початкових етапах спеціалізовані тюремні будівлі не зводилися - існуючі споруди адаптувалися до потреб виправних установ. Яскравими прикладами того часу є: Распейс (Амстердам, Нідерланди) - установа, розташована в центрі Амстердама, яка раніше була виправним будинком для чоловіків (рис. 1.2.1). Заснований у 1596 році, Распейс став одним із перших у світі «робітних будинків», де примусова праця використовувалася як інструмент перевиховання. [74]; Палац Брідвелл (Лондон, Англія) - колишня королівська резиденція XVI століття, побудована для Генріха VIII, яка пізніше була перетворена на одну з перших в'язниць Англії. Саме цей будинок дав назву в'язницям типу «Брідвелл», які згодом поширилися по всій Британії.

Рис.1.2.1. Bridewell, Middlesex (London), архитектор не відомий, 1510 [74]

Значний прорив стався в епоху Відродження та раннього Просвітництва. Архітектор Антоніо Аверліно (Філарете), створюючи проект ідеального міста Сфорцеско, запропонував модель в'язниці, засновану на геометричній досконалості та чіткому функціональному зонуванні. [32]. Це була одна з перших спроб теоретично довести, що впорядковане, світле і чисте архітектурне середовище може позитивно впливати на психічний стан людини. Цю лінію розвинув Клод-Ніколя Льоду, чий проект в'язниці в Екс-ан-Провансі (1780-і роки) став маніфестом «розмовляючої архітектури». За допомогою масивних стін, важких карнизів та суворого декору Льоду прагнув передати ідею неминучості закону та морального тиску. [33] (рис. 1.2.2.). У цьому проєкті архітектурна форма вперше була усвідомлено використана як засіб психологічної превенції злочинності [67].

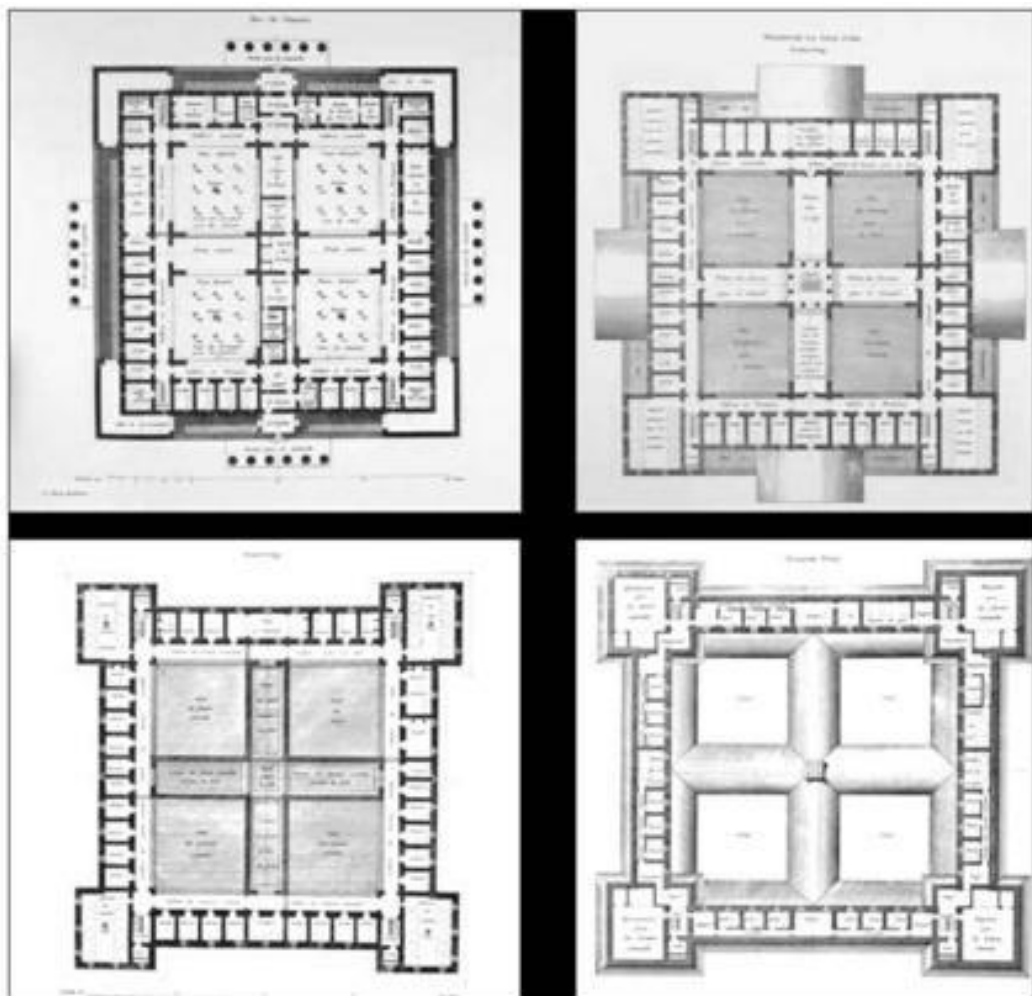

Рис.1.2.2. В'язниця Екс-ан-Прованс. Плани. Леду, 1846 [67]

Остаточне формування пенітенціарної архітектури як специфічної дисципліни відбулося наприкінці XVIII століття завдяки концепції «Паноптикону» Джеремі Бентама (1791 р.). Це була радикальна архітектурна пропозиція: кругова споруда з камерами по периметру та центральною вежею нагляду [51](рис.1.2.3.). Завдяки особливій системі вікон та освітлення наглядач із центру міг бачити все, що відбувається в кожній камері, тоді як в'язень ніколи не знав, чи спостерігають за ним саме зараз. Це породжувало унікальний психологічний ефект «автоматичного функціонування влади», де в'язень ставав наглядачем для самого себе [61]. Паноптична модель стала ідеологічним фундаментом для систем XIX століття, коли індустріалізація вимагала ефективного контролю над великими масами людей за мінімальних ресурсів.

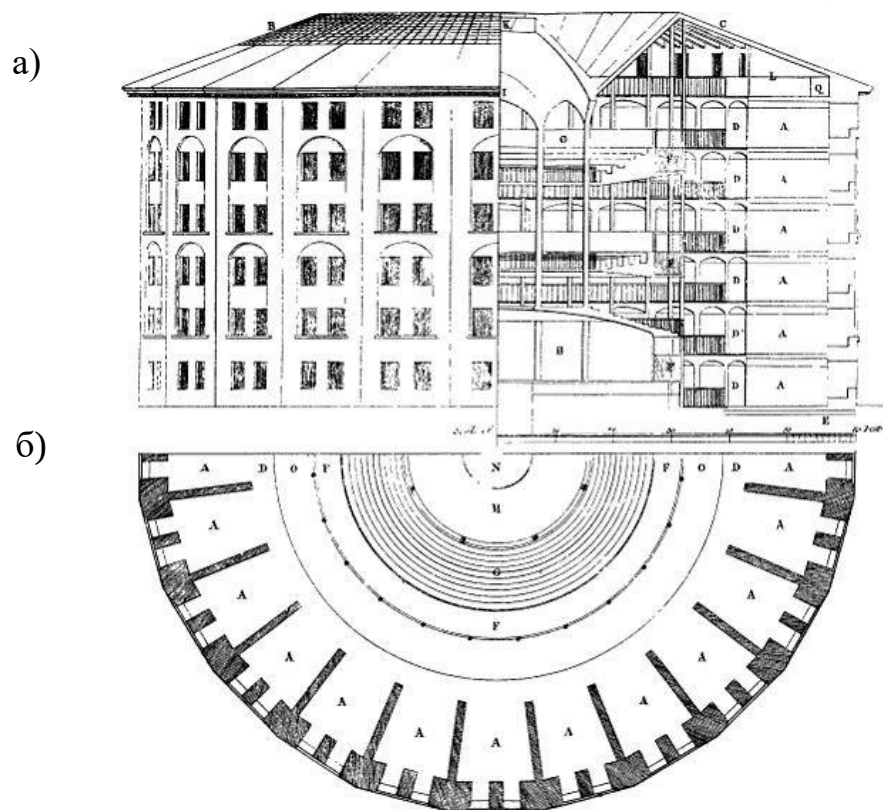

Рис. 1.2.3. [64]: а) фасад суміщений з розрізом; б) план

У XIX столітті паноптична ідеологія лягла основою формування реальних пенітенціарних систем. Найбільш впливовими з них були Пенсільванська та Обернська системи, які по-різному інтерпретували ідею виправлення як простору. Пенсільванська система ґрунтувалася на принципі абсолютного

одиначного ув'язнення, що позначилося на радіальному плануванні та новому зміцненні камер. (рис.1.2.4.) [67]. Архітектура в цьому випадку створювала умови глибокої ізоляції, яка, за задумом реформаторів, мала сприяти моральному очищенню, однак на практиці часто призводила до деградації психічного стану людини.

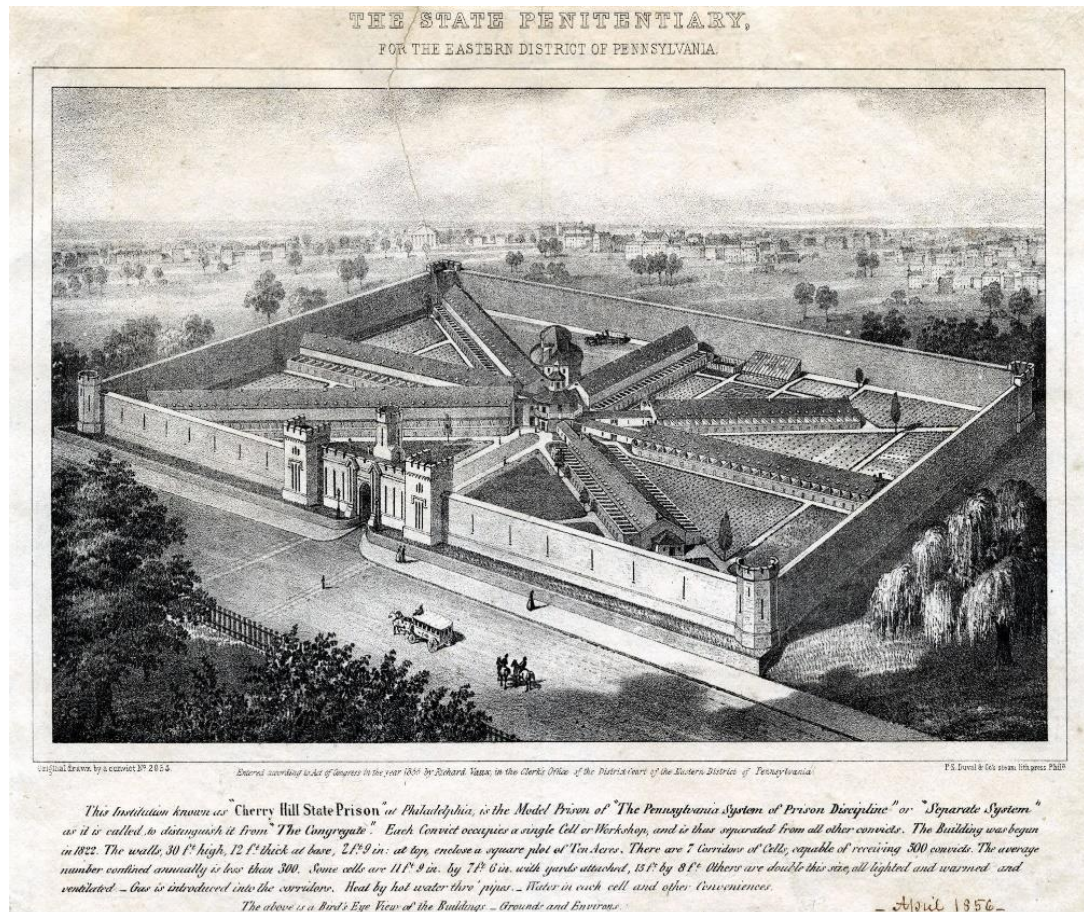

Рис. 1.2.4. Східна державна в'язниця, 1829-1971 рік. [67]

Система Оберна, навпаки, поєднувала колективну працю вдень із суворим мовчанням та індивідуальним висновком уночі. Такий підхід спричинив створення компактних будівель з багаторусними камерами та чіткою ієрархією простору. [67]. Саме ця модель виявилася більш економічно ефективною і набула широкого поширення на практиці масового будівництва пенітенціарних установ в індустріальну епоху.

У XX столітті, особливо після Другої світової війни, відбулося поступове переосмислення ролі архітектури у пенітенціарній системі. Зростання уваги до прав людини, розвиток психології та соціології, а також критика надмірно

репресивних моделей призвели до формування нових підходів, в яких архітектурна та екологічна організація розглядається як фактор, здатний як ускладнити, так і полегшити процес ресоціалізації. [17].

Розвиток пенітенціарної архітектури в Україні відбувався у контексті загальноєвропейських тенденцій, адаптованих до місцевих соціально-політичних умов. Прикладом цього є Лук'янівська в'язниця, архітектура якої поєднує класичні композиційні принципи із суворими вимогами режиму та контролю. [41]. У радянський період пенітенціарний простір зазнав подальшої трансформації у бік утилітаризму, коли архітектура була підпорядкована виробничим та ідеологічним завданням, а гуманістичний вимір фактично нівелювався. [26].

Сучасний етап розвитку архітектурно-середовищної організації пенітенціарних закладів характеризується кризою класичної дисциплінарної моделі та переосмисленням ролі архітектури у процесі виконання покарань. Дослідження доводять, що жорсткі, агресивні простори не сприяють ресоціалізації, а лише відтворюють замкненість і насильницьку субкультуру. У відповідь на це формується гуманістична парадигма, яка розглядає архітектуру як просторовий інструмент соціального відновлення.

Ці підходи найбільш послідовно реалізуються в сучасних скандинавських пенітенціарних комплексах, де простір максимально наближений до звичного житлового середовища, інтегрований у природний ландшафт і орієнтований на розвиток відповідальності та самостійності особистості.

В Україні сучасний етап характеризується активним реформуванням нормативної бази. Згідно зі Стратегією реформування до 2026 року [16], нові проєкти (наприклад, СІЗО у Львові) орієнтуються на європейські стандарти. Проєктування здійснюється з урахуванням ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд» [12], що є революційним для вітчизняної пенітенціарної системи. Крім того, наукові засади Ю. В. Третяк щодо систематизації груп засуджених [29] та розробки Кисіль А. В. що стосується інтер'єру та обладнання приміщень, це дозволяє створити середовище, що сприяє психологічній

реабілітації. Використання модульних конструкцій заводського виробництва стає ключовим інструментом для швидкої модернізації застарілої мережі установ відповідно до сучасних вимог безпеки, енергоефективності та гуманізму.

Таким чином, еволюція архітектурної та екологічної організації пенітенціарних установ демонструє поступовий перехід від архітектури покарання до архітектури ресоціалізації, що відповідає сучасним уявленням про права людини та соціальну відповідальність держави.

1.3. Вітчизняний досвід проєктування сучасних пенітенціарних закладів

Окремим та надзвичайно важливим етапом у вивченні генези вітчизняних пенітенціарних установ є аналіз архітектурної еволюції Київського тюремного замку, відомого сьогодні як Лук'янівське СІЗО (рис. 1.3.1). Ця споруда є яскравим прикладом тенденції адаптації європейських тюремних стандартів XIX століття до місцевого містобудівного контексту. Процес формування головної будівлі комплексу відноситься до другої половини XIX століття (1859-1862), коли було зведено головну будівлю за авторським проєктом видного провінційного архітектора Михайла Іконнікова. Офіційне функціонування Лук'янівського тюремного замку розпочалося у 1863 році, що ознаменувало створення централізованого ізолятора, що на той час відповідало прогресивним ідеям про режим ув'язнення. [41].

Період формування архітектурного ансамблю в'язниці характеризувався постійним розширенням відповідно до потреб часу та зміною політичних режимів. До 1900 року територія установи вже включала десять кам'яних споруд різного призначення, зведених останньої третини XIX століття. Просторовий розвиток комплексу відбивало тенденцію переходу від суто ізоляційних функцій

до функціональної структури. З приходом до влади більшовиків навантаження на Лук'янівську в'язницю критично зросло, що змусило систему створювати додаткові місця ув'язнення («екстраординарні» у Печерську) та організовувати концентраційні табори на території старих транзитних в'язниць, таких як «Косий капонір». [41].

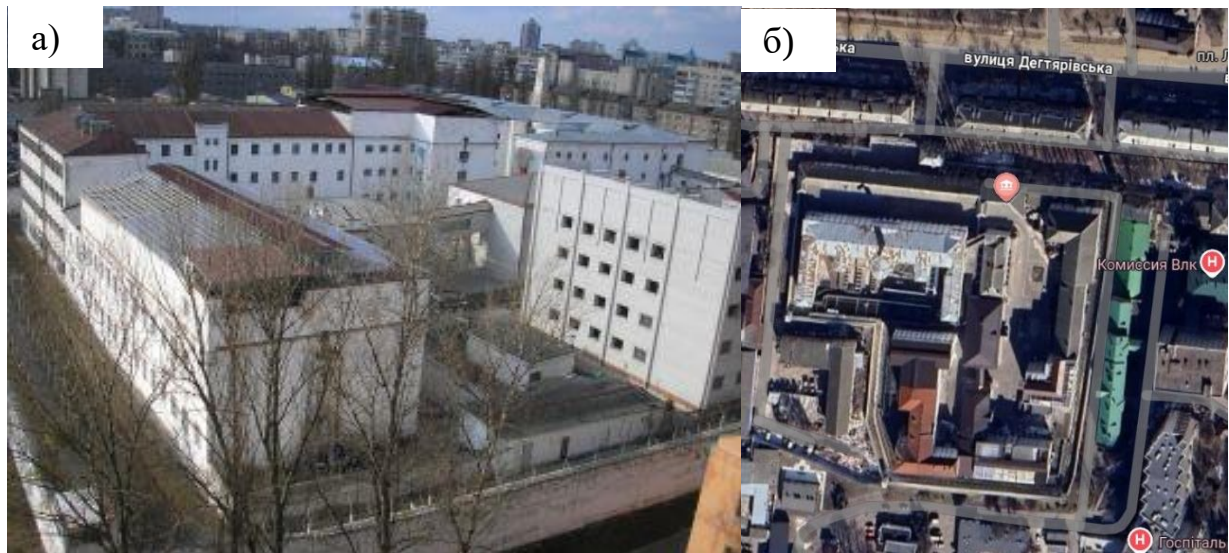

Рис. 1.3.1 Лук'янівське СІЗО, м. Київ [41]: а) фотографія будівлі; б) знімок з Google карт

Радянський період привніс до архітектури установи новий ідеологічний компонент - пріоритет «виправно-трудової» політики, який став ключовим напрямком у формуванні промислово-житлових пенітенціарних зон. Це призвело до перетворення в'язниці на складний промислово-житловий конгломерат. Крім головного та слідчого корпусів, на території розміщувалися жіноче відділення, трудові блоки, двоповерхові майстерні, а також розвинена господарська мережа: лікарня, лазня, льодовик, свинарник та адміністративні житлові будинки. Виробничі майстерні функціонували як самостійні господарські одиниці, що позначилося планувальній структурі об'єкта. Важливою інженерною особливістю Лук'янівської в'язниці була розгалужена система підземних тунелів-проходів. Ці комунікації забезпечували приховане та безпечне з'єднання між слідчим корпусом, старою та новою частинами в'язниці. Тунелі були обладнані складною системою стель, численними металевими

дверима та спеціалізованою сигналізацією. Яскравим прикладом трансформації навколишнього середовища є тюремна церква, яка за радянських часів була позбавлена свого сакрального значення та переобладнана на додаткові камери для ув'язнених, що ілюструє тенденцію до десакралізації та максимального використання простору. [41].

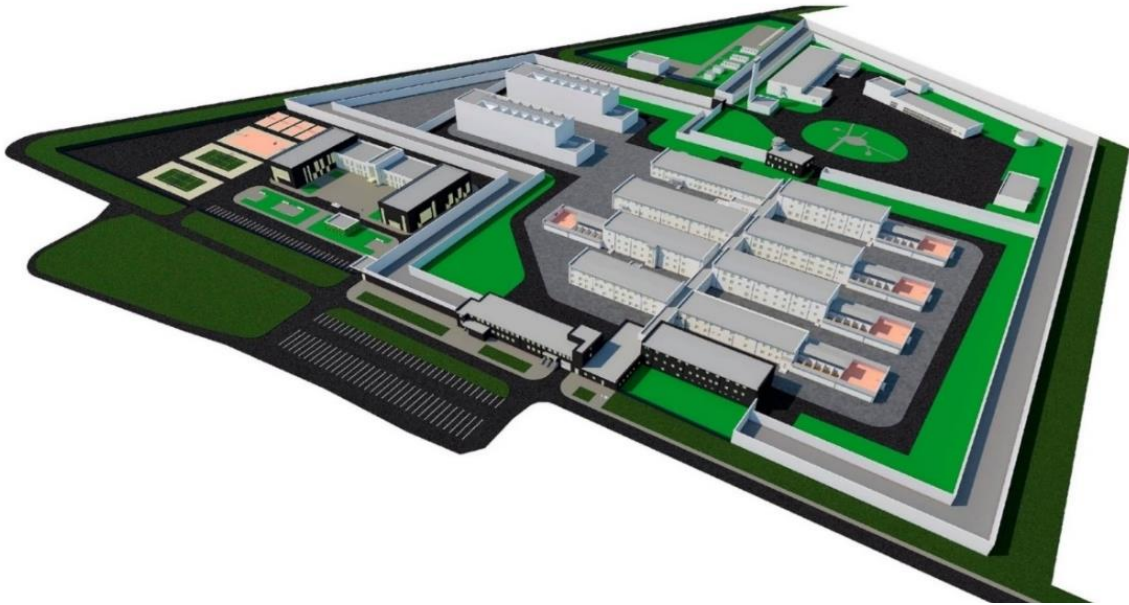

Рис. 1.3.2. СИЗО на Бориспільщині, Київська область, проект [39]

Сучасний етап розвитку пенітенціарної системи України характеризується тенденцією до децентралізації та переміщення застарілих історичних СИЗО за межі міських кварталів. Це зумовлено не лише вимогами безпеки, а й необхідністю дотримання європейських норм гуманності (Правила Нельсона Манделі). Одним із наймасштабніших прикладів є проект нового слідчого ізолятора у Бориспільській області (село Мартусівка), бюджет якого оцінюється у понад півмільярда гривень. Проект ґрунтується на реконструкції існуючих приміщень колонії та будівництві нових високотехнологічних будівель. Міністр юстиції Денис Малюска представив 3D-візуалізацію (рис. 1.3.2, 1.3.3), що демонструє тенденцію до створення візуально відкритого, гуманного та функціонального середовища, фінансування якого планується здійснити інноваційним способом - за рахунок продажу старих тюремних приміщень. [39].

Аналогічні процеси спостерігаються у західному регіоні України, де чітко видно тенденцію до автономізації пенітенціарних комплексів. Новий Львівський СІЗО на вулиці Збіральній, спроектований архітектурним бюро «Сулик», є взірцем сучасної архітектури (рис. 1.3.4). Комплекс, що займає площу 8,3 гектара, задуманий як «автономне місто», що включає чотири чиновницькі корпуси, окремі блоки для жінок та неповнолітніх, а також сектор суворого режиму. Проект передбачає створення розвиненої соціальної інфраструктури: їдалень, пралень, пекарень та навіть магазинів, що відображає тенденцію до нормалізації умов утримання та інтеграції елементів громадянського життя в ізольоване середовище. [40].

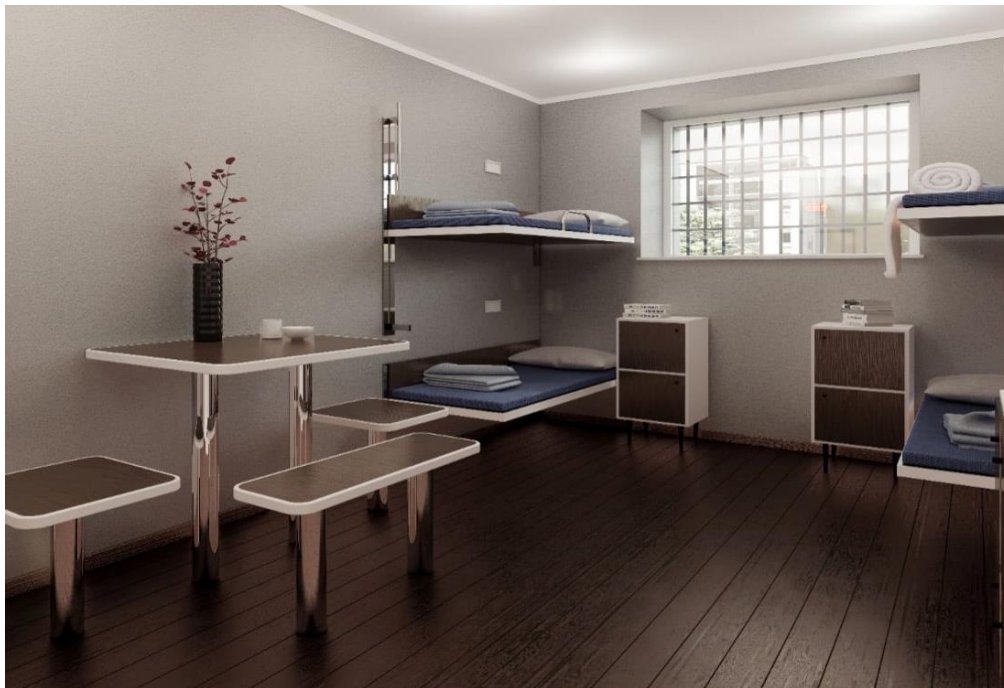

Рис. 1.3.3. СІЗО на Бориспільщині, Київська область, проект [39]

Вартість проекту у Львові перевищує 1 мільярд гривень, що виправдано запровадженням високих стандартів безпеки та комфорту (рис. 1.3.4). Важливою соціально-архітектурною тенденцією є ревіталізація та комерціалізація колишніх тюремних приміщень. Переміщення закладу зі старої «Бригідки», де зараз планується відкрити Музей жертв політичних репресій та торгово-розважальний центр, стане важливим кроком у відновленні історичного центру Львова. Проте реалізація таких масштабних проектів стикається з інвестиційними проблемами, що наголошує на складності переходу від репресивних архітектурних форм минулого до сучасних реабілітаційних центрів,

де головною тенденцією залишається пріоритет особистості та її успішна ресоціалізація. [40].

Рис. 1.3.4. СІЗО у Львові, архітектори «Sulyk Architects» , проект [40]: а) генеральний план; б) інтер'єр камери; в) інтер'єр загального приміщення

1.4. Світовий досвід проєктування сучасних пенітенціарних закладів

Сучасна світова практика проєктування пенітенціарних установ ґрунтується на принципово новій архітектурній філософії, де простір розглядається не як інструмент гноблення, а як активний фактор ресоціалізації. Провідні архітектурні бюро світу прагнуть подолати «інституційну монотонність» традиційних в'язниць, запроваджуючи тенденцію до «нормалізації» середовища, імітуючи ритм вільного життя та підтримуючи людську гідність. Це відповідає вимогам «Правил Нельсона Мандела», які

забезпечують умови, що мінімізують різницю між життям у в'язниці та життям на волі [17], а також стандартам ЄС щодо архітектури в'язниць [48].

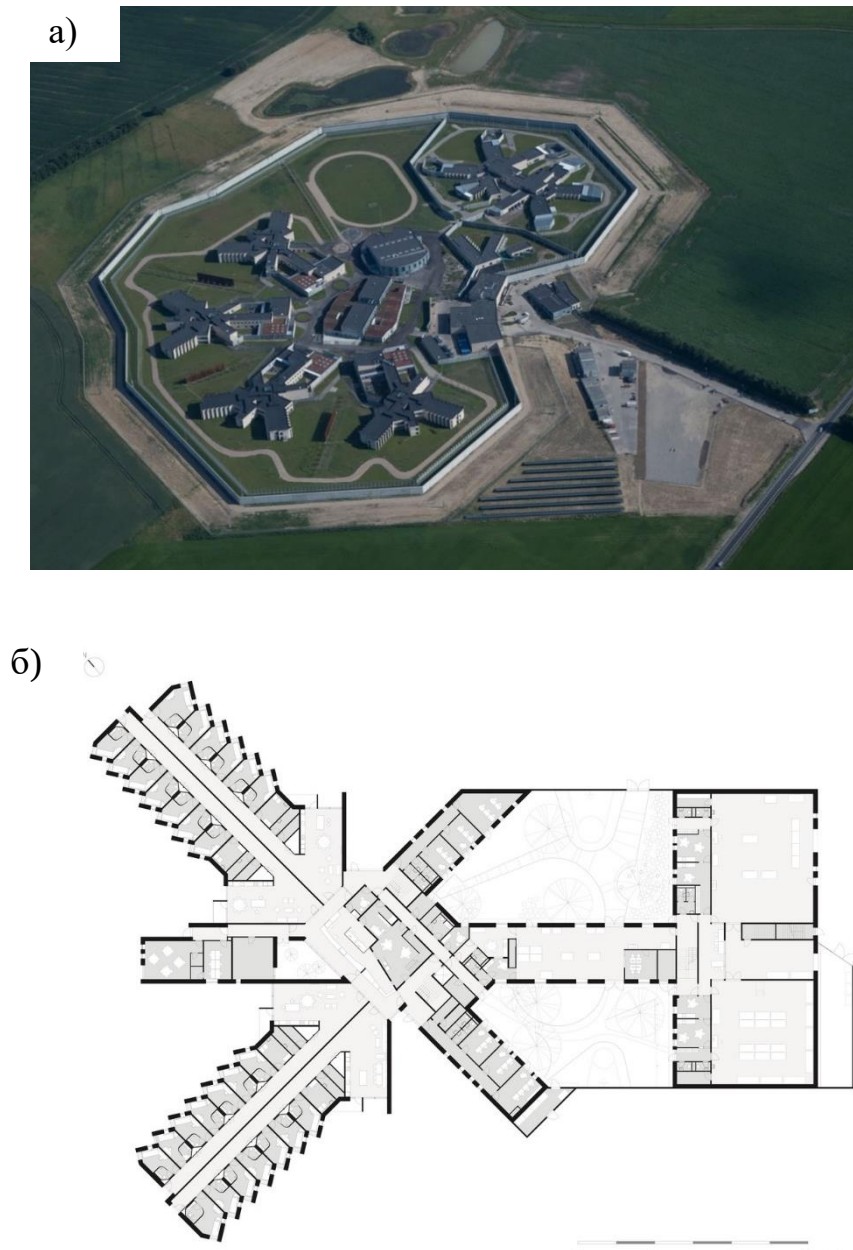

Рис. 1.4.1. В'язниця Storstrøm , архітектори CF Møller, рік 2017 [62]: а) фотографія з дрона; б) план житлових корпусів

Одним із найбільш репрезентативних прикладів тенденції до децентралізації та містоподібного планування є в'язниця Storstrøm (Данія), зведена за проєктом бюро CF Møller [62](рис.1.4.1, 1.4.2). Головна архітектурна ідея комплексу - створення середовища, що безпосередньо стимулює психічне та фізичне відновлення ув'язнених. Замість єдиного монолітного обсягу

архітектори розробили «міську» структуру, де масштаб будівель, вулиць та площ співвідноситься з навколишнім ландшафтом. Це дозволяє пом'якшити агресивну атмосферу суворого режиму. Житлові блоки об'єднані у блоки по 10-14 камер навколо соціального центру із загальною кухнею, що відповідає сучасним методам архітектурного проектування громадських та житлових будівель. Особлива увага приділена прагненню максимальної інсоляції: кожна камера обладнана двома вікнами з панорамним виглядом, що забезпечують ув'язненим зв'язок із зовнішнім світом і небом, при цьому дотримуючись нормативних вимог до природного освітлення. [62].

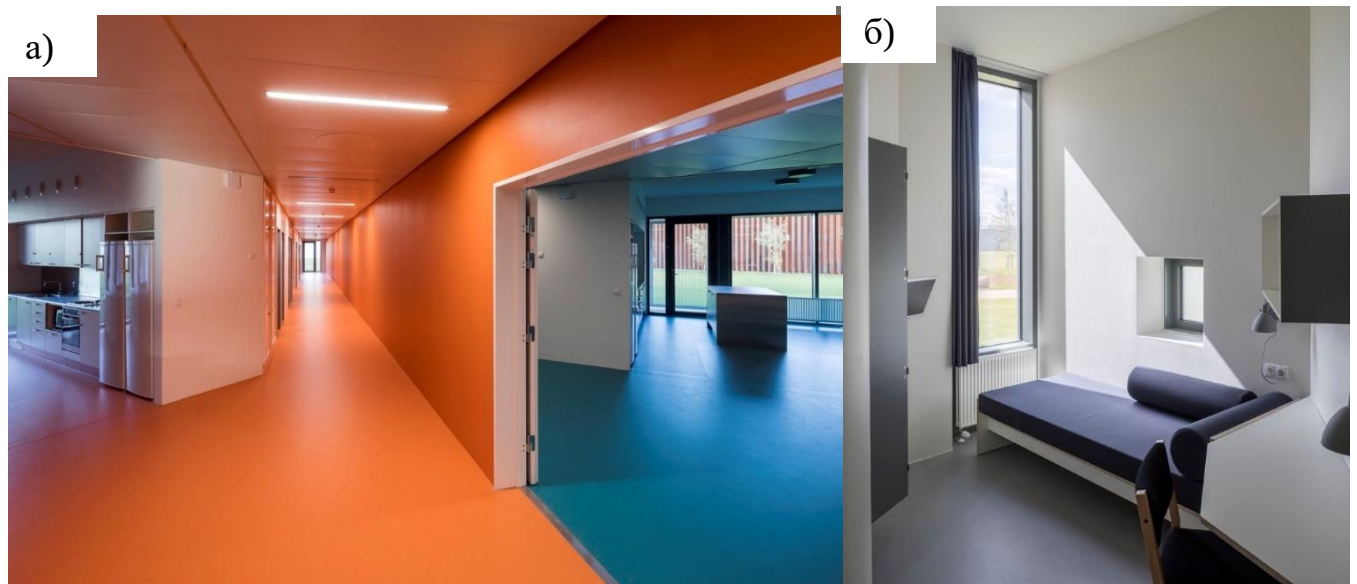

Рис. 1.4.2. В'язниця Storstrøm , архітектори CF Møller, рік 2017 [62]: а) фотографія інтер'єра загального простора; б) фотографія інтер'єра камери

Паралельно з данським досвідом варто виділити в'язницю Halden (Норвегія) [55], цей комплекс визнано еталоном гуманного середовища пенітенціарної системи та втілює тенденцію до психологічного комфорту через дизайн інтер'єру. Архітектура комплексу передає образ відкритості та поваги до особистості. Планування та дизайн житлових модулів нагадують гуртожитки, що відповідає українським стандартам житлових будинків. [10]. Тенденція до еко-регенерації через інтеграцію лісових масивів у композицію території дозволяє ув'язненим відчувати себе в природному середовищі, а не в замкненому просторі.

Використання натурального дерева та теплої палітри в інтер'єрах критично знижує рівень стресу (рис. 1.4.3).

Рис.1.4.3. В'язниці Halden Fængsel. Архітектор Гудрун Молден, рік 2010 [55]: а)схема генерального плану; б) фото інтер'єру загального простора; в) фото інтер'єру камери

Інший методологічний підхід демонструє в'язниця Mas d'Enric (Іспанія) від AiB estudi d'arquitectes [59] (рис.1.4.4), Тут спостерігається тенденція до топологічної мімікрії. Проект ґрунтується на концепції «просторової вібрації» та відкритості. Архітектори відмовилися від традиційних вертикальних доміантів на користь невисокої будівлі, що плавно адаптується до рельєфу місцевості, використовуючи принципи ландшафтного дизайну та планування територій. Замість високих огорож, перепади висот та розгалужене планування створюють

внутрішні двори різних розмірів. Суцільний дах поєднує типологічні та топологічні рівні, створюючи цілісну архітектурну систему, спрямовану створення відчуття дому навіть у умовах ізоляції [59]. Це дозволяє вирішити конфлікт між дисциплінарними практиками та соціальним порядком, описаний у працях М. Фуко та О. Клименко [35, 31].

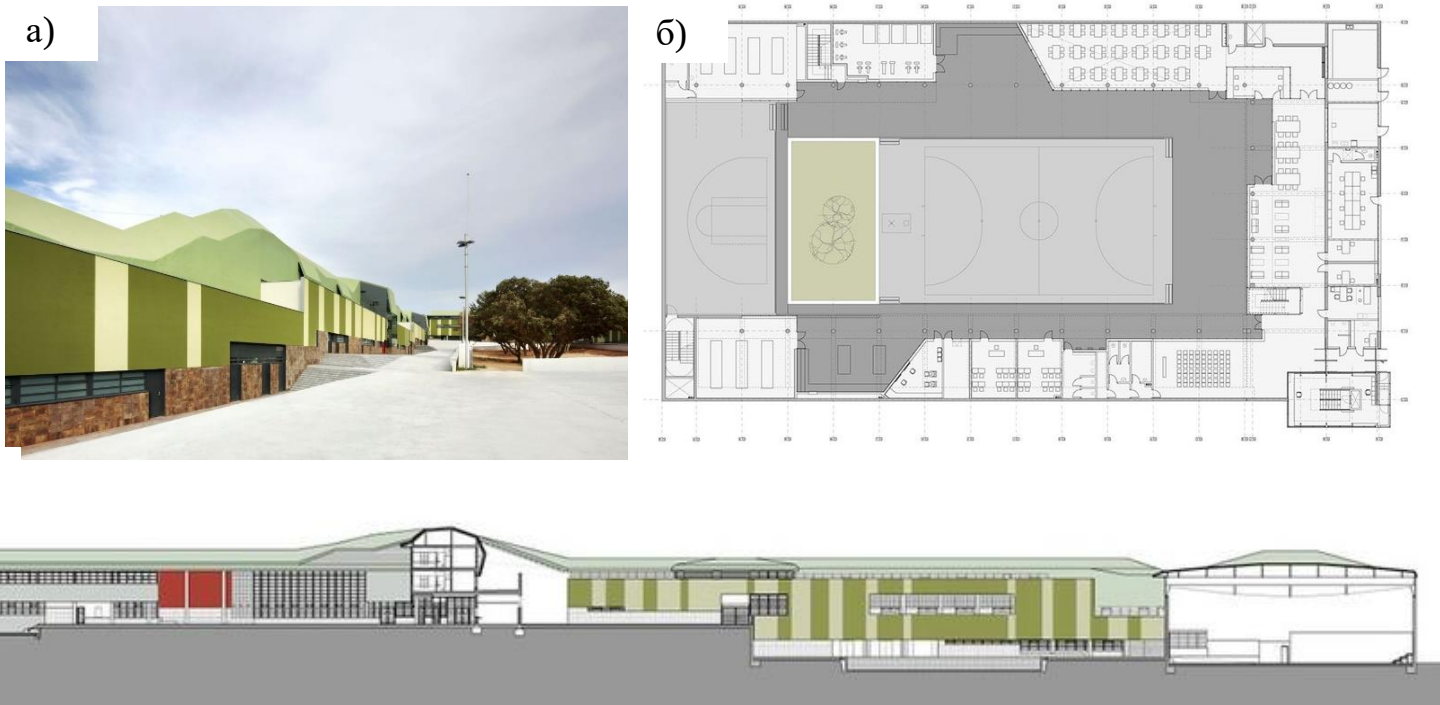

Рис 1.4.4. В'язниця Mas d'Enric Penitentiary , архітектори AiB estudi d'arquitectes + Estudi PSP Arquitectura, рік 2012 [59]: а) фото будівлі; б) план одного з чарунків; в) розріз

Унікальним прикладом гуманізації в умовах Арктики є виправна установа Anstalten (Гренландія) (рис.1.4.5), яка ілюструє тенденцію до соціокультурної інтеграції об'єкта [47]. Будівля спроектована як автономне поселення на скелястому узбережжі, що включає житлові блоки, освітні та медичні установи. Проект спрямований на відновлення зв'язків із сім'ями та місцевою ідентичністю. Інтер'єри, оформлені гренландськими художниками, включають культурні коди і традиційні візерунки. Камери забезпечують панорамні вікна з ґратами, що виходять на фіорд Нууп Кангерлуа, замінюючи всебічний спостереження візуальною свободою. [47].

залежно від потреб. Це відповідає ідеям Ю. Третьяка про застосування модульних конструкцій у пенітенціарному будівництві [26]. Проект є екологічно сталим: система використовує енергію хвиль для генерації електроенергії, що відповідає тенденції до енергоефективності та сталого розвитку в архітектурі.

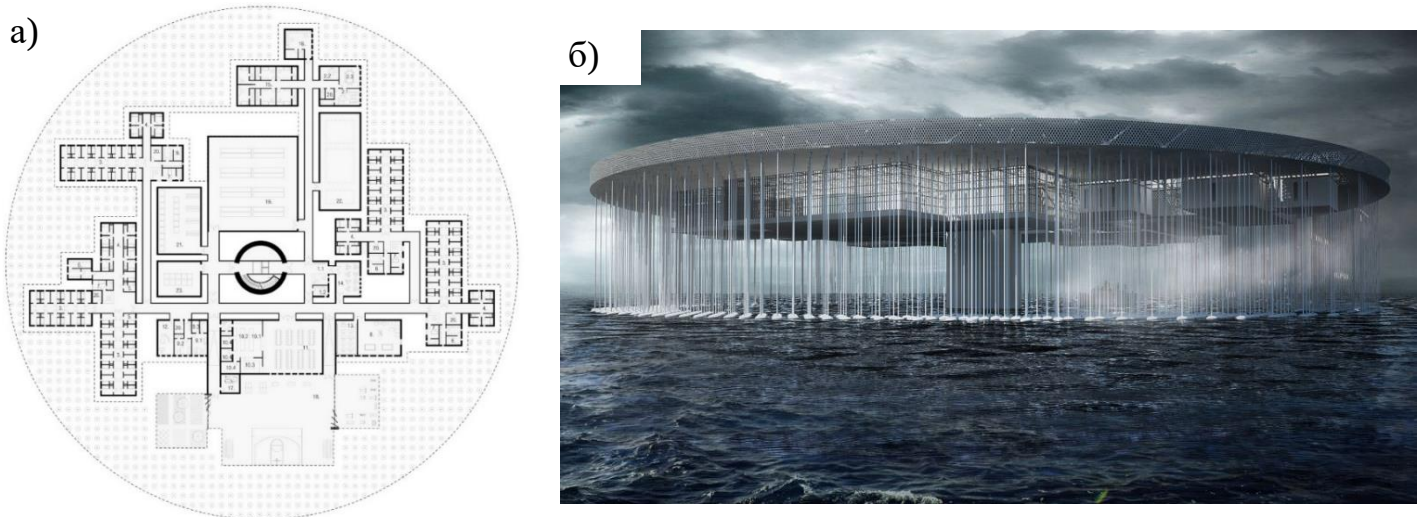

Рис.1.4.6. В'язниця Буй, архітектори: Повілас Закаускас, Томас Вайчуліс, Крістіонас Скірмантас, рік 2013 [60]: а) план; б) перспективне зображення

Завершальним інноваційним прикладом є Жіноча в'язниця в Ісландії від бюро ООПО Architecture, що демонструє тенденцію до інклюзивності та біофільного дизайну [53] (рис.1.4.7). Проект повністю деконструє образ традиційної виправної установи, замінюючи монолітні будівлі мережею павільйонів, пропорційних людині. В основі дизайну є використання збірних залізобетонних панелей, покритих шаром торфу. Замість статичних огорож використовуються «зелені стіни» з мобільних контейнерів із місцевими рослинами, які змінюються залежно від сезону. Це дозволяє створити динамічне середовище, де пріоритет віддається природному освітленню та включенню простору відповідно до вимог ДБН V.2.2-40:2018. [4, 12].

Рис1.4.7. Жіноча в'язниця в Ісландії, архітектори ООІО Архітектура, рік 2012 [53]

Таким чином, аналіз закордонного досвіду демонструє еволюцію від паноптичних структур до відкритих, інтегрованих у ландшафт систем. Основні тенденції - відмова від репресивної естетики, використання натуральних матеріалів та орієнтація на психологічний комфорт, що є основою реалізації Стратегії реформування пенітенціарної системи України до 2026 року. [16] та нових державних будівельних норм для об'єктів утримання осіб [1].

Висновок до розділу 1

Підсумовуючи всебічний аналіз, можна стверджувати, що еволюція архітектурно-екологічної організації пенітенціарних установ - це не просто історія будівництва режимних споруд, а глибоке відображення зміни цивілізаційних поглядів на свободу та гідність людини. Процес формування сучасних інститутів пройшов шлях від «народження» у вигляді допоміжних місць ізоляції у замках та монастирях до «формування» жорстких дисциплінарних систем XIX століття, де паноптична модель Джеремі Бентама стала архітектурним втіленням ідеї тотального контролю. Встановлено, що в цей період архітектура відігравала роль репресивного інструменту, де радіальне планування пенсільванської системи чи коридорна структура обернської моделі були спрямовані на вирівнювання особистості за допомогою постійної видимості чи абсолютної самотності. Ці історичні передумови заклали основу для розуміння того, що будь-яка просторова організація в'язниці є активним оператором на людську психіку, де кожна лінія плану і кожне джерело світла несуть певне ідеологічне навантаження.

Аналіз вітчизняного досвіду, зокрема на прикладі СІЗО у Лук'янівці, демонструє специфіку адаптації європейських стандартів тюремного будівництва до місцевих умов, де класицистична монументальність Михайла Іконнікова поєднувалася з новими вимогами безпеки та нагляду того часу. Однак радянський період значно деформував цей генезис, перетворивши пенітенціарні установи на гіпертрофовані індустріальні та житлові райони, де утилітаризм та десакралізація простору (на прикладі реконструкції тюремних церков) призвели до створення агресивного середовища, яке замість лікування зберігало соціальну патологію. Сучасний етап розвитку України, відзначений проектами в Мартусівці та Львові, вказує на гостру необхідність децентралізації та перенесення таких установ за межі історичних центрів міст, що дозволяє не лише покращити умови тримання під вартою відповідно до «Правил Нельсона Манделі», а й пожвавити звільнені міські райони, перетворити музеї.

Сучасний світовий розвиток нарешті закріплює перехід до нової гуманістичної парадигми, де «скандинавська модель» стає еталоном для реформування систем у всьому світі. Провідні тенденції, зафіксовані в архітектурі в'язниць Сторстрем, Хальден та Мас д'Енрік, вказують на відмову від монотонності та репресивної естетики на користь «нормалізації» навколишнього середовища. Це проявляється у переході до міських структур, інтенсивному використанні природного освітлення, біофільному дизайні та заміні високих стін ландшафтними рішеннями чи «зеленими стінами». Архітектура тут виступає як засіб ресоціалізації, створюючи простір, який не пригнічує, а стимулює людину до відновлення соціальних зв'язків та підтримує її психічне здоров'я. Таким чином, сучасна пенітенціарна установа має бути спроектована як автономний технологічний кластер, інтегрований у навколишнє середовище та заснований на принципах інклюзивності та екологічності, створюючи основу для реалізації Стратегії реформування системи в Україні до 2026 року та нових стандартів державного будівництва.

РОЗДІЛ II. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПЕНІТЕНЦІАРНИХ ОБ'ЄКТІВ

2.1. Методика дослідження функціонально-просторової організації в'язниць

Методологія вивчення функціонально-просторової організації в'язниць

Вивчення функціонально-просторової організації пенітенціарних установ - це складний міждисциплінарний процес, що поєднує методи архітектурного аналізу, містобудівних досліджень, порівняльного аналізу, моделювання та експериментального проектування. Головна мета такої методології - виявлення закономірностей формування просторової структури пенітенціарних установ, визначення ефективності функціонального зонування та встановлення оптимальних принципів організації середовища утримання ув'язнених, роботи персоналу та забезпечення необхідного рівня безпеки.

Актуальність вивчення функціонально-просторової організації пенітенціарних установ обумовлена тим, що архітектурне середовище безпосередньо впливає на умови утримання ув'язнених, їхній психологічний стан, а також на ефективність функціонування всієї установи. Просторова структура виправної установи має одночасно забезпечувати кілька важливих функцій: контроль, ізоляцію, організацію життя ув'язнених, можливість їхньої ресоціалізації та ефективну роботу персоналу. [36].

Важливим чинником у розвитку сучасної пенітенціарної архітектури є також реформа пенітенціарної системи України, спрямована на модернізацію існуючих установ та запровадження гуманніших умов утримання осіб, позбавлених волі. [15].

Досягнення поставленої мети у дослідженні використовується комплекс взаємозалежних методів, дозволяють провести всебічний аналіз принципів формування архітектурно-планувальної структури пенітенціарних установ.

1. Аналіз наукових джерел та нормативної бази

Перший етап дослідження - аналіз наукових праць, архітектурних досліджень та нормативних документів, що регулюють проектування та функціонування пенітенціарних установ. В рамках цього етапу розглядаються

теоретичні підходи до формування архітектури виправних установ, історичні етапи розвитку пенітенціарних систем та принципи організації внутрішнього простору таких установ.

Особлива увага приділяється вивченню чинної нормативно-правової бази, яка визначає вимоги до проектування та експлуатації будівель, призначених для розміщення людей. Основним документом у цій галузі є галузеві будівельні норми та правила для об'єктів, призначених для розміщення людей. [1]. Крім того, у процесі дослідження враховуються державні будівельні норми щодо планування територій [2], вимоги пожежної безпеки будівель і споруд [3], а також нормативи, що регламентують санітарні умови та безпеку середовища [4].

Аналіз нормативної документації дозволяє визначити основні засади формування функціонально-планувальної структури пенітенціарних комплексів, а також встановити головні критерії оцінки архітектурного середовища таких установ. [21].

2. Аналіз закордонного досвіду

Важливим етапом дослідження вивчення закордонної практики проектування пенітенціарних установ. В рамках цього етапу аналізуються приклади сучасних в'язниць у різних країнах, їх архітектурні концепції, принципи організації простору та підходи до створення архітектурного середовища.

У сучасних країнах відбувається поступова трансформація підходів до організації пенітенціарних установ: від жорсткої ізоляційної моделі до моделі, орієнтованої на ресоціалізацію ув'язнених. Архітектурні рішення для таких установ передбачають створення більш відкритого середовища, використання природного освітлення, організацію рекреаційних зон та формування умов, максимально наближених до звичного соціального середовища. [48].

Одним із добре відомих прикладів такого підходу є сучасні скандинавські пенітенціарні установи, зокрема норвезька в'язниця Хальден, де

архітектура спрямована на створення гуманного середовища та сприяння процесу соціальної реінтеграції ув'язнених. [43].

Порівняльний аналіз зарубіжного досвіду з українською практикою дає змогу виявити відмінності у принципах функціонального зонування, організації систем безпеки, а також архітектурно-містобудівних рішеннях. [18].

3. Комплексний метод дослідження

Оскільки вивчення функціональної та просторової організації пенітенціарних установ є багатогранним завданням, у роботі використовується комплексний метод дослідження. Такий підхід передбачає поєднання різних методів аналізу, що дозволяє отримати більш об'єктивні результати та сформувати цілісне уявлення про принципи організації архітектурного середовища.

Складність дослідження полягає у поєднанні теоретичного аналізу, досліджень у галузі міського планування, просторового моделювання та експериментального проектування. Подібний підхід широко використовується у сучасній методології архітектурного проектування. [35].

4. Функціональний аналіз та зонування території

Одним із ключових методів дослідження є функціональний аналіз структури пенітенціарної установи. Він передбачає визначення основних функціональних зон об'єкта, їхнього призначення та взаємозв'язків між ними.

У структурі сучасних пенітенціарних комплексів, як правило, виділяють декілька основних функціональних зон:

- житлову зону для утримання ув'язнених;
- адміністративну зону;
- виробничу зону;
- медичну зону;
- зону соціально-побутового обслуговування;
- зону охорони та контролю;
- прогулянкові та рекреаційні території.

Для кожної з цих зон визначається рівень доступності, ступінь ізоляції та характер взаємодії з іншими зонами. Важливим аспектом функціонального аналізу є вивчення потоків переміщення людей - ув'язнених, персоналу, відвідувачів і службового транспорту. Раціональна організація таких потоків дозволяє підвищити ефективність функціонування установи та забезпечити належний рівень безпеки.

5. Просторово-планувальний аналіз

Просторово-планувальний аналіз включає вивчення архітектурної структури об'єкта, розміщення будівель та споруд, організації внутрішніх комунікацій та системи контролю пересування людей.

На цьому етапі аналізується конфігурація будівель, структура тюремних блоків, планування коридорів, система дворів для пересування, розташування контрольно-пропускних пунктів та організація системи огорожі та спостереження. Особлива увага приділяється принципам візуального контролю простору та забезпеченню можливості спостереження за ключовими зонами території.

Також вивчається система поділу різних категорій ув'язнених, що є важливим чинником забезпечення безпеки та ефективної організації внутрішнього режиму установи. [20].

6. Композиційний аналіз

Композиційний аналіз використовується для вивчення архітектурного та художнього формування пенітенціарного комплексу. У процесі такого аналізу оцінюється взаємне розташування будівель, їх пропорції, масштаб та просторові взаємини.

Композиційний підхід дозволяє вивчати формування архітектурного образу комплексу, взаємодію відкритих та закритих просторів та роль архітектурних акцентів у структурі об'єкта. Важливість композиційних принципів у формуванні архітектури пенітенціарних комплексів відзначається у сучасних дослідженнях з архітектури та містобудування. [19].

7. Картографічний аналіз

Картографічний аналіз використовується для вивчення розташування виправної установи у структурі міста чи регіону. Він включає аналіз територіального розташування установи, її взаємодії з навколишньою інфраструктурою та транспортними мережами.

В рамках цього аналізу оцінюються транспортна доступність, віддаленість від житлових районів, наявність інженерної інфраструктури та особливості природного середовища. Такий підхід дозволяє визначити доцільність розміщення виправної установи та оцінити її вплив на міське середовище. [27].

8. Комп'ютерне моделювання

Сучасне дослідження архітектурних об'єктів неможливе без використання цифрових технологій. У процесі розробки проектної частини дослідження застосовується комп'ютерне моделювання, що дозволяє створювати тривимірні моделі об'єкта та аналізувати його просторову структуру.

Для моделювання архітектурного об'єкта використовується програмне забезпечення ArchiCAD, що дозволяє створювати цифрові моделі будівель, розробляти планувальні рішення та формувати робочу документацію.

Для графічної обробки матеріалів використовується Adobe Photoshop, що дозволяє створювати аналітичні схеми, колажі та презентаційні матеріали дослідження.

Для створення візуалізацій архітектурного об'єкта використовується Lumion, що дозволяє відтворити вигляд будівель та навколишнього середовища.

9. Експериментальний метод

Експериментальний метод використовують для перевірки теоретичних припущень у процесі розробки проектної частини дослідження. У ході проектування створюються кілька варіантів планувальних рішень, які порівнюються один з одним за критеріями функціональності, безпеки та архітектурної виразності.

Такий підхід дозволяє визначити найефективніші принципи організації простору та перевірити можливість їх практичного застосування у проектній діяльності. [32].

Заключним етапом методології є узагальнення одержаних результатів. На основі проведеного дослідження формулюються висновки щодо особливостей функціонально-просторової організації пенітенціарних установ, визначаються основні засади їх проектування та розробляються рекомендації щодо вдосконалення архітектурно-планувальних рішень.

Таким чином, використання комплексної методології дослідження дозволяє провести всебічний аналіз принципів формування пенітенціарних комплексів та визначити оптимальні підходи до організації архітектурного середовища таких установ.

2.2 Принципи формування пенітенціарних об'єктів

Формування пенітенціарних установ засноване на системі архітектурно-планувальних принципів, що визначають організацію простору, взаємозв'язок функціональних елементів та умови функціонування установи. На відміну від більшості громадських чи житлових будівель, пенітенціарні комплекси мають специфічну структуру, оскільки їхня архітектура повинна одночасно забезпечувати ізоляцію, контроль, безпеку та умови повсякденного життя значної кількості людей. У сучасній проектній практиці такі об'єкти розглядаються не лише як інженерно-захищені споруди, а й як складне архітектурне середовище, що впливає на поведінку, соціальні взаємодії та процес ресоціалізації осіб, які перебувають у місцях позбавлення волі. У структурі сучасних пенітенціарних комплексів можна виділити кілька основних принципів формування архітектурного середовища: функціональне зонування, чітке розмежування потоків, ізоляція та диференціація контингенту, контрольованість та безпека середовища, а також гуманність та орієнтація на ресоціалізацію. Ці принципи є основою архітектурної організації пенітенціарних установ.

Одним із головних принципів формування пенітенціарних установ є функціональне зонування території, яке передбачає поділ комплексу на окремі просторові частини відповідно до їх функцій та режиму доступу. Такий поділ дозволяє сформувати логічну структуру установи, у якій кожна зона має певне призначення та рівень контролю.

У більшості сучасних пенітенціарних комплексів виділяють житлову (режимну), адміністративну, виробничу чи освітню, медичну, економічну та рекреаційну зони. Найбільш ізольованою є житлова зона, де розташовані будівлі для утримання ув'язнених та прогулянкові двори. Адміністративна частина забезпечує управління установою, а виробничі та освітні приміщення формують простір для трудових та освітніх програм.

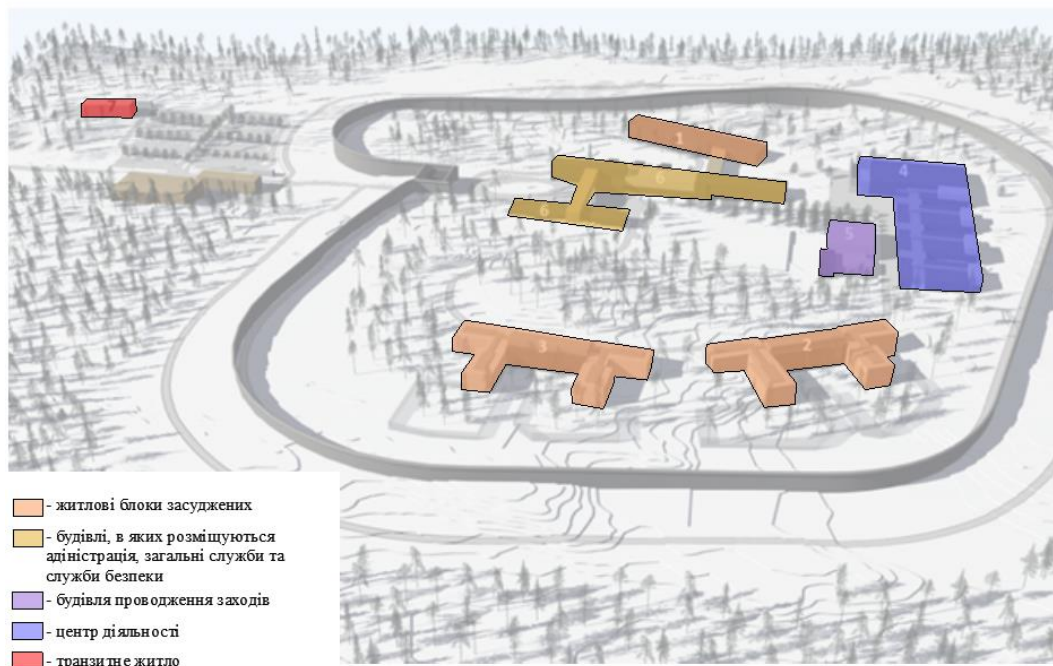

Рис.2.2.1 Схема функціональної організації в'язниці Halden Fengsel. Архітектор Гудрун Молден, рік 2010 [55].

Яскравим прикладом чітко організованого функціонального зонування є пенітенціарний комплекс Halden Prison (рис.2.2.1), де територія структурована як система окремих функціональних секторів, пов'язаних між собою контрольованими маршрутами. У цьому проєкті житлові корпуси, навчальні будівлі, спортивні об'єкти та адміністративні приміщення формують своєрідну мережу невеликих будівель, що розташовані у природному середовищі.

Подібна структура дозволяє зменшити масштабність простору та створити більш керовану систему внутрішнього життя установи [55].

В'язниця Storstrøm , архітектори CF Møller, рік 2017

- зона підвищеного контролю (для більш небезпечних в'язнів)	- зона внутрішніх дворів	- рух технічного транспорту
- зона мінімального режиму (для інших в'язнів)	- зона відвідувачів	- рух в'язнів
		- огорожа

Рис.2.2.2 Схема розмежування потоків в'язниці Storstrøm , архітектори CF Møller, рік 2017 [62].

Наступним важливим принципом є чітке розмежування потоків руху, яке передбачає організацію окремих маршрутів пересування для різних категорій користувачів пенітенціарного комплексу. Усередині закладу переміщуються кілька груп людей - ув'язнені, персонал, адміністрація, відвідувачі та технічні служби. Перетин цих потоків може створювати ризики порушень режиму або конфліктних ситуацій, тому архітектурне середовище має забезпечувати їхній просторовий поділ.

У сучасних пенітенціарних комплексах це досягається за рахунок системи дворів, коридорів, переходів та пунктів контрольованого доступу. Такі

рішення дозволяють організувати рух заздалегідь визначеними маршрутами та підтримувати контроль над переміщенням людей.

Показовим прикладом такого підходу є Storstrøm Prison [62], де архітектурна структура комплексу передбачає окремі системи комунікацій для персоналу та ув'язнених (рис.2.2.2). Корпуси розташовані таким чином, що маршрути пересування різних груп не перетинаються, а доступ до окремих зон контролюється через систему переходів і внутрішніх дворів.

Рис.2.2.3 Схема розділення різних груп ув'язнених у в'язниці Mas d'Enric Penitentiary , архітектори AiB estudi d'arquitectes + Estudi PSP Arquitectura, рік 2012 [59]

Важливим принципом формування пенітенціарних установ є ізоляція та диференціація контингенту, що має на увазі просторовий поділ різних категорій засуджених. Такий підхід дозволяє враховувати режим утримання, поведінкові особливості чи інші характеристики осіб, які перебувають у місцях позбавлення волі.

В архітектурному плані цей принцип реалізується шляхом поділу житлових будинків на окремі блоки чи секції, що функціонують як автономні одиниці. Кожна секція має власні двори для прогулянок, допоміжні приміщення та систему контролю доступу. Така структура дозволяє знизити конфліктну обстановку та забезпечити ефективніший контроль над групами засуджених.

Подібна модель чітко реалізована у пенітенціарному комплексі Mas d'Enric Penitentiary [59], де житлова структура поділена на декілька автономних блоків (рис.2.2.3). Кожен із них має власні внутрішні двори та функціонує як окрема одиниця у загальній системі комплексу. Така організація простору дозволяє ефективно розділяти різні групи ув'язнених і підтримувати стабільність внутрішнього режиму.

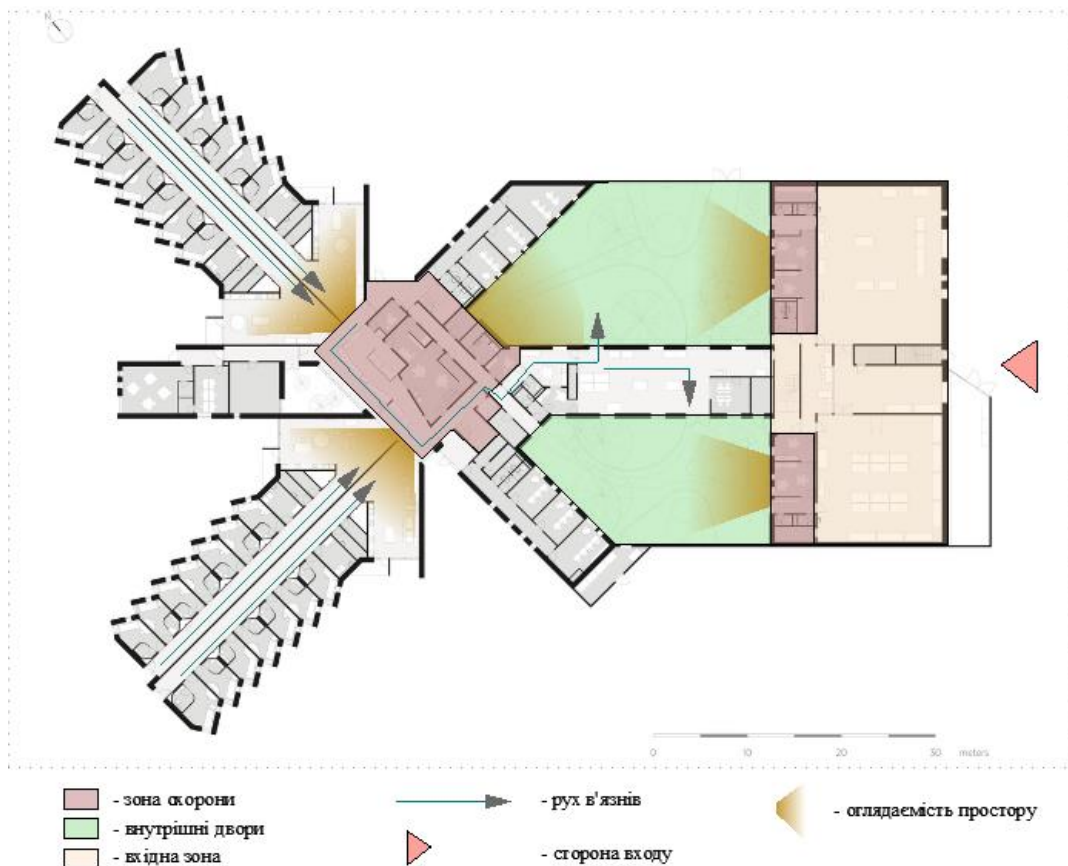

Рис.2.2.4 Схема контрольованості простору у в'язниці Storstrøm , архітектори CF Møller, рік 2017 [62].

Ще одним основним принципом є контрольованість архітектурного середовища. Просторова організація пенітенціарного комплексу має

забезпечувати можливість постійного спостереження та швидкого реагування на порушення режиму.

Історично цей принцип пов'язаний із концепцією паноптичної тюремної структури, в якій просторове рішення дозволяло спостерігати за великою кількістю ув'язнених із однієї центральної точки. Ця ідея була сформульована у роботах філософа Мішеля Фуко, який аналізував архітектуру механізмів спостереження та дисциплінарного впливу у тюремній структурі. [35].

Хоча сучасні пенітенціарні комплекси значно відійшли від класичної паноптичної схеми, принцип контрольованого простору залишається важливим елементом їхньої архітектури. Він реалізується за допомогою продуманого розташування будівель, використання відкритих оглядових просторів, системи внутрішніх дворів та логічної структури комунікацій, яскравим прикладом якої є планування житлового блоку у в'язниці. в'язниці Storstrøm (рис.2.2.4).

Сучасна практика проєктування дедалі більше орієнтується на гуманізацію архітектурного середовища та створення умов для ресоціалізації засуджених. Архітектура пенітенціарних установ розглядається як один із факторів, що впливає на психологічний стан людини та її поведінку.

У сучасних європейських проєктах значна увага приділяється природньому освітленню, доступу до відкритих просторів, наявності зелених зон та створенню більш наближеного до звичайного житлового середовища простору. Яскравим прикладом такого підходу є Bastøy Prison [75], яка розташована на острові та організована за принципом невеликого поселення. Тут відсутні традиційні масивні тюремні корпуси, а будівлі нагадують житлові будинки, між якими розташовані зелені території та виробничі об'єкти.

Подібна архітектурна організація спрямована на формування відповідальності, соціальної взаємодії та підготовку засуджених до повернення у суспільство. Дослідження сучасних пенітенціарних систем підкреслюють, що

гуманізація середовища сприяє зниженню рівня конфліктності та підвищує ефективність ресоціалізаційних програм.

Рис.2.2.5 Bastøy Prison, заснована в 1982 році, архітектор не відомий [75].

Таким чином, формування пенітенціарних установ ґрунтується на системі взаємопов'язаних принципів, серед яких ключовими є функціональне зонування території, чітке розмежування потоків пересування, ізоляція та диференціація контингенту, керованість архітектурного середовища, а також гуманність та орієнтація на ресоціалізацію. Реалізація цих принципів у сучасних пенітенціарних комплексах дозволяє створювати більш ефективне, безпечне та соціально орієнтоване архітектурне середовище.

2.3. Прийоми формування пенітенціарних закладів

Архітектурно-планувальна організація пенітенціарних установ формується з використанням системи просторових прийомів, що визначають та реалізують загальні принципи функціонування таких установ. Якщо принципи визначають концептуальні основи організації середовища, то прийоми виступають як практичні архітектурні інструменти, що дозволяють сформувати

ефективну просторову структуру комплексу, забезпечити безпеку та контроль, а також створити умови для тривалого перебування людей у замкнутому просторі. У сучасній практиці проектування пенітенціарних установ архітектура розглядається не тільки як інженерна оболонка, що забезпечує ізоляцію, але і як комплексне середовище, що впливає на соціальну поведінку ув'язнених, організацію їхнього повсякденного життя та ефективність процесів ресоціалізації.

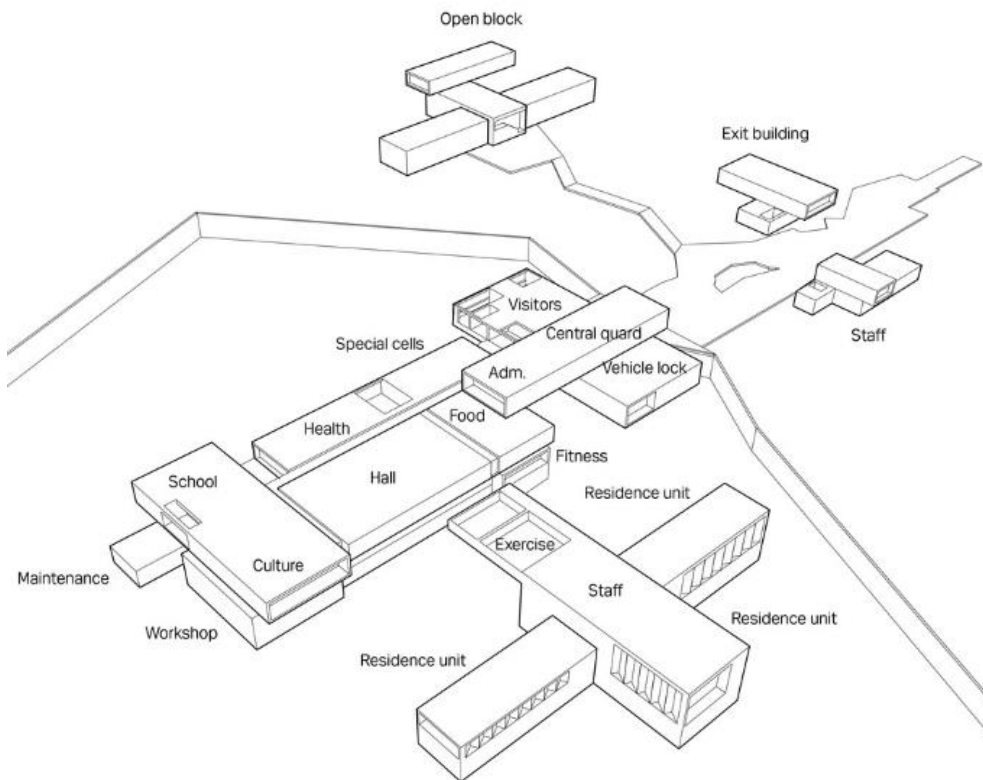

Рис.2.3.1 Виправна установа Anstalten Correctional Facility. Архітектори SHL + Friis & Moltke, рік 2019 [47]

Одним із ключових методів формування пенітенціарних комплексів є модульна організація розвитку або блокування функціональних елементів. Такий підхід передбачає поділ комплексу на окремі будівлі чи блоки, кожен із яких виконує певну функцію - житлову, адміністративну, медичну, освітню чи промислову. Модульна структура дозволяє створити більш гнучку та керовану систему простору, в якій різні функціональні частини комплексу можуть функціонувати відносно автономно. Це полегшує контроль доступу до окремих зон, організацію маршрутів пересування ув'язнених та персоналу, а також адаптацію структури комплексу до змін у режимі роботи установи. Подібний

підхід використано у пенітенціарному комплексі Anstalten Correctional Facility (рис 2.3.1), де просторово-планувальна структура сформована як система окремих корпусів, кожен із яких виконує чітко визначену функцію - житлову, адміністративну, реабілітаційну, освітню або сервісну [47]. Ці корпуса об'єднуються в єдину будівлю, така структура дозволяє зменшити масштаб будівель, підвищити ефективність управління різними зонами та створити більш зрозумілу просторову організацію комплексу.

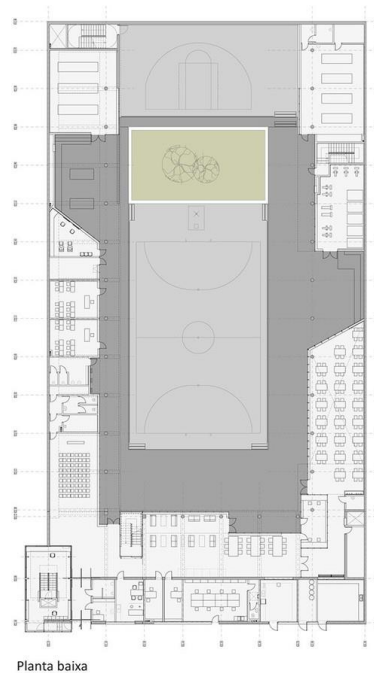

Рис.2.3.2 В'язниця Mas d'Enric Penitentiary , архітектори AiB estudi d'arquitectes + Estudi PSP Arquitectura, рік 2012 [59].

Важливу роль формуванні просторової структури грає спосіб організації дворів. Двори виконують одночасно кілька функцій: забезпечують природне освітлення та вентиляцію приміщень, формують контрольовані відкриті простори для пересування ув'язнених і виступають як елементи планувальної структури, навколо якої групуються житлові або функціональні квартали. Така організація дозволяє розділити великі обсяги забудови на дрібніші просторові фрагменти та створити структуроване середовище. При цьому двори формують контрольовані рекреаційні простори, які важливі для психологічного стану людей, що працюють у місцях позбавлення волі. Прикладом такого планувального рішення є пенітенціарний комплекс Mas d'Enric Penitentiary в

Іспанії, де житлові корпуси організовані навколо системи внутрішніх дворів, що використовуються як прогулянкові та комунікаційні простори (рис.2.3.2) [59].

Рис 2.3.3 West Kimberley Regional Prison, TAG Architects та Iredale Pedersen Hook Architects, 2012р. [72].

Сучасні підходи до проектування також активно використовують децентралізацію житлових будинків. На відміну від історичних тюремних споруд, де велика кількість ув'язнених розміщувалась в одній великій будівлі, нові пенітенціарні комплекси прагнуть зменшити масштаб житлового простору, поділяючи житлову зону на кілька окремих будівель чи секторів. Невеликі житлові блоки дозволяють формувати більш керовані групи ув'язнених, спрощують роботу персоналу та знижують рівень конфліктів у колективі. Подібна система використана у пенітенціарному комплексі West Kimberley Regional Prison [72] (рис 2.3.3), де житлова зона складається з декількох окремих корпусів, розташованих на території комплексу. Така організація дозволяє створити більш стабільну соціальну структуру та забезпечити більш індивідуалізований підхід до програм ресоціалізації.

Важливу роль формуванні пенітенціарних установ грає організація осей спостереження та контрольованих просторів. Планувальна структура установи має забезпечувати можливість візуального контролю території та основних шляхів пересування. І тому використовуються відкриті перспективи, прямі коридори, центральні контрольні пункти чи зони спостереження, що дозволяють персоналу контролювати значні ділянки території. Ідея просторового контролю має історичне коріння та пов'язана з концепцією в'язниці-паноптикуму, запропонованою філософом Джеремі Бентамом. Хоча сучасні в'язниці значно відійшли від класичної схеми паноптикуму, принцип візуального контролю простору залишається важливим елементом їхньої архітектури, оскільки дозволяє підвищити безпеку без надмірного використання фізичних бар'єрів. Такі прийоми використовували архітекторами при проектуванні Pacific Ocean Platform Prison [60] (рис 2.3.4), в якому камери розміщені по колу тим самим відкриваючи нам всі камери.

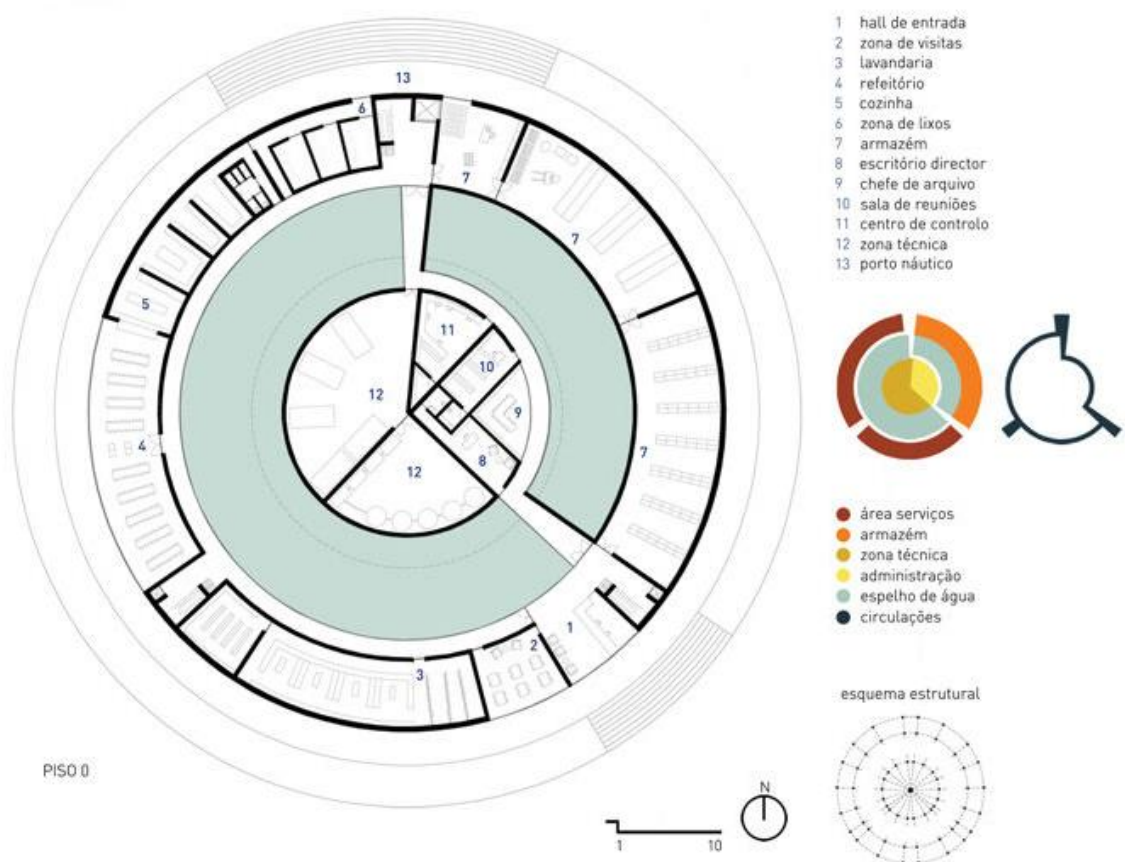

Рис 2.3.4 Pacific Ocean Plataform Prison, Архітектор Умберто Конде, рік 2013 [60].

У сучасних проектах все більшого значення набуває інтеграція природного середовища до структури пенітенціарного комплексу. Зелені зони, внутрішні сади, відкриті зони відпочинку та використання природного ландшафту стають важливими елементами архітектурної композиції таких об'єктів. Наявність природних елементів позитивно впливає на мікроклімат довкілля, покращує умови перебування людей та допомагає знизити психологічний стрес. Приклад такого підходу є жіночий пенітенціарний комплекс в Ісландії. [53] (рис 2.3.5), де будівлі розташовані серед природного ландшафту та організовані за принципом невеликого поселення. Також його особливість є гармонійне вписання в місцевий ландшафт та використання зеленого даху. Подібна архітектурна організація сприяє гуманізації середовища та формує більш сприятливі умови для соціальної адаптації засуджених.

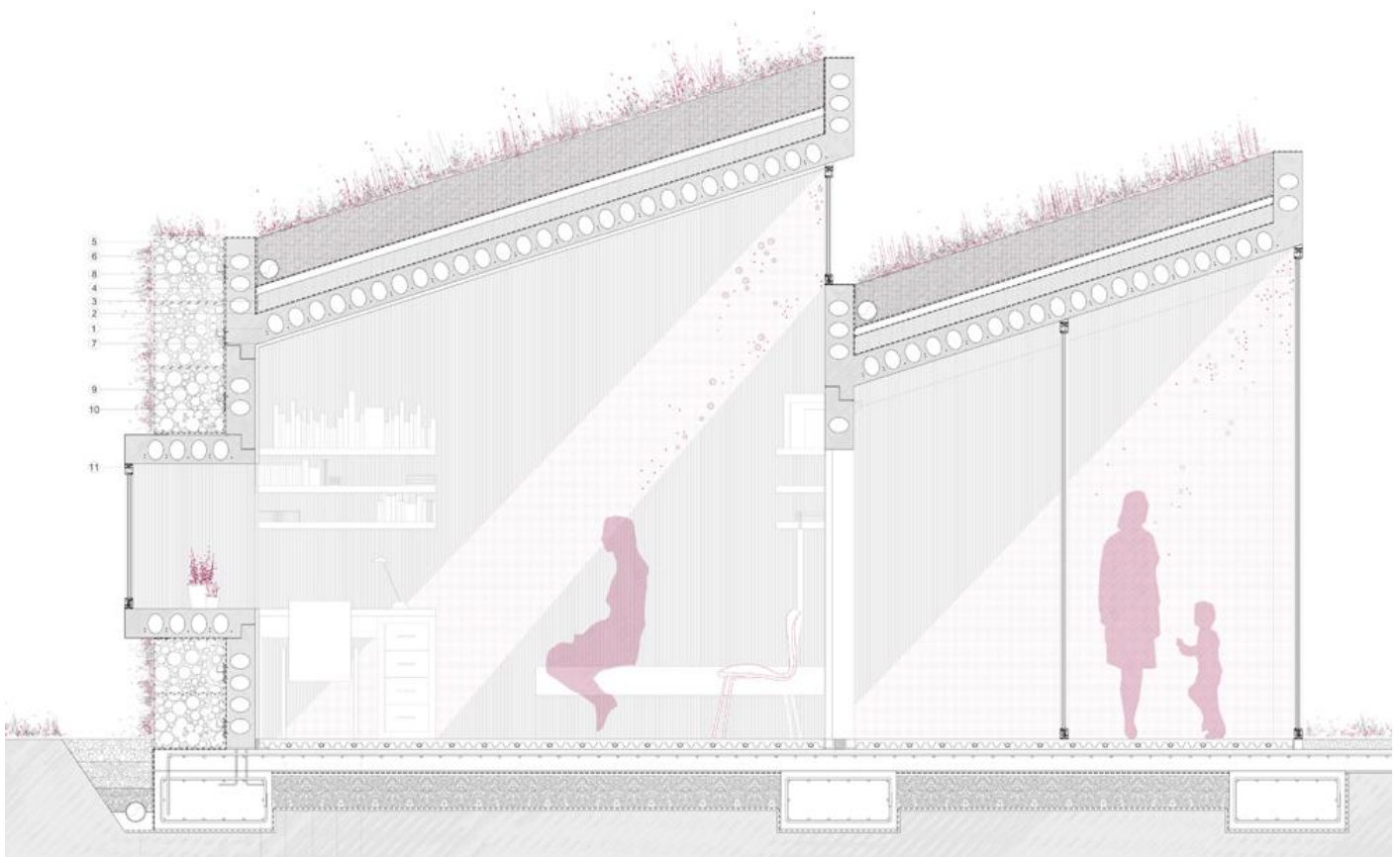

Рис.2.3.5 Жіноча в'язниця в Ісландії, архітектори ООІО Архітектура, рік 2012 [53].

У сучасних архітектурних дослідженнях також широко використовується прийом кластеризації житлових секцій. Він передбачає об'єднання житлових приміщень у невеликі групи або кластери, кожен з яких функціонує як відносно автономна житлова одиниця з власними спільними просторами. Подібна структура дозволяє сформувати невеликі соціальні групи засуджених, у межах яких легше підтримувати порядок та організовувати повсякденне життя. Такий підхід застосований у пенітенціарному комплексі Mas d'Enric Penitentiary та Halden Fengsel [55] (рис 2.3.6), де житлові блоки організовані у вигляді невеликих груп. Кластерна організація житлового середовища дозволяє зменшити відчуття інституційності простору та створити більш стабільне соціальне середовище.

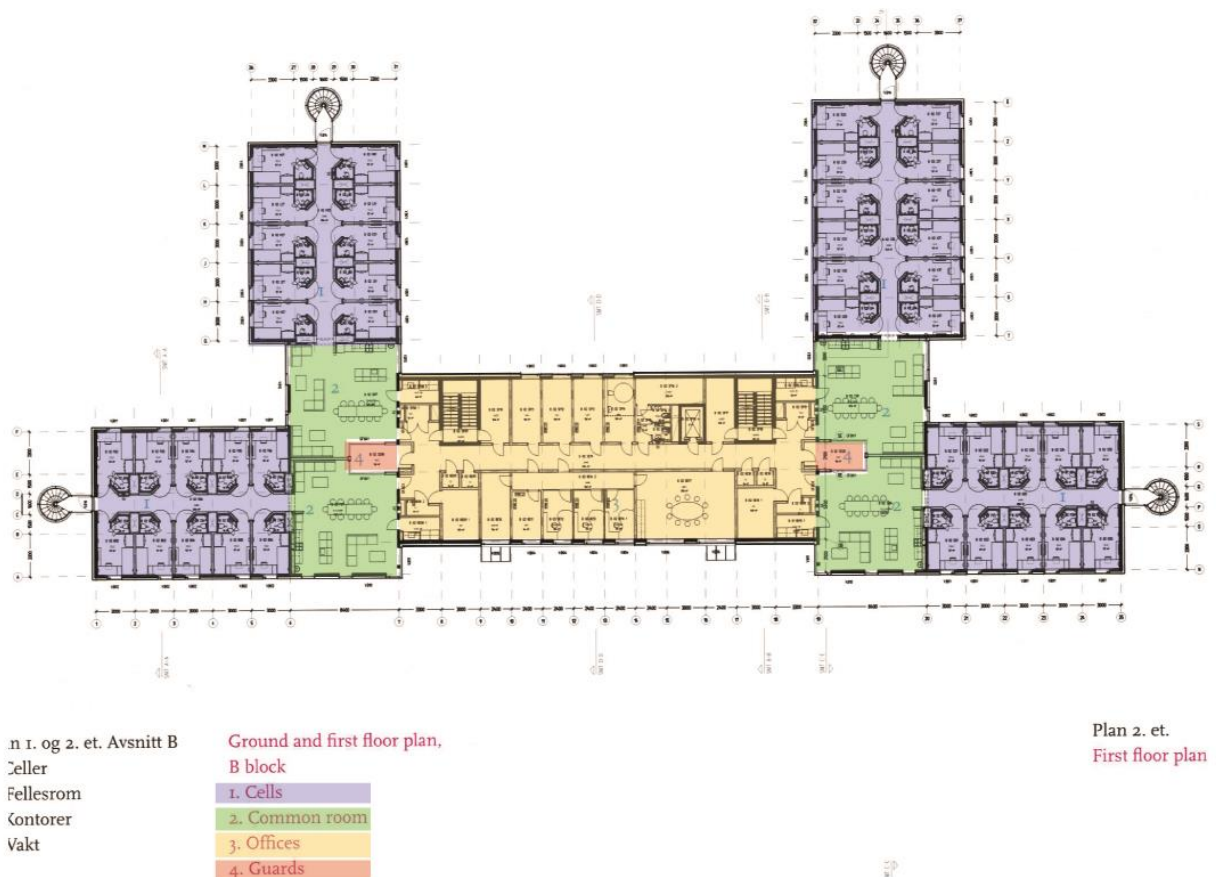

Рис 2.3.6 В'язниці Halden Fengsel. Архітектор Гудрун Молден, рік 2010 [55]

Важливим елементом планувальної структури пенітенціарних комплексів є формування буферних зон між різними функціональними частинами установи. Буферні простори виступають як проміжні території, що

розділяють зони з різними режимами доступу і забезпечують плавний перехід між ними. Такими просторами можуть бути двори, коридори, проходи чи відкриті простори між будинками. Використання буферних зон знижує ризик небажаних контактів між різними групами користувачів комплексу, підвищує рівень безпеки та створює гнучкішу систему контролю пересування.

Цей підхід доповнюється формуванням багаторівневої системи безпеки, що передбачає створення кількох послідовних рівнів контролю біля комплексу. Замість одного жорсткого бар'єру, архітектурна структура формує систему просторових кордонів: зовнішній периметр, внутрішня контрольована зона, житлові блоки та окремі секції. Кожен рівень має свій власний режим доступу та систему контролю. Такий підхід дозволяє розподілити функції безпеки між різними елементами архітектурної структури та зробити систему управління установою ефективнішою.

Таким чином, система архітектурно-планувальних прийомів формування пенітенціарних установ забезпечує створення складної, але логічної просторової структури, у якій архітектура підтримує функціонування установи. Використання модульного будівництва, дворів, децентралізованих житлових будівель, оглядових осей, інтеграції ландшафту, кластерної організації житлових секцій, буферних зон та багаторівневої системи безпеки дозволяє сформувати ефективне середовище, що поєднує вимоги безпеки з поступовою гуманізацією архітектури пенітенціарних установ. Такі підходи сприяють переходу від традиційної моделі закритих монолітних тюремних споруд до складніших архітектурних систем, у яких простір стає важливим інструментом управління, соціальної взаємодії та ресоціалізації ув'язнених.

Висновок до розділу 2

Проведене дослідження функціональної та просторової організації пенітенціарних установ дозволило сформулювати цілісне уявлення про закономірності їх архітектурного устрою та визначити ключові принципи та методи, що лежать в основі сучасного проектування таких об'єктів.

У підрозділі 2.1, присвяченому методології дослідження, було встановлено, що ефективне вивчення пенітенціарних комплексів можливе лише за умови застосування комплексного підходу, що поєднує теоретичний аналіз, вивчення нормативно-правової бази, вивчення зарубіжного досвіду, функціональне та просторове моделювання, а також експериментальне проектування. В результаті було визначено, що саме функціональний, просторово-планувальний та картографічний аналізи дозволяють виявити структуру об'єкта, взаємозв'язки між його елементами та вплив зовнішнього середовища. Таким чином, методологія дослідження є основою для формування обґрунтованих архітектурних рішень та подальшого виведення принципів організації пенітенціарного середовища.

У підрозділі 2.2 було сформульовано основні засади формування пенітенціарних об'єктів. Було встановлено, що ключовими серед них є функціональне зонування території, чітке розмежування потоків руху, ізоляція та диференціація контингенту, керованість довкілля та гуманізація простору. Поєднання цих принципів забезпечує формування логічної, безпечної та керованої структури комплексу. При цьому сучасні тенденції вказують на поступовий перехід від жорстких моделей ізоляції до більш відкритих, соціально орієнтованих середовищ, у яких архітектура є інструментом ресоціалізації.

У підрозділі 2.3 було розглянуто архітектурно-планувальні прийоми, що реалізують ці принципи у проектній практиці. Було встановлено, що найбільш ефективними є модульна організація забудови, децентралізація житлових будинків, кластеризація житлових секцій, організація дворів, формування оглядових осей та забезпечення візуального контролю. Важливу роль

відіграють інтеграція природного середовища, створення буферних зон і застосування багаторівневої системи безпеки. Саме ці прийоми дозволяють конкретизувати загальні принципи та сформувати цілісну просторову структуру пенітенціарного комплексу.

Таким чином, результати дослідження встановлюють взаємозв'язок між методологією аналізу, принципами формування та архітектурно-планувальними прийомами. Методологія дослідження дозволяє виявити закономірності організації простору, принципи формують концептуальну основу проектування, а прийоми забезпечують їхню практичну реалізацію. Їхнє комплексне застосування створює основу для проектування сучасних пенітенціарних установ, що поєднують у собі вимоги безпеки, ефективності функціонування та гуманізації архітектурного середовища.

РОЗДІЛ III. ОСОБЛИВОСТІ ПРОЄКТУВАННЯ ПЕНІТЕНЦІАРНИХ КОМПЛЕКСІВ НА ПРИКЛАДІ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ УСТАНОВИ В КИЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

3.1. Містобудівні умови, обмеження та організація схеми генерального плану пенітенціарної установи в селище Коцюбинське

Рис. 3.1.1. Ірпінський виправний центр [42]

Проект сучасного пенітенціарного комплексу планується на території колишнього Ірпінського виправного центру № 132, що у селі Коцюбинське Бучанського району Київської області, на вулиці Доківській (рис. 3.1.1).

В даний час ця територія не використовується за своїм первісним призначенням і продається, що створює унікальну можливість для її комплексної реконструкції та переосмислення відповідно до сучасних підходів до формування пенітенціарного середовища. Важливо наголосити, що використання ділянки, історично пов'язаної з функцією утримання осіб, значно

спрощує процеси містобудівного обґрунтування, затвердження проектних рішень та знижує рівень суспільного невдоволення, оскільки така функція є типовою для цієї території.

Вибір саме цієї ділянки обумовлений її розташуванням у межах Київської агломерації - найбільшого адміністративного, економічного та транспортного центру держави. Близькість до Києва визначає стратегічну доцільність розміщення тут пенітенціарної установи нового покоління. Така локалізація забезпечує високий рівень інтеграції установи до системи правосуддя, зокрема за рахунок скорочення часу передачі осіб до судів, забезпечення оперативної взаємодії з органами досудового розслідування та прокуратурою, а також ефективної комунікації з центральними органами виконавчої влади, включаючи Міністерство юстиції України. Крім того, розміщення в межах столичної агломерації відкриває доступ до значних людських ресурсів - кваліфікованих юристів, психологів, медичних працівників, соціальних працівників, що має вирішальне значення для функціонування сучасної пенітенціарної установи, орієнтованої не лише на ізоляцію, а й на ресоціалізацію.

Аналіз містобудівної ситуації показує, що об'єкт розташований у районі зі складним функціональним поєднанням різних типів забудови та інфраструктури (рис. 3.1.2). З півночі територія межує із зонами комунального господарства та складування, а також зонами інженерно-технічного забезпечення, що включають об'єкти міської інфраструктури, складські комплекси та технічні споруди. Поблизу також розташовані промислові, науково-виробничі зони, що формують специфічне техногенне середовище. Ці об'єкти створюють низку негативних факторів, включаючи підвищений рівень шуму, забруднення повітря та інтенсивний вантажний рух. Однак водночас таке середовище функціонально сумісне з пенітенціарною установою, оскільки не

створює конфлікту з житловими будинками та сприяє формуванню ізолюваного середовища.

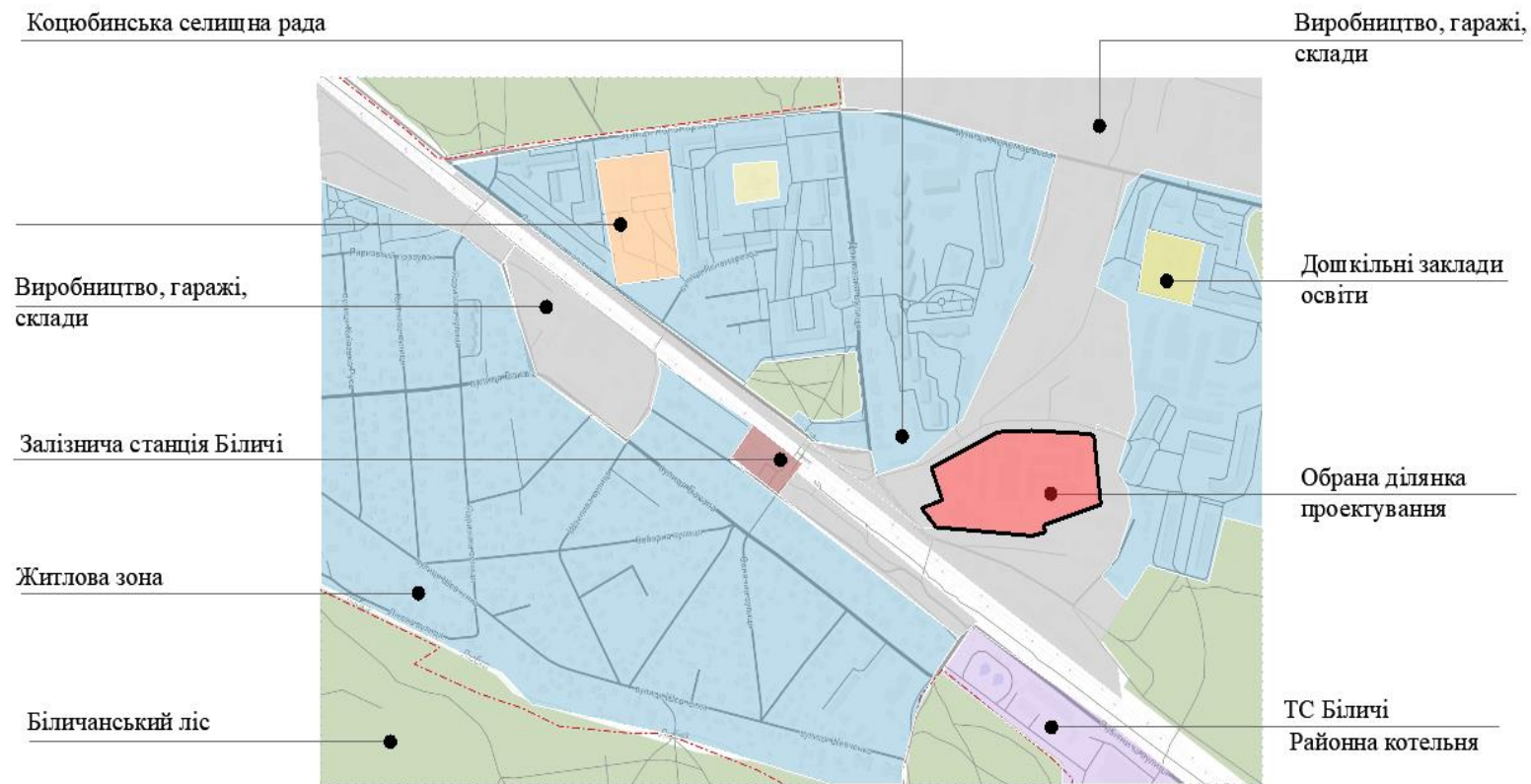

Рис.3.1.2 Схема зонування оточуючої забудови

Житлові будинки розташовані з різних боків ділянки, формуючи певні містобудівні обмеження. З півночі та заходу переважають змішані середньо- та багатоповерхові будівлі, з півдня - середньо- та малоповерхові, а із заходу - садибні будинки. Така структура потребує ретельного підходу до організації санітарно-захисних зон, які забезпечують візуальну ізоляцію об'єкта та знижують його психологічний вплив на населення. Важливим завданням є формування архітектурно-містобудівних рішень, які мінімізують негативне сприйняття об'єкта, зокрема, за рахунок використання зелених насаджень, екрануючих елементів та раціонального зонування території.

Значною перевагою ділянки є наявність потужного природного ландшафту. Зі східного боку розташовані значні масиви зелених зон громадського користування, а з північного сходу - буферні лісопаркові території. Ці елементи виконують важливі еколого-містобудівні функції:

сприяють очищенню повітря, знижують шумове забруднення, формують сприятливий мікроклімат та створюють природні бар'єри між різними функціональними зонами. При проектуванні пенітенціарного комплексу такі природні компоненти можуть бути інтегровані у систему безпеки та зонування як додаткові буферні елементи.

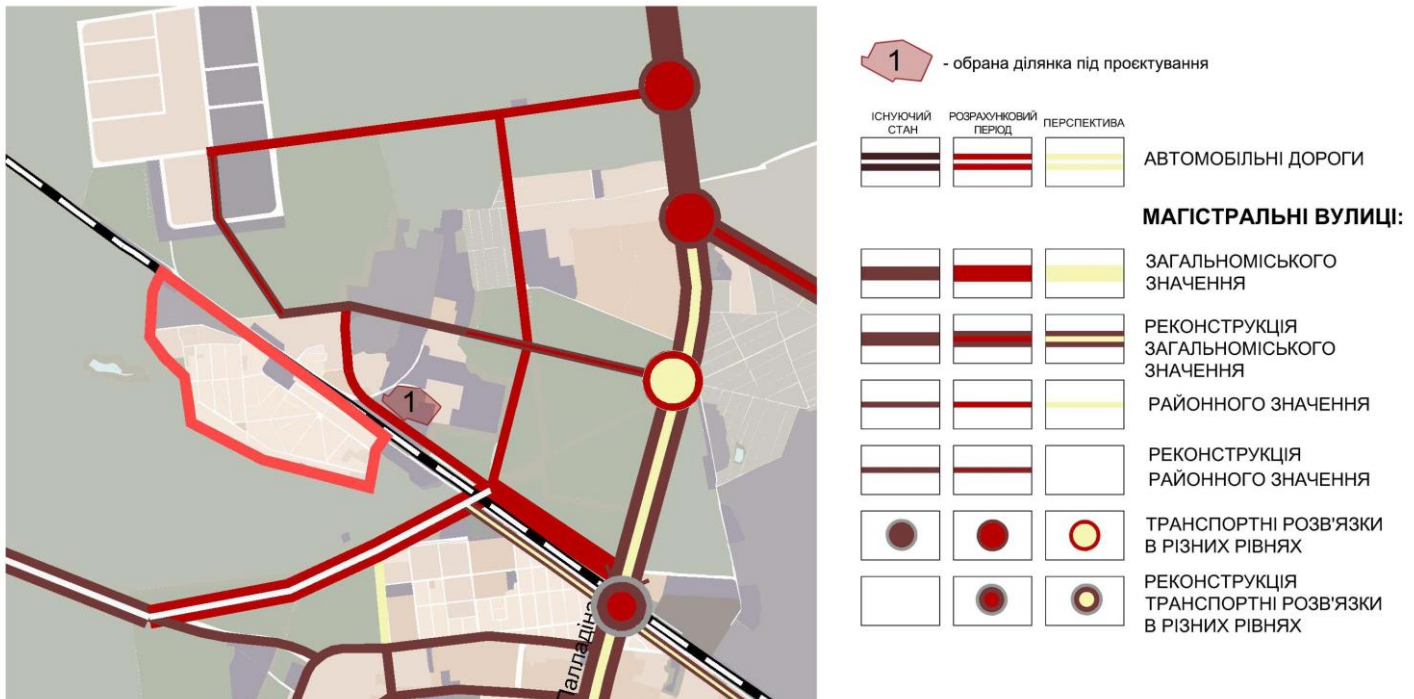

Рис.3.1.3.Фрагмент схеми магістрально-вуличної мережі міста Києва [43]

Транспортна доступність території є ще одним ключовим фактором її привабливості. Ділянка розташована в безпосередній близькості від основних транспортних магістралей, включаючи автомагістралі та залізничну лінію (рис. 3.1.3). Це забезпечує ефективну логістику функціонування установи, зокрема транспортування ув'язнених, роботу персоналу, доставку матеріально-технічних ресурсів та оперативний доступ служб екстреної допомоги. Наявність громадського транспорту є також важливою умовою для щоденного функціонування установи. Водночас інтенсивний транспортний рух створює підвищене акустичне навантаження та забруднення повітря, що потребує впровадження відповідних компенсаційних заходів - шумозахисних екранів, зелених насаджень та раціонального планування забудови.

Рис.3.1.4. Схема генерального плану пенітенціарного комплексу

У сукупності зазначені фактори формують систему містобудівних обмежень, які необхідно враховувати при проєктуванні. До них належать вимоги щодо організації санітарно-захисних зон, обмеження, пов'язані з впливом шуму та забруднення, необхідність відповідності функціональному зонуванню території, а також соціальні аспекти, пов'язані зі сприйняттям об'єкта населенням. Важливим завданням є досягнення балансу між вимогами безпеки, функціональності та гуманізації середовища.

Організація генерального плану пенітенціарного комплексу базується на принципах чіткого функціонального зонування, ієрархії просторів та багаторівневої системи безпеки (рис.3.1.4, рис.3.1.5). Територія поділяється на кілька основних функціональних зон, кожна з яких виконує специфічну роль у структурі комплексу. Режимна зона є ядром установи та включає житлові корпуси для утримання осіб, прогулянкові двори та внутрішні інженерні елементи. Адміністративна зона забезпечує управління установою та взаємодію із зовнішнім середовищем. Господарсько-інженерна зона включає об'єкти технічного обслуговування, склади та інженерну інфраструктуру. Медико-

реабілітаційна зона спрямована на забезпечення медичної допомоги та реалізацію програм ресоціалізації. Контрольно-пропускна зона виконує функцію контролю доступу та організації потоків.

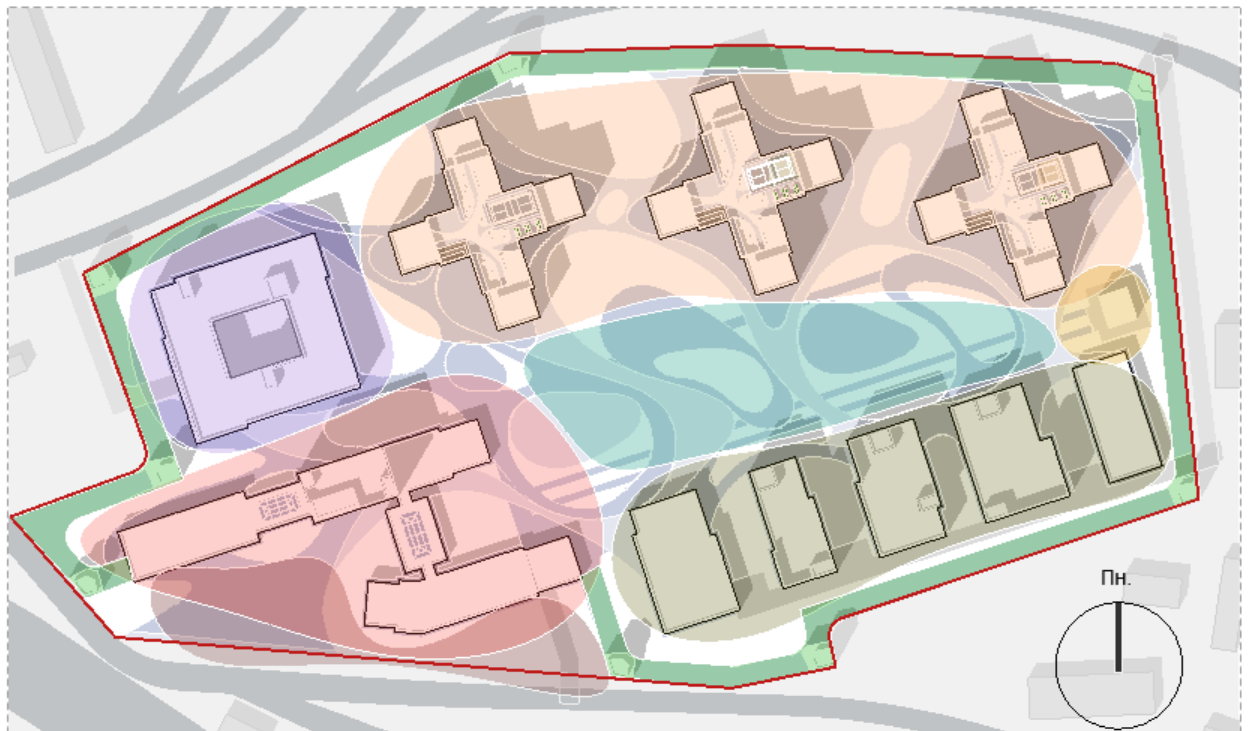

Схема функціонального зонування території М 1:1000

Умовні позначення			
	Зона житлових блоків для ув'язнених		Зона адміністрації, готеля для відвідувачів
	Зона СІЗО		Зона господарсько-допоміжних будівель
	Зона благоустрою для прогулянок та занять спортом тощо		Зона благоустрою для прогулянок та занять спортом тощо
	Зона каплиці		Зона проходу/проїзду по периметру ділянки

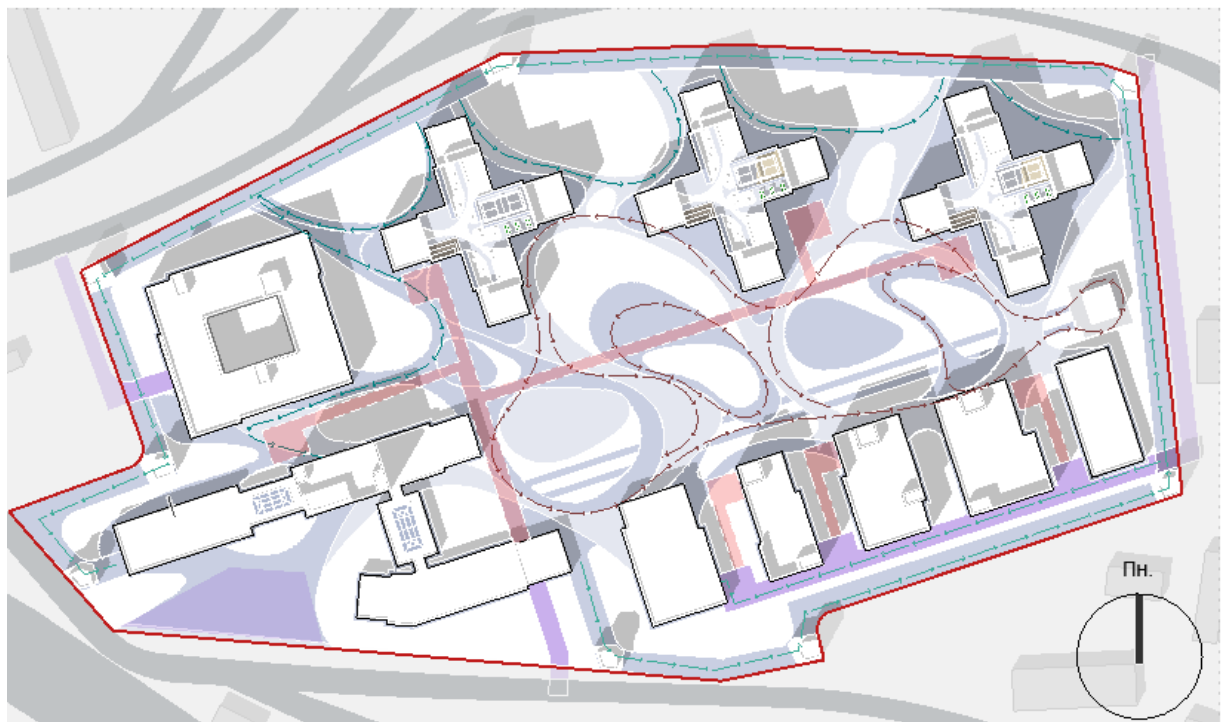
Рис.3.1.5. Схема зонування генерального плану пенітенціарного комплексу

Просторова організація комплексу передбачає формування чіткої периметрової структури з багаторівневою системою безпеки, що включає огороження, контрольно-пропускні пункти та системи відеоспостереження (рис. 3.1.6). Важливим принципом є поділ потоків руху - персоналу, відвідувачів та ув'язнених, що дозволяє підвищити рівень безпеки та оптимізувати функціонування установи. Значна увага приділяється формуванню буферних зон із зелених насаджень, що виконують як екологічну, так і психологічну функцію. Орієнтація будівель здійснюється з урахуванням

інсоляції, природної вентиляції та енергоефективності, що сприяє створенню більш комфортного середовища.

Крім того, генеральний план передбачає можливість поетапного розвитку території, що дозволяє комплексу адаптуватись до змін кількісних та функціональних потреб. Такий підхід відповідає сучасним принципам гнучкого проектування та сталого розвитку.

Таким чином, обрана ділянка у селищі Коцюбинське є оптимальною для розміщення сучасного пенітенціарного комплексу. Він поєднує у собі сприятливе географічне розташування, розвинену інфраструктуру, функціональне середовище та природні буферні елементи. Врахування умов та обмежень містобудування дозволяє сформувати ефективну, безпечну та гуманізовану архітектурно-планувальну структуру, що відповідає сучасним вимогам пенітенціарної системи та інтегровану в національний контекст правосуддя.

Транспортно-пішохідна схема М 1:1000

	Зона пішоходів		Зона озеленення		Рух пішоходів
	Зона транспорту		Зона руху спец. транспорта		Рух транспорта
					Межа ділянки

Рис.3.1.6. Транспортно-пішохідна схема проекту

3.2. Функціонально-планувальні рішення в'язниці

Проектований пенітенціарний комплекс сформовано як багатофункціональну просторову систему, що поєднує режимні, адміністративні, житлові, виробничі та соціально-реабілітаційні функції. Планувальна структура об'єкта базується на принципах функціонального зонування, ієрархії доступу, розмежування потоків та забезпечення безпеки при одночасному врахуванні гуманістичних підходів до організації середовища.

Експлікація СІЗО 1 поверх			
№	Назначення	Кім.	Площа, м2
01	Шкоз для зйбду-вйбду автомобілів, о перевозах утриманих	1	104,40
04	Кінната прймй громадн	1	24,40
05	Санвузол	1	5,94
06	Кінната змнмсового розміненн достованнх	1	41,86
07	Кінната медичного огяду	1	16,55
08	дезінфекція	1	13,51
09	Кінната огяду	1	22,10
10	Кабінет нсхмнанна	1	17,28
11	Кабінет зосупннна	1	16,52
12	Кінната обмінного фонду	1	10,59
13	Кінната підруку ікі та зберіанна	1	24,52
14	Кінната зберіанна речей утрм	1	6,70
15	Кінната відпочнку	1	48,68
16	Камера для маломобільних уїтнннх	4	63,65
17	Санвузол для маломобільних уїтнннх	4	9,59
18	Роздялання з душенн, чарсана	1	15,70
19	Роздялання з душенн, жннчн	1	15,36
20	Камера	1	12,34
21	Камера для прнбнранного інвентаря	1	3,78
22	Кінната для нарн	1	42,35
23	Контрольно протуснскі пункт	1	21,85
24	Санвузол чоловічй	1	21,21
25	Санвузол жннчанй	1	21,67
26	Службнвий кабінет	1	15,41
27	Канднларя	1	15,47
28	Кінната нчнненн збрн	1	15,52
29	Кінната зберіанна збрн	1	15,43
30	Серварна	1	19,84
31	Службнвий кабінет інспектора з дотрнманн прав лнннн	1	18,88
32	Арня	1	46,12
33	Кінната для прнведеннн нїдннконференцї	1	30,04
34	Кінната прймй перелн	1	17,21
35	Кінната прнведеннн прнсудування дї	4	61,99
36	Кінната чергової персоналн	1	18,25
37	Кінната конфіденцїанного нннннннн з нннннннн	4	61,90
38	Камера для маломобільних уїтнннх з пїдннннннннм рівнем комфорта	6	97,40
39	Санвузол для маломобільних уїтнннх з пїдннннннннм рівнем комфорта	6	17,75
40	Камернннннннннннннннннннннннн	1	9,40
41	Душн	1	29,94
42	Камера з пїдннннннннм рівнем комфорта	8	120,08
43	Санвузол нннннннннннннннннннннннн	8	30,88
44	Камернннннннннннннннннннннннн	4	50,44
45	Санвузол нннннннннннннннннннннннн	4	11,54
46	Камера	7	86,20
47	Санвузол нннннннннннннннннннннннн	7	13,83
48	Хол	1	65,41
49	Корнннннннннннннннннннннннн	3	308,62
50	Лїфтовнннннннннннннннннннннннн	1	9,41
51	Тамбур	4	43,17
			1 812,67 м2

Експлікація СІЗО типовий поверх			
№	Назначення	Кім.	Площа, м2
01	Кінната зберіанна речей утрм	2	32,90
02	Кінната чергової персоналн	2	38,98
03	Кінната обмінного фонду	2	28,78
04	Кінната зберіанна ікі	1	16,40
05	Душнннннннннннннннннннннннн	3	68,66
06	Скннн	3	53,80
07	Акфі	1	9,41
08	Корнннннннннннннннннннннннн	2	371,84
09	Камера для маломобільних уїтнннх	9	144,18
10	Санвузол для маломобільних уїтнннх	9	22,50
11	Санвузол нннннннннннннннннннннннн	6	17,58
12	Камера для маломобільних уїтнннх з пїдннннннннм рівнем комфорта	6	97,40
13	Санвузол для маломобільних уїтнннх з пїдннннннннм рівнем комфорта	6	17,75
14	Камера з пїдннннннннм рівнем комфорта	8	120,08
15	Санвузол нннннннннннннннннннннннн	8	30,88
16	Камернннннннннннннннннннннннн	6	75,51
17	Санвузол	42	85,12
18	Камера	42	540,58

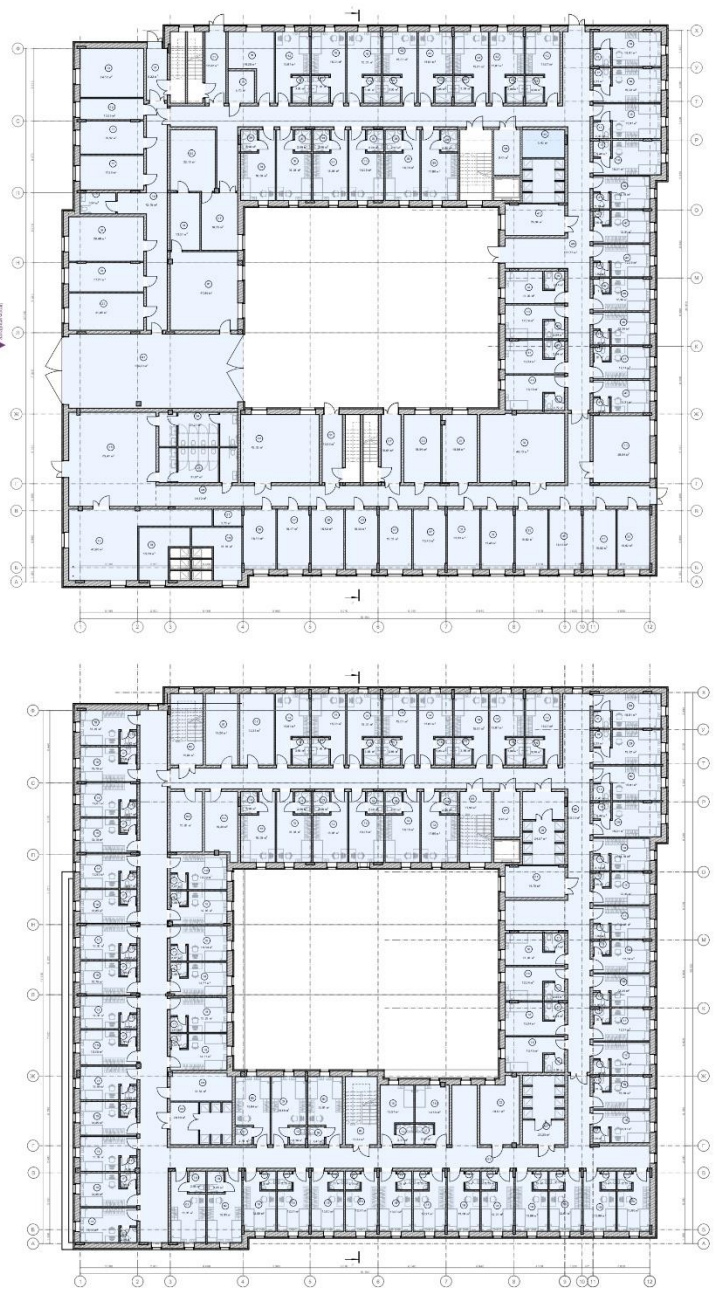

Рис.3.2.1. Планування будівлі СІЗО (перший та типовий поверх).

Оснoву кoмплексу становить режимна зона, до складу якої входить будівля слідчого ізолятора (СІЗО), розрахована на 274 затриманих осіб, а також три окремі корпуси виправної установи місткістю по 400 осіб кожен. Поділ на кілька автономних будівель дозволяє структурувати середовище, забезпечити ефективну організацію внутрішніх процесів та підвищити керованість об'єкта.

Будівля СІЗО являє собою 3 поверхову споруда, яка має підземний поверх - укриття (рис.3.2.1). Її конструктивна схема - це монолітно-каркасна система. Будівля має форму квадрата в центрі якого міститься відкритий простір - внутрішні двір для прогулянок утриманих осіб. Будівля в собі містить такі блоки як :

- блок КПП (кімната зберігання зброї; кімната чищення брoї; серверна; контрольно пропускний пункт; кімната тимчасового розміщення доставлених; кімната приймання передач; кімната приймання громадян; санітарний вузол чергового контрольно-пропускного пункту; санітарний вузол для відвідувачів; шлюз для заїзду-виїзду автомобілів для перевезення затриманих та ув'язнених осіб; кімната огляду; кімната медичного огляду; Санітарний пропускний пункт з технічним устаткуванням для проведення дезінфекційних заходів з душовою)

- режимний блок (камери для утримання на 2 місця; карцери на 1 місце; душові роздягальні; камери поліпшених умов з душовими на 1 місце; камери для маломобільних груп; прогулянковий двір)

- блок процесуального супроводу (службовий кабінет інспектора з дотримання прав людини; кімната для проведення процесуальних дій; кімната конфіденційного побачення із захисником; Кімната для проведення відео конференцій; санвузол при кімнаті слідчих та адвокатів)

- адміністративний блок (кабінет начальника; канцелярія; кабінет заступника начальника; службовий кабінет; кімната для проведення нарад та навчання поліцейських; роздягальня з душовими; кімната відпочинку; архів; кімната підігріву та прийняття їжі; санвузли)

- господарський блок (кімната підігрівання їжі; приміщення для холодильних шаф та зберігання їжі; комора зберігання речей утриманих; комора зберігання білизни; комора прибирального інвентарю).

Житлові блоки являють собою 4 поверхові будівлі, в плані вони мають форму хреста. Середина - це допоміжні/адміністративні приміщення, промені - це блоки для утримання ув'язнених (рис.3.2.2):

- Допоміжна/адміністративна зона (кабінет начальника відділення; кімната виховної роботи; кабінет чергової охорони; кімната зберігання особистих речей засуджених; кімната зберігання обмінного фонду постільних речей; комора для тимчасового зберігання брудних постільних речей, речового майна і спец одягу; сушильна одягу і взуття; санвузли; душові; комора для зберігання засобів прибирання)

- Житловий блок (загальна кімната для ув'язнених; приміщення підігріву їжі, роздаточна; ізолятор на 1 місце; кімната для ув'язнених на 2 місця; кімната для маломобільних ув'язнених на 2 людини)

Експлікація житлового блоку			
№	Найменування	Кільк.	Площа, м ²
01	Кімната зберігання обмінного фонду (постільні білизни, речей)	1	16,06
02	Кімната особистих речей ув'язнених	1	18,00
03	Комора прибирального інвентаря	1	6,95
04	Побутова кімната	1	14,99
05	Душові	2	42,96
06	Загальний простір для ув'язнених	2	153,18
07	Кабінет чергової охорони	1	33,27
08	Кабінет начальника відділу	1	20,80
09	Приміщення підігріву їжі, роздаточна	2	43,52
10	Коридор	5	221,55
11	Окопи	2	34,16
12	Ліфтовий хол	2	28,40
13	Ванитори	4	49,13
14	Санвузол в ваниторі	3	5,81
15	Камера для маломобільних ув'язнених	14	221,60
16	Санвузол для маломобільних ув'язнених	14	33,45
17	Камера	25	304,65
18	Санвузол	27	52,31
			1 300,79 м ²

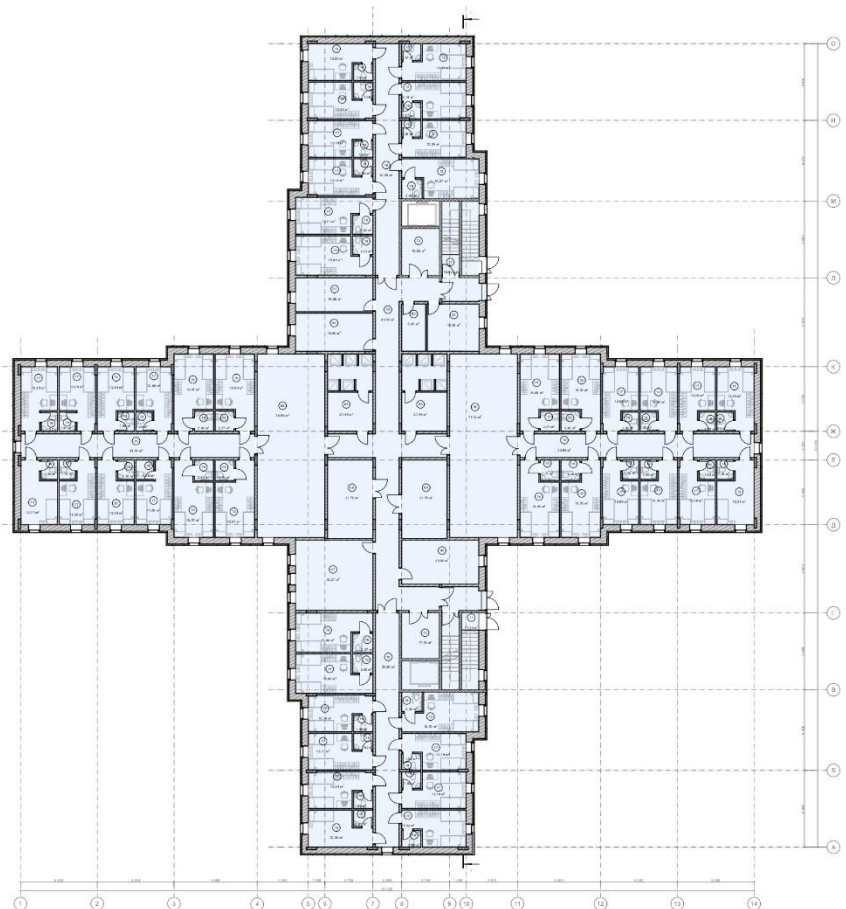
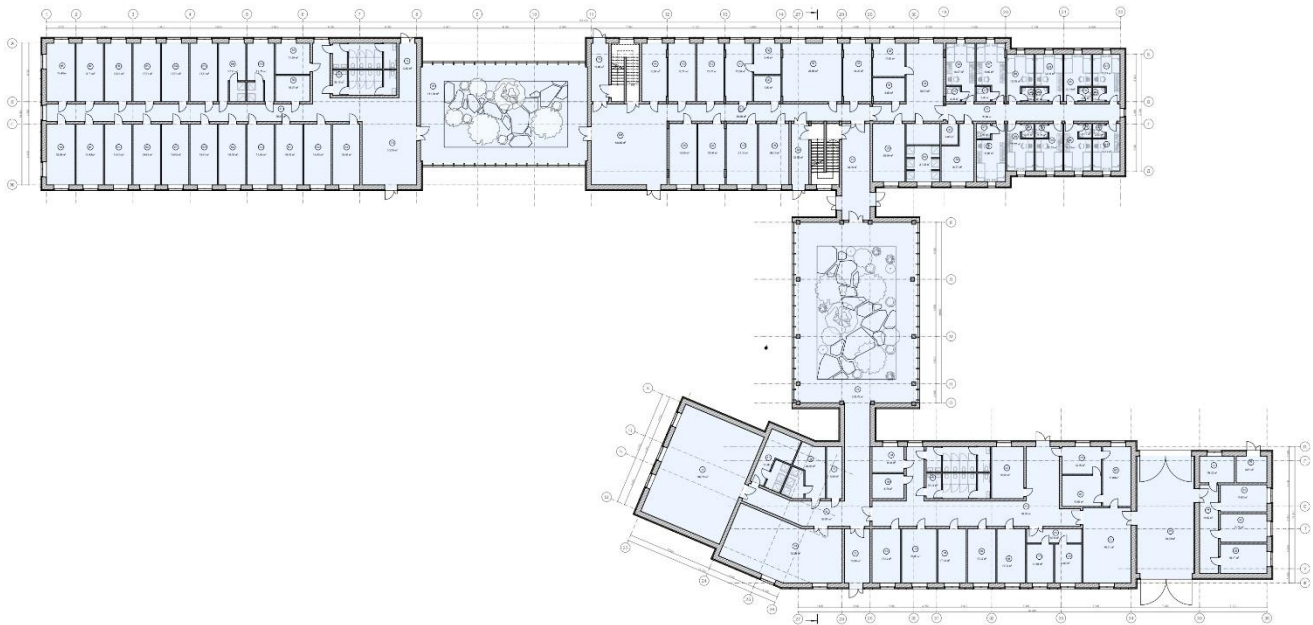

Рис. 3.2.2. Панування першого поверху житлового блоку.

Вхідна та адміністративна зона представлена будівлею адміністрації, що функціонально поєднана з готелем для відвідувачів. Таке рішення сприяє компактності управлінських функцій та впорядкуванню процесів доступу на територію. У складі цієї будівлі також передбачено блок первинного огляду та карантинну зону для новоприбулих ув'язнених, де здійснюється медичне обстеження, адаптація та подальший розподіл. Ця будівля являє собою споруду яка складається з 3 блоків (2 блоки одноповерхові, один 5 поверховий) поєднанні між собою блоками-дворами для прогулянок та психологічного розвантаження (рис.3.2.3.). Ці блоки складаються з такі приміщень:

Експлікація будівель адміністрації з оглядом для в'язнів			Експлікація будівель адміністрації з оглядом для в'язнів			Експлікація будівель адміністрації з оглядом для в'язнів			Експлікація будівель адміністрації з оглядом для в'язнів		
№	Назва приміщення	Площа, м²	№	Назва приміщення	Площа, м²	№	Назва приміщення	Площа, м²	№	Назва приміщення	Площа, м²
01	Кімната тимчасового розміщення доставлених	40,31	20	Майданчик для ремонту засобів охорони	18,52	39	Приймальня для збирання і зняття інвентаря, що використовується для первинного огляду	9,47	58	Гардероб жіночий	17,71
02	Кімната огляду	18,88	21	ТЗО	10,32	40	Приймальня для трибунного інвентаря	7,89	59	Кабінет начальника в'язниці по контролю за виконанням судових рішень	18,49
03	Кімната медичного огляду	12,15	22	Тамбур до акуніторної	9,07	41	Кабінет операторської кабінет інспектора по обліку	17,80	60	Гардероб чоловічий	17,71
04	Деканат	13,66	23	Акуніторна	14,09	42	Кабінет інспектора по обліку	17,71	61	Кабінет начальника в'язниці охорони	18,48
05	Коридор в медичному застосі	8,70	24	Кімната чищення зброї	14,75	43	Кімната для в'язнів	17,71	62	Кабінет прокурора	17,71
06	Медичний ванитер	11,60	25	Кімната збирання зброї	15,17	44	Кімната для в'язнів перепустки	16,37	63	Кабінет начальника в'язниці нагляду / Бюро	37,43
07	Медичний ванитер	11,60	26	Комора для масових ув'язнених	48,21	45	Кімната для збирання посілок	20,59	64	Кабінет начальника в'язниці та шкільної охорони	17,71
08	Кабінет охорони	17,12	27	Санвузол для масових ув'язнених	7,31	46	Кабінет інспектора з перегляду кореспонденції засуджених	21,12	65	Кабінет інспектора з огляду та роботи з особами, що мають право на свободу	17,71
09	Кабінет поведінки в'язнів	17,12	28	Комора	97,07	47	Кабінет начальника закладу	18,44	66	Кабінет начальника в'язниці соціально-виховної та пошукової роботи	17,71
10	Кімната начальника в'язниці (Бюро)	17,13	29	Санвузол	16,06	48	Кабінет начальника в'язниці закладу	18,59	67	Кабінет начальника в'язниці соціально-виховної та пошукової роботи	17,71
11	Заочинна кімната для особового складу в'язниці	21,00	30	Кімната особистих речей ув'язнених	16,77	49	Кімната в'язнів кастри	18,43	68	Анкіоматика в'язнів	18,45
12	Приміщення чатового контролю/пропускового пункту по пропуску в'язнів	17,12	31	Комора прибирального інвентаря	4,00	50	Кімната бухгалтерії	18,43	69	Хол-1	68,35
13	Кім. службовців (Бюро)	73,30	32	Душова	21,93	51	Кімната головного бухгалтера	18,43	70	Хол-2	53,39
14	Зал нарад	109,79	33	Кабінет чергової охорони	20,99	52	Каса та комора бухгалтера	18,43	71	Коридор	372,21
15	Кімната збирання в'язнів (комора)	20,54	34	Законний простір для ув'язнених	38,73	53	Комора криміналістичної служби	18,43	72	Рекреатив	420,88
16	Кімната збирання в'язнів (комора)	20,54	35	Кімната збирання особового фонду (речей/вещей в'язнів)	8,57	54	Комора для особистих речей службовців	11,94	73	Санвузол	74,29
17	Судова	8,95	36	Приміщення підтримки (Бюро)	11,90	55	Кабінет начальника оперативної частини	18,43	74	Школа для в'язнів/в'язнів	28,35
18	Комора для речей особового складу в'язниці	9,18	37	Кабінет начальника в'язниці	18,34	56	Комора для прибирального інвентаря	10,07			24,62
19	Комора прибирального інвентаря	8,76	38	Кабінет для прийняття прохання адміністрації	38,58	57	Кабінет начальника в'язниці частини	18,43			2 513,27 м²

Рис.3.2.3. Планування першого поверху будівлі адміністрації.

- Адміністративний корпус (приймальня; кабінет оперативного уповноваженого; санвузол; кабінет інспектора по обліку; операторська для апаратного зв'язку; кабінет інспектора з перегляду кореспонденції засуджених;

кімната видачі перепусток; кімната для відвідувачів; кімната для зберігання посилок; комора для особистих речей службовців; автономна електростанція; кімната відділу кадрів; кімната бухгалтерії; кімната головного бухгалтера; каса та комора бухгалтера; комора криміналістичної техніки; сховище особистих справ в'язнів; кімната для роботи с документами; кімната обробки документів; кімната службової підготовки; кімната для відпочинку персонала; зал проведення зборів; кабінет начальника закладу; кабінет зам. начальника закладу; кабінет начальника оперативної частини; кабінет начальника режимної частини; кабінет інспектора; кабінет начальника відділу по контролю за виконанням судових рішень; кабінет начальника відділу охорони; кабінет начальника відділу нагляду і безпеки; кабінет начальника відділу соціально-виховної та психологічної роботи; кабінет начальника відділу інтенданського та господарського забезпечення; кабінет начальника відділу організації виробництва; кабінет працівників відділу організації виробництва; кабінет начальника сектора по роботі з особовим складом; кабінет інструктора по спеціальній підготовці; кабінет з мобілізаційної роботи та цивільної оборони; кабінет прокурора; гардеробна чоловіча/жіноча; зал нарад; кімната психоемоційного розвантаження; бібліотека для особового складу; архів; комора прибирального інвентарю; кабінет для приймання громадян адміністрацією; приміщення для зберігання і миття інвентарю, що використовується для перевірки передач)

- Вартова зона (кімната зберігання зброї та боєприпасів; загальна кімната для особового складу варти; кімната начальника варти і його помічника; кімната для відпочинку зміни варти (чоловіки/жінки); приміщення чатового контрольно-пропускного пункту по пропуску людей; прохідний коридор контрольно-пропускного пункту по пропуску людей; акумуляторна з тамбуром; майстерня для ремонту засобів охорони; кімната чищення зброї; комора для речей особового складу варти; сушарня; кімната попередньої варти; туалет з душовою кабіною; комора прибирального інвентаря; клас службової підготовки; шлюз для огляду автотранспорту; склад тзо (опалювальний))

- Зона карантину та розподілу (вестибюль; спальні кімнати; кабінет начальника відділення; кімната виховної роботи; приміщення для приймання їжі та збереження продуктів харчування з холодильниками; кімната зберігання особистих речей засуджених; кімната зберігання обмінного фонду постільних речей і спецодягу; сушильня одягу взуття; кабінет лікаря; санвузол; душова; комора прибирального інвентаря)

- Блок для побачень з готелем для відвідувачів (хол; кімната контролера для проведення побачень короткострокових; кімната контролера для проведення побачень довгострокових; кімната загальних побачень; кімната для особистих побачень; вестибюль приймальня; житлові кімнати; кімнати персоналу; санвузли (в загальній частині); санвузли (в частині готелю); пральня; кімната брудної білизни; кімната чистої білизни; комори; приміщення для огляду речей і одягу осіб, які прибули на побачення; дитяча ігрова кімната; кухня при кімнатах тривалих побачень)

Експлікація будівлі лікарні		
№	Наменування	Площа, м2
01	Вестибюль-очікування	42.91
02	Регістрація	14.92
03	Лабораторія	15.96
04	Сан-вузол	18.01
05	Коридор	69.81
06	Кабінет для узяття крові	15.96
07	Процедурна-перев'язочна	19.97
08	Наркотичне відділення	32.50
09	Кабінет функціональної діагностики	20.70
10	Кабінет головного лікаря	19.50
11	Кабінет терапевта	18.72
12	Кабінет фізіотерапевта	20.35
13	Кабінет стоматолога	18.06
14	Рентгенофлюорографічний кабінет	39.86
15	Кабінет лікаря дерматолога	21.00
16	Процедурна дерматолога	21.91
17	Кабінет електроенцефалографії	30.59
18	Стерилізаційна	9.55
19	Сходи	35.36
		485.64 м²

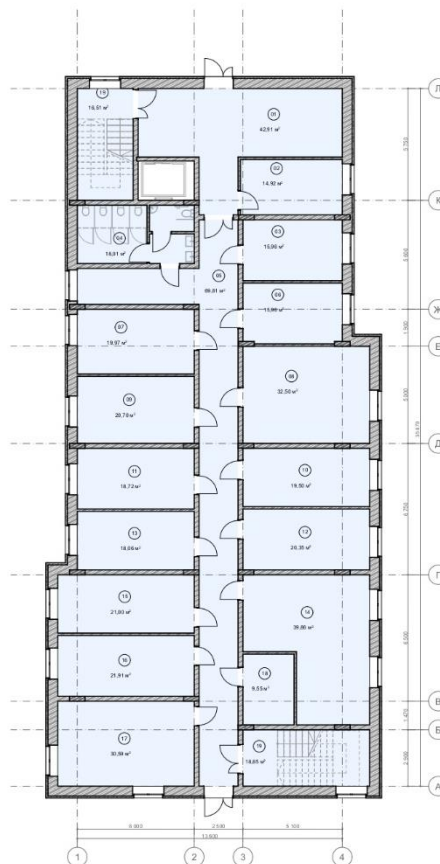

Рис.3.2.4. Планування першого поверху будівлі лікарні.

Важливим елементом комплексу є медичний блок, який передбачає як звичайний огляд в'язнів, так і у разі важких захворювань ізоляцію та стаціонарний догляд. Його розташування забезпечує зручний доступ з основних функціональних зон, зберігаючи необхідний рівень контролю. Медична інфраструктура орієнтована на надання як невідкладної, так і планової допомоги відповідно до сучасних стандартів. Сама будівля являє собою двоповерхову споруду, прямокутною в плані (рис.3.2.4). Отже, будівля лікарні складається:

Стаціонар (вестибюль; санітарний пропускник для хворих; оглядова; палата на одну особу; кабінет старшої медсестри; процедурна-перев'язочна; кабінет лікаря; кімната підігріву і роздачі їжі та миття посуду; кімната чергового персоналу; кімната для зберігання посуду; комора для зберігання білизни; кімната приймання їжі; ванна кімната; господарча кімната; санвузол для хворих; напівбокси з душов

Експлікація ідентифікації		
№	Наменування	Площа, м2
01	Обідня зала	273.40
02	Вестибюль	11.99
03	Гардероб	17.65
04	Приміщення для миття кухонного посуду	32.03
05	Приміщення для миття столового посуду	21.10
06	Приміщення для нарізання хліба	19.77
07	Приміщення для сухих продуктів	35.65
08	Гарячий цех	109.39
09	Рибний цех	15.41
10	М'ясний цех	20.55
11	Овочевий цех	39.76
12	Охолоджувальна камера	12.89
13	Холодний цех	21.79
14	Кімната відпочинку кухарів	18.00
15	Кімната заводування ідентифікації	17.28
16	Гардеробна жіноча	19.08
17	Гардеробна чоловіча	19.20
18	Завантажувальна	20.91
19	Інвентарна	11.86
20	Коридор	75.09
		812.80 м²

Рис.3.2.5. Планування першого поверху будівлі виробництва

- душою кабіною, санвузлом і шлюзом; кабінет начальника медичної частини; медичний архів; кімната медперсоналу; гардероб персоналу; комора прибирального інвентаря; санвузол для персонала)

- Амбулаторія (вестибюль-очікування; регістратура; лабораторія; процедурна-перев'язочна; кабінет для узяття проб крові; наркотичне відділення; кабінет функціональної діагностики; кабінет електроенцефалографії; кабінет терапевта; кабінет стоматолога; кабінет психоневролога; кабінет фізіотерапії; рентгенофлюорографічний кабінет; кабінет головного лікаря; кабінет старшої медсестри з процедурною; кабінет лікаря дерматовенеролога з процедурною; стерилізаційна; санвузли)

Експлікація освітньо-дозвілевої будівлі		
№	Наменування	Площа, м2
01	Хол	34.82
02	сан-вузли	20.75
03	Гардеробна	15.09
04	Коридар	43.85
05	Роздягальня	21.36
06	Приміщення для музики та музикальних інструментів	59.34
07	Кімната інструкторів	16.73
08	Комора для прибирального інвентаря	7.31
09	кімната для куріння	14.95
10	Кімната завідувачого	20.25
11	Комора спорт інвентаря	12.67
12	Тренажерний зал	99.66
13	Гардеробна	16.86
14	Фое-виставкова зала	54.19
15	Артистична роздягальня	16.86
16	Склад декораций	16.86
17	Актова зала	177.00
18	Сходи	33.30
19	Ліфтовий хол	9.14
		690.99 м²

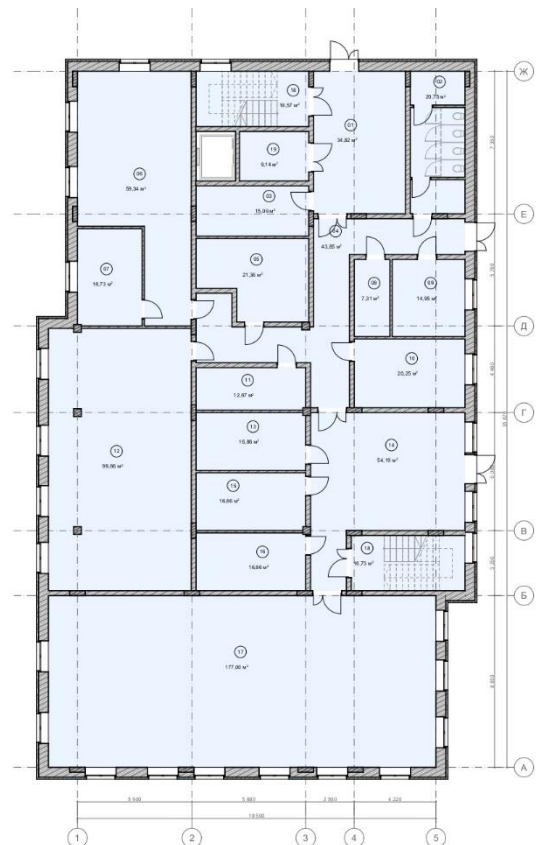

Рис.3.2.6. Планування першого поверху освітньо-дозвілевої будівлі

Виробнича зона представлена будівлею швейного виробництва, де організовано процес виготовлення спеціалізованого одягу для військових, пожежних та медичних служб. Така діяльність виконує важливу роль у формуванні професійних навичок і сприяє соціальній адаптації ув'язнених. Сама ж будівля є двоповерховою спорудою яка складається з (рис.3.2.5) :

- Адміністративної зони (очікувальна для засуджених; кабінет прийому засуджених начальником виправної колонії; кімната відпочинку та прийому їжі персоналом; кабінет персоналу; клас; підготовки чергової зміни; приміщення для зберігання спец. засобів індивідуального захисту; санвузли з душовими)
- Зона виробництва (підсобні приміщення; кабінети навчання; цех; лабораторії; завантаження; санвузли; роздягальня; склади)

Експлікація їдальні		
№	Наменування	Площа, м2
01	Обідня зала	273,40
02	Вестибюль	11,99
03	Гардероб	17,65
04	Приміщення для миття кухонного посуду	32,03
05	Приміщення для миття столового посуду	21,10
06	Приміщення для нарізання хліба	19,77
07	Приміщення для сухих продуктів	35,65
08	Гарячий цех	109,39
09	Рибний цех	15,41
10	М'ясний цех	20,55
11	Овочевий цех	39,76
12	Охолоджувальна камера	12,89
13	Холодний цех	21,79
14	Кімната відпочинку кухарів	18,00
15	Кімната зовідувача їдальні	17,28
16	Гардеробна жіноча	19,08
17	Гардеробна чоловіча	19,20
18	Завантажувальна	20,91
19	Інвентарна	11,86
20	Коридор	75,09
		812,80 м²

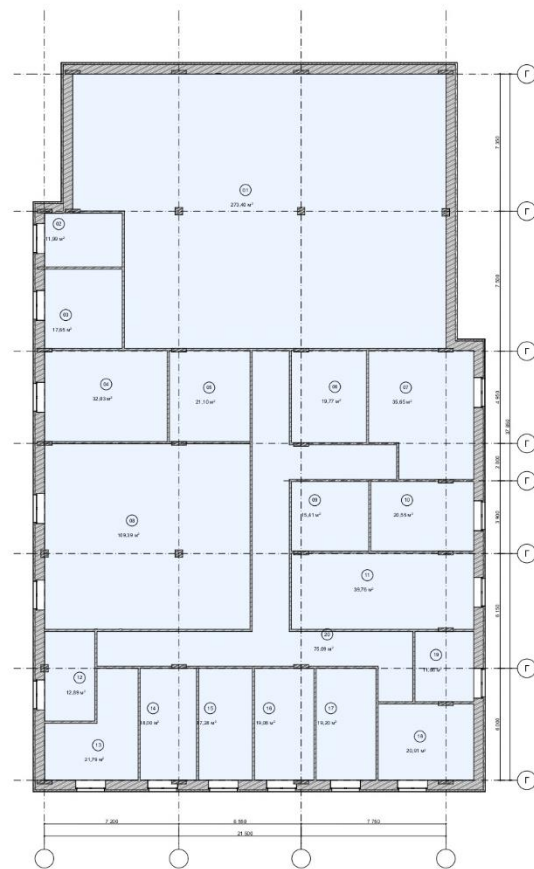

Рис.3.2.7. Планування першого поверху будівлі їдальні

Паралельно функціонує освітньо-дозвіллевий блок, у якому реалізуються програми професійного навчання та розвитку (3.2.6.). Простір включає навчальні аудиторії та приміщення для гурткової діяльності (музика, образотворче мистецтво, танці), що позитивно впливає на психологічний стан та сприяє всебічному розвитку особистості. Ця будівля являє собою дво поверхову споруду, яка складається з таких приміщень: універсальне поле; тренажерний зал; комора для спорт інвентарю; склад декорацій; комора для

прибирання; артистична роздягальня; костюмерна; гардеробна; приміщення для музики та інструментів; кімната інструкторів; фойє-виставковий зал; актова зала; оранжерея; приміщення гуртків (драматичне мистецтво, шахматний гурток, художня студія, хореографічна студія, музична студія, садоводство); кімната завідувача; кімната для куріння; кімната для релігійних обрядів; бібліотека; санвузол.

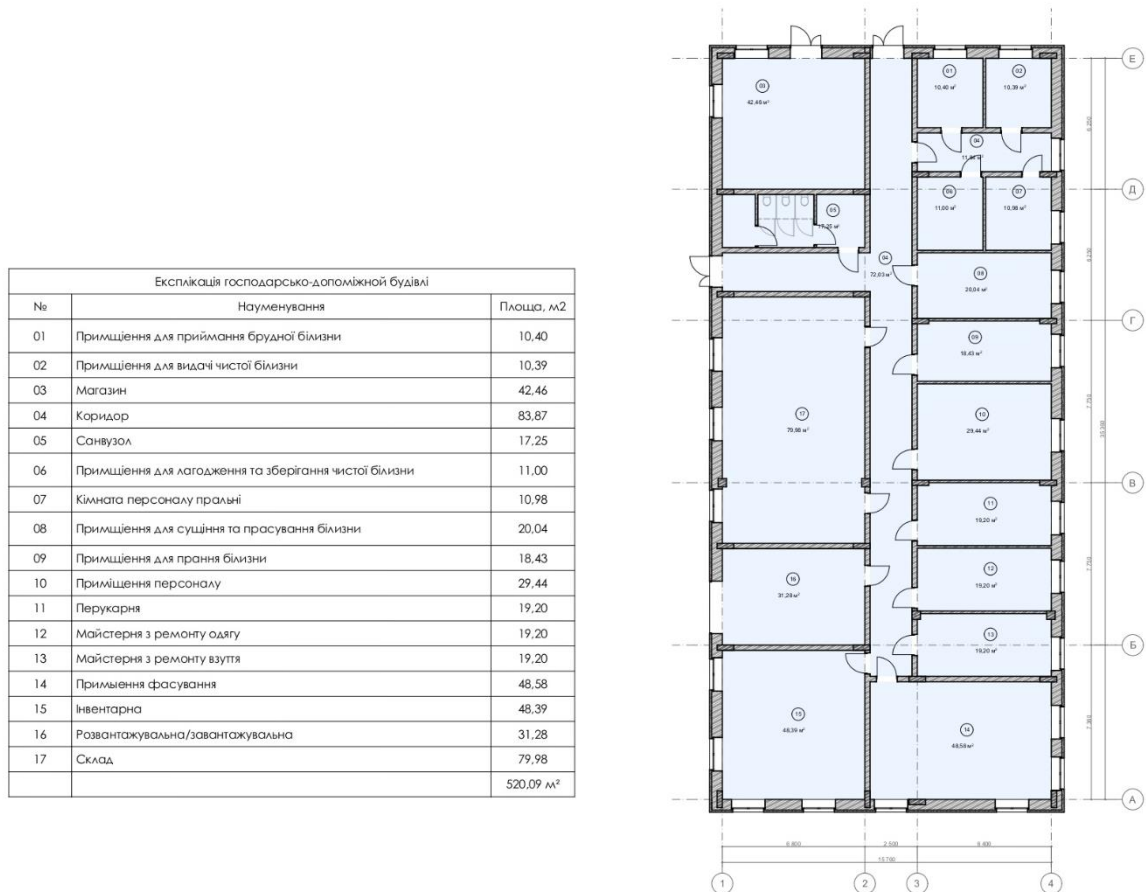

Рис.3.2.8. Планування першого поверху господарської будівлі

Харчовий блок організовано у вигляді окремої будівлі їдальні для персоналу, яка водночас забезпечує централізоване приготування їжі для всього комплексу. Це дозволяє оптимізувати технологічні процеси та контролювати якість харчування. Будівля являє собою одноповерхову споруду з монолітно-каркасною конструктивною структурою, та складається з (рис.3.2.7) :

- Загальної зони (обідня зала, вестибюль, гардеробна)
- Виробничої зони (овочевий цех; м'ясний цех; рибний цех; гарячий цех; холодний цех; приміщення для нарізання хліба; приміщення для сухих

продуктів; приміщення для миття столового посуду; приміщення для миття кухонного посуду)

- Допоміжної зони (охолоджувальна камера; інвентарна; кімната відпочинку кухарів; кімната завідувача їдальнею; гардеробна персоналу; завантажувальна)

Доповнює структуру господарська зона, де розміщені допоміжні та технічні приміщення, необхідні для забезпечення функціонування комплексу, зокрема інженерні служби та складські приміщення. Будівля являє собою одноповерхову споруду, яка містить в собі такі приміщення (рис.3.2.8.): склади; розвантажувальна/завантажувальна; приміщення фасування; інвентарна; перукарня; майстерня з ремонту одягу; майстерня з ремонту взуття; магазин; приміщення персоналу; приміщення для приймання брудної білизни; приміщення для прання білизни; приміщення для сушіння та прасування білизни; приміщення для лагодження та зберігання чистої білизни; приміщення для видачі чистої білизни; кімната персоналу пральні; санвузли та душові для персоналу.

Ключовим аспектом планувальної організації є чітке розмежування потоків: ув'язнених, персоналу, відвідувачів та обслуговуючих служб. Це досягається через систему контрольних пунктів, внутрішніх маршрутів і буферних зон, що мінімізує перетин руху та підвищує рівень безпеки.

У цілому, архітектурно-планувальна структура комплексу забезпечує ефективне функціонування всіх складових, поєднуючи вимоги безпеки з принципами гуманізації середовища та створення умов для ресоціалізації ув'язнених.

3.3 Організація середовища обраного об'єкту

Спроектований внутрішній простір є атриум-рекреаційним простором, інтегрованим у структуру пенітенціарної установи та адаптованим до специфічних умов його функціонування (рис. 3.3.1). Головна мета формування такого простору — створення збалансованого простору, що поєднує вимоги безпеки, контролю та гуманізації, що забезпечує сприятливі умови як для ув'язнених, так і для персоналу. У цьому контексті архітектура виступає не лише як інструмент організації та обмеження, але й як активний фактор, що впливає на психоемоційний стан користувачів та характер їхньої взаємодії.

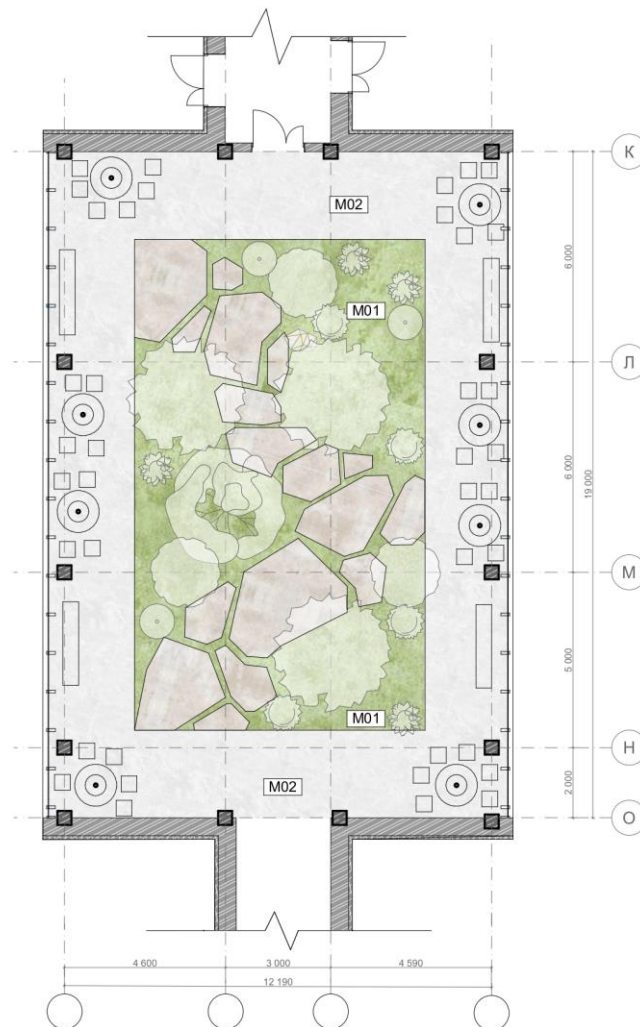

Рис.3.3.1. План обраного приміщення

Планування простору засноване на поєднанні чіткої геометричної організації з елементами, що імітують природне середовище. Центральну

частину займає зелена зона, сформована як умовний «ландшафтний острів», усередині якого розташовані фрагментовані тротуарні плити з натурального каменю неправильної форми (рис. 3.3.2). Вони утворюють мережу пішохідних доріжок без жорстко визначеного сценарію руху, що сприяє вільному сприйняттю простору та знижує відчуття регламентації. У той же час композиція ретельно продумана з точки зору безпеки: відсутні сліпі зони і всі зони добре видно з периметральних галерей., що дозволяє здійснювати ефективний візуальний контроль.

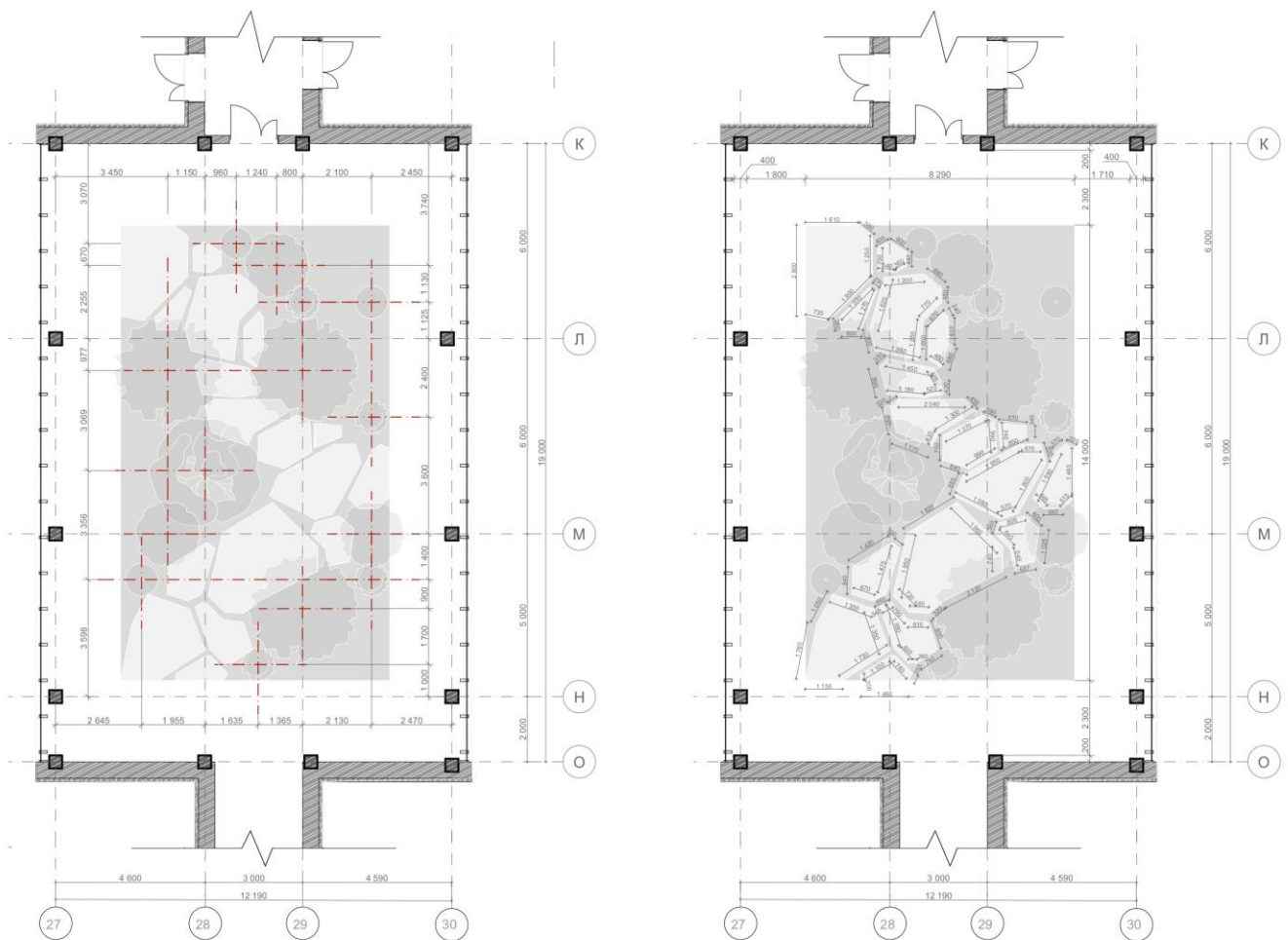

Рис.3.3.2. Посадкове креслення та план стелі

Периметральна частина атриуму служить транзитною та функціонально активною зоною. Тут розташовані різні типи сидінь, що надають можливості для індивідуального відпочинку, так і для групового спілкування. Така організація дозволяє гнучко адаптувати сценарії використання простору, включаючи змінне чи спільне перебування ув'язнених та персоналу у рамках контрольованих програм. Периметральні проходи одночасно забезпечують

зручне переміщення персоналу, не порушуючи функціонування центральної зони відпочинку.

Важливим компонентом навколишнього середовища є ретельно підібране озеленення, що поєднує естетичні, психологічні та експлуатаційні вимоги. Основою зеленої композиції є деревні насадження, зокрема, ялина звичайна сорту "Will's Zwerg", канадська церцис (*Cercis canadensis*) і канадська ірга (*Amelanchier canadensis* 'Lamarckii'), що забезпечують її структурність, сезонну виразність та відповідність масштабу (рис.3.3.3).

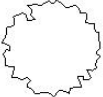
Зображення на плані	Назва	Висота саджанця, діаметр крони саджанця, м. Не менше заданого. Максимальна висота та діаметр крони.	Кількість, шт.	Зображення рослини	Вартість	Сайт
Дереза						
	Ялина звичайна / європейська Вільс Цверг <i>Picea abies</i> Will's Zwerg	$H_{\text{садк.}} = 0,25 - 0,35 \text{ м}$ $D_{\text{садк.}} = 0,15 - 0,20 \text{ м}$ $H_{\text{вис.}} = 3-7 \text{ м.}$ $D_{\text{вис.}} = 1-1,5 \text{ м}$	3			https://proxima.net.ua/et-obiknovennaja-evropejskaja-vills-cverg-picea-abies-wills-zwerg.html
	Церцис канадський Іудове дерево <i>Cercis canadensis</i>	$H_{\text{садк.}} = 0,3 - 0,5 \text{ м}$ $D_{\text{садк.}} = 0,7 - 0,8 \text{ м}$ $H_{\text{вис.}} = 3-7 \text{ м.}$ $D_{\text{вис.}} = 3-5 \text{ м}$	1		від 260 грн	https://proxima.net.ua/cercis-kanadskij-iudino-derevo-cercis-canadensis.html
	Ірга канадська Ламарка <i>Amelanchier canadensis</i> lamarckii	$H_{\text{садк.}} = 0,6 - 0,8 \text{ м}$ $D_{\text{садк.}} = 0,4 - 0,60 \text{ м}$ $H_{\text{вис.}} = \text{до } 7 \text{ м.}$ $D_{\text{вис.}} = \text{до } 6 \text{ м}$	3		від 400 грн	https://www.deco-sad-ukraine.com/product-page/%D0%B8%D1%80%D0%B3%D0%B0-%D0%BA%D0%B0%D0%84%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F-%D0%B8%D0%B0%D0%BC%D0%B0%D1%80%D0%BA%D0%B0-amelanchier-canadensis-lamarckii
Куці						
	Спірея японська Ентоні Ватерер (рожева) <i>Spiraea japonica</i> / bumalda Anthony Waterer	$H_{\text{садк.}} = 0,2 - 0,3 \text{ м}$ $D_{\text{садк.}} = 0,15 - 0,2 \text{ м}$ $H_{\text{вис.}} = \text{до } 1,0 \text{ м.}$ $D_{\text{вис.}} = \text{до } 1,0 \text{ м}$	4		Від 120 грн	https://proxima.net.ua/spireja-japonskaja-antoni-vaterer-spiraea-japonica-bumalda-anthony-waterer.html
	Війник гостроквітковий Карл Форстер <i>Calamagrostis acutiflora</i> Karl Foerster	$H_{\text{садк.}} = 0,15 - 0,2 \text{ м}$ $D_{\text{садк.}} = 0,1 - 0,15 \text{ м}$ $H_{\text{вис.}} = 1,5 - 3,0 \text{ м.}$ $D_{\text{вис.}} = \text{до } 1,0 \text{ м}$	68		від 230 грн	https://proxima.net.ua/vejnik-ostrocvetkovij-karl-foerster.html

Рис.3.3.3. Рослини використані в цьому проєкті

Група дерев доповнена чагарниками та газонними насадженнями, що утворюють нижній ярус ландшафтного дизайну. Зокрема, використання

японської спіреї створює густі декоративні масиви з вираженим сезонним цвітінням, що створює колірні акценти та підвищує естетичну привабливість доквілля. Гірська сосна використовується як вічнозелений елемент, стабілізуючи композицію протягом усього року і додаючи текстурну різноманітність. При цьому її компактна форма відповідає вимогам контролю та не створює візуальних бар'єрів.

Особливу роль у формуванні природного образу простору відіграє сорт *Calamagrostis × acutiflora* Karl Foerster, який завдяки своїй вертикальній структурі додає динаміку та легкість композиції. Його використання дозволяє створювати плавні переходи між твердими поверхнями та зеленими зонами, не порушуючи оглядовість простору.

В цілому, вибір рослин здійснювався з урахуванням їхньої безпеки, невибагливості до умов утримання та відсутності токсичних або травмуючих властивостей. Ландшафтна композиція забезпечує багаторівневий простір, зберігаючи при цьому відкритість та контроль над навколишнім середовищем, що дуже важливо у виправних установах.

Специфікація матеріалів

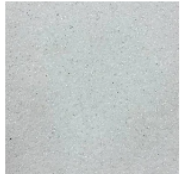
Позначка на плані	Назва	Зображення рослини	Вартість	Сайт
M-01	Микрокняжина DLF Trifolium Repens / Трифоліум Піполіна (Данія)		1 300 грн /упаковка (50-60м2)	https://sektor.net/p/1628702084-mikrokonyushina-dlf-trifolium.html?source=merchant_center&gad_source=1&gad_campaignid=21626794948&gbraid=0AAACv8q83rRPXEVW4d2piu_Mx7_K&gclid=Cj0KCQIAieb1BhDmARisAE8PGNKIV-7gPwuoO67CqjRoAkmy_TjRT7N3tczb2By_nD_WVXXHEwtZ7QaapUEALw_wcB
M-02	Плитка из травертина Classic Light Tumbled 1,2x20,3x40,6 см. Бежевая с состаренной поверхностью АнтикСтандарт		1 731 грн	https://decorstonehub.com/ru/plitka-iz-travertina-classic-light-tumbled-1-2kh20-3kh40-6-sm-bezhevaya-s-sostarennoy-poverkhnostyu-antik-standart/?utm_source=google&utm_medium=cpc&utm_campaign=Merchant&utm_term=&gad_source=1&gad_campaignid=21502667699&gbraid=0AAAC6RUGiyVz3EFD-6YyZCc7Ey2zll&gclid=Cj0KCQIAieb1BhDmARisAE8PGNKxbTW-rc oVD o1908Bv5MHTmJf gPeZ4-Zb7UPWNNeWSkuyizRat14oaAqapEALw_wcB
M-03	Декоративна штукатурка ефект бетону Cemento Grey 15кг		2 520 грн за 15кг.	https://build.rozetka.com.ua/ua/448590368/p448590368/3g&gad_source=1&gad_campaignid=22502799763&gbraid=0AAADQ2JuAI76xshU1JnU_zpi1bus&gclid=CjwKCAJwqubF8h8OEiWAgZgZX2ndayuiMDDinJ228oga nFvZyFpauQU_umlzxiWa_pn_oJEW2Jr3EzhoC1pcQA vD_BwE
M-04	Декоративна штукатурка камінна Feidal Stein Putz Mini Reinweiß 0,5 кг		297 грн. за 0,5кг	https://epicentrik.ua/shop/dekorativna-shtukatarka-kamintseva-feidal-stein-putz-mini-sandwei-0-5-kg.html?utm_source=google&utm_medium=cpc&adtype=pla&product_channel=online&utm_id=22079275426&utm_content&store_code&gad_source=1&gad_campaignid=22079283820&gbraid=0AAADLb1Map2vJLeRM9Mz-FgYLGOnz&gclid=CjwKCAJwqubF8h8OEiWAgZgZX2j3H9RNWLiYF9Y9H0OFGxu2i7O3KcQkQavOTnyqjzWI-IQ2xo7PLqKRCoUGUQA vD_BwE

Рис.3.3.4. Матеріали використані в приміщені

Матеріальні та конструктивні рішення простору відповідають вимогам довговічності, безпеки та антивандальності (рис. 3.3.4). Використовуються міцні протиковзкі покриття, відсутні гострі кути та дрібні елементи, які можна демонтувати або використовувати з небезпечною метою. Невеликі архітектурні форми, зокрема зони відпочинку та декоративні кам'яні елементи, є стаціонарними або мають значну масу, що унеможлиблює їх переміщення. Атріумний характер простору забезпечує достатній рівень природного освітлення, що позитивно впливає на фізичний та психологічний стан користувачів. При цьому природне освітлення доповнюється системою точкового штучного освітлення, інтегрованою в конструкцію стелі. Таке рішення дозволяє рівномірно висвітлювати простір увечері або в умовах нестачі природного світла, наголошуючи на ключових елементах композиції - пішохідних доріжках, ландшафті та місця відпочинку. Крім своєї функціональної ролі, штучне освітлення створює більш комфортну та безпечну атмосферу, мінімізуючи різкі контрасти та тіні.

У соціально-психологічному аспекті пропонується простір грає роль проміжного середовища між строго регламентованими умовами тримання під вартою та більш відкритими формами соціальної взаємодії. Його організація сприяє формуванню навичок мирного співіснування, зниження рівня конфліктів та підтримки (рис.3.3.5.)

Рис.3.3.5. Перспективне зображення

Висновок до розділу 3

В результаті досліджень та проектування сформувалася цілісна архітектурно-планувальна концепція сучасного пенітенціарного комплексу, заснована на поєднанні містобудівної доцільності, функціональної ефективності, вимог безпеки та принципів гуманізації навколишнього середовища. Вибрана територія у селищі Коцюбинське, що має історично сформоване пенітенціарне призначення, вигідне розташування у Київській агломерації та розвинену транспортну інфраструктуру, є розумним та перспективним рішенням для реалізації об'єкта нового покоління.

Аналіз містобудівних умов та обмежень дозволив виявити ключові фактори, що впливають на проектні рішення, зокрема, необхідність формування санітарно-захисних та буферних зон з урахуванням впливу навколишніх будівель, транспортного навантаження та факторів навколишнього середовища. Запропонована схема генерального плану передбачає раціональне функціональне зонування території, чітке розмежування потоків та реалізацію багаторівневої системи безпеки, яка відповідає сучасним стандартам проектування пенітенціарних установ.

Функціональна та планувальна структура комплексу спроектована як багаторівнева система взаємопов'язаних зон - режимної, адміністративної, медичної, виробничої, навчальної, рекреаційно-економічної. Такий підхід дозволяє забезпечити ефективне функціонування установи, оптимізувати внутрішні процеси та створити умови не лише для ізоляції, а й для ресоціалізації ув'язнених. Особлива увага приділяється організації внутрішніх просторів, зокрема рекреаційній зоні атріуму, що виконує важливу психолого-соціальну функцію.

Запропоноване середовище демонструє сучасний підхід до формування простору в умовах обмеження свободи, де архітектура стає інструментом позитивного впливу на людину. Використання природних елементів, продумане озеленення (з урахуванням дерев, чагарників та декоративних трав),

безпечні матеріали та ефективне освітлення сприяють зниженню рівня стресу, формуванню сприятливого мікроклімату та покращенню психоемоційного стану як ув'язнених, так і персоналу.

Таким чином, спроектований пенітенціарний комплекс відповідає сучасним вимогам до подібних установ, поєднуючи високий рівень безпеки з принципами гуманізації, функціональної здійсненності та сталого розвитку. Це можна розглядати як приклад нового підходу до проектування пенітенціарних установ, орієнтованого на ефективність, соціальну адаптацію та покращення якості довкілля людини.

РОЗДІЛ 4. ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ

ЗМІСТ

Вступ. Загальні поняття про Цивільний захист України

Розділ І. Коротка характеристика об'єкту проектування

1.1. Характеристика району в якому проектується об'єкт.

1.2. Характеристика об'єкту проектування.

Розділ ІІ. Обґрунтування та прийняття рішень з питань Цивільного захисту

2.1. Аналіз потенційно небезпечних об'єктів в районі проектування;

2.2. Прийняття рішення з питань Цивільного захисту на об'єкті проектування;

Розділ ІІІ. Розрахунок заходів Цивільного захисту на об'єкті, що проектується

3.1. Розрахунок заходу Цивільного захисту (рішення завдання);

3.2. Графічна частина (план сховища)

3.3. Висновки

Список використаної літератури

Вступ

Загальні поняття про Цивільний захист України

Цивільний захист України - це державна система органів управління, сил і засобів, для організації та забезпечення захисту населення від наслідків надзвичайних ситуацій техногенного, екологічного, природного та воєнного характеру. [2]

Надзвичайна ситуація (НС) - це порушення нормальних умов життя та діяльності людей на об'єкті або території, спричинене аварією, катастрофою, стихійним, епідемією, епізоотією, епіфітотією, великою пожежею, застосуванням засобів ураження, що призвели або можуть призвести до загибелі людей і матеріальних втрат. [Цивільний захист: методичні вказівки по розробці питань Цивільного захисту в дипломних проєктах / Уклад.: І.С. Стефанович, В.І. Корінний - К.: КНУБА, 2015. - 38 с.]

Загальними ознаками надзвичайних ситуацій є:

- наявність або загроза загибелі людей;
- істотне погіршення стану довкілля;
- матеріальні збитки;
- суттєві погіршення умов життєдіяльності населення.

За масштабом поширення з урахуванням тяжких наслідків НС можуть бути:

- загальнодержавного рівня;
- регіонального рівня;
- місцевого рівня;
- об'єктового рівня.

За швидкістю і раптовістю протікання НС класифікують на:

- раптові (вибухи, землетруси, транспортні аварії та катастрофи);
- НС, які швидко поширюються (аварії з викидом СДОР, утворення хвиль прориву на гідрологічних спорудах, пожежі, тощо);

- НС, які поширюються з помірною швидкістю (аварії з викидом радіоактивних речовин, аварії на комунально-енергетичних мережах);
- НС, яка повільно поширюється (посухи, епідемія, екологічно небезпечні явища).

Завдання Цивільного захисту України:

- запобігання створенню надзвичайних ситуацій техногенного походження і виконання заходів для зменшення збитків та втрат у разі аварій, катастроф, вибухів, великих пожеж і стихійних лих;
- повідомлення населення про небезпеку і виникнення надзвичайних ситуацій у мирний і воєнний час та постійне інформування його про наявну обстановку;
- захист населення від наслідків стихійних лих, аварій, катастроф, великих пожеж і застосованих засобів ураження;
- організація життєзабезпечення населення під час аварій, катастроф, стихійного лиха та у воєнний час;
- організація та проведення рятувальних та інших невідкладних робіт у районах лиха та в осередках ураження.

Розділ І. Коротка характеристика об'єкту проєктування

1.1. Характеристика району в якому проєктується об'єкт.

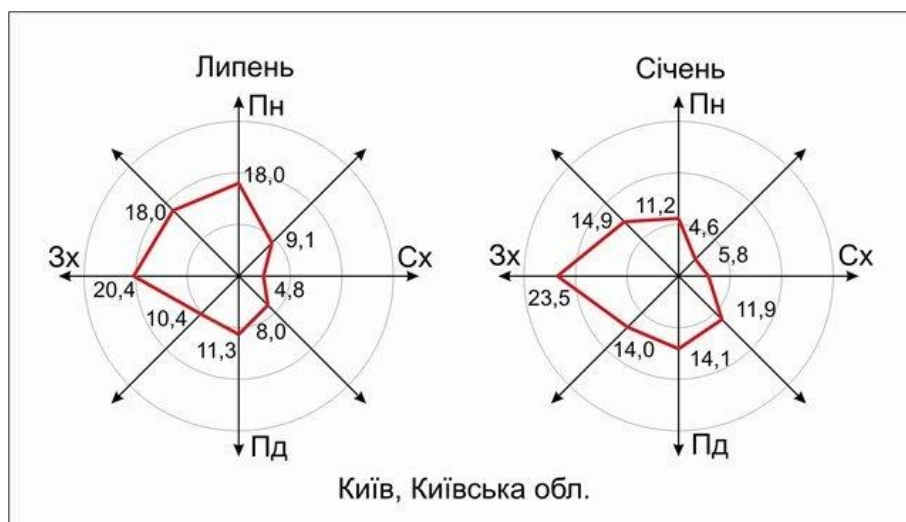

Рис. 1.1.1. Роза вітрів на Київ, та Київську область [44]

Ділянка знаходиться в Київській області, Бучанський району, с.Коцюбинського, вулиця Доківська.

Згідно ДСТУ-Н Б В.1.1-27:2010 "Будівельна кліматологія" [15] район будівництва характеризується такими даними:

- район будівництва (будівельно-кліматична зона)- II-Північно-західний (Полісся, Лісостеп);
- середня температура холодного періоду - від -5 до -8 ° С;
- середня температура теплого періоду- від 18 до 20 ° С;
- середня швидкість вітру (у січні)- від 3 до 4 м/с;
- переважний напрям вітру (у січні)- північно-західний, західний;
- переважний напрям вітру (у липні)- західний (рис.1.1.1);
- середня вологість повітря (у липні) - від 65 до 75 %;
- кількість опадів за рік - 550-700 мм глибина промерзання ґрунта 100 см; вітрове навантаження (в Паскалях) - 380 Па;
- снігове навантаження (в Паскалях) - 1510 Па;
- інженерно-геологічна складність освоєння території - незначна;

Об'єкт розташований у межі зчленування Українського кристалічного щита (північно-східний схил) та Дніпровсько-Донецької западини. Тектонічним бар'єром виступає Дніпровська зона розломів. Сейсмічна та тектонічна активність у межах м. Києва мінімальна, що дозволяє класифікувати зону як стабільну.

У селищі Коцюбинське переважають дерново-підзолисті піщані та супіщані ґрунти. Оскільки селище фактично розташоване в межах Поліського ландшафту та оточене Святошинським лісовим масивом, ґрунти сформувалися на піщаних алювіальних відкладах (давніх річкових наносах). Такі ґрунти характеризуються високою водопроникністю, низьким вмістом гумусу та підвищеною кислотністю. Вони є типовими для зони мішаних лісів.

Через піщаний склад ґрунтів рівень підземних вод може коливатися. Так як ділянка знаходиться на рівному рельєфі, досить далеко від пониження та водойми, то наявність підводних вод досить мало імовірно (рис.1.1.2.).

Рис.1.1.2 Рельєф території обраної ділянки [46]

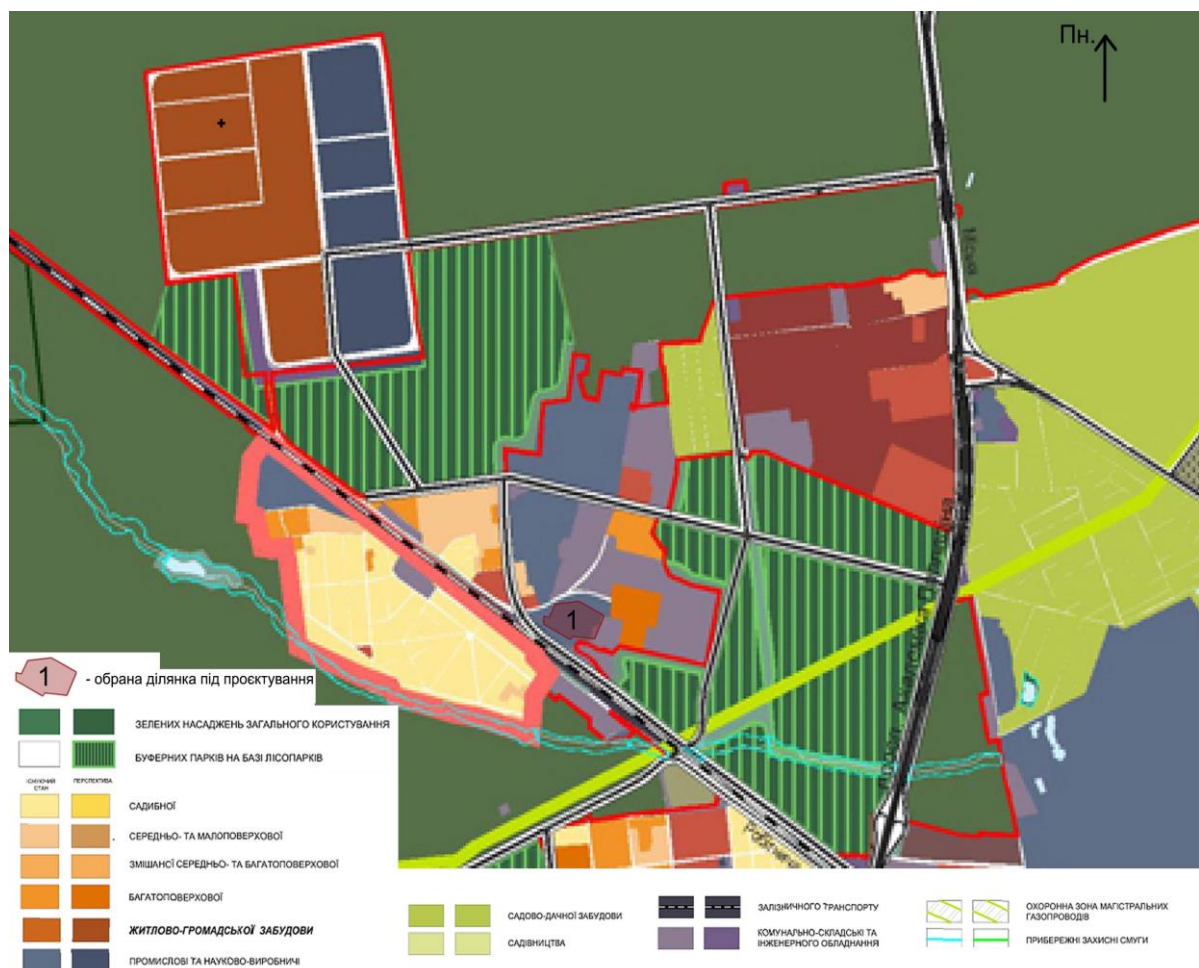

Рис. 1.1.4. Фрагмент схеми генерального плану Києва, з вказаним зонуванням. [43Ошибка! Источник ссылки не найден.]

При аналізі генерального плану міста Київ було виявлено

Ділянка розташована у вузлі перетину різних функціональних зон у центральній частині масиву (рисю 1.1.3, рис 1.1.4.). Її оточують такі зони:

- Комунально-складські та інженерного обладнання (Фіолетовий): Знаходяться безпосередньо на північ від ділянки. Ці зони є джерелами: локального забруднення повітря (робота техніки, котельні); шумового забруднення (вантажні роботи, інженерні мережі); інтенсивного вантажного трафіку.
- Промислова та науково-виробнича
- Зелені насадження загального користування (Темно-зелений): Величезний масив зелених насаджень розташований на схід від ділянки. Це є найважливішим позитивним фактором, що забезпечує повітряну фільтрацію, зниження рівня шуму та загальне покращення мікроклімату.
- Буферні парки на базі лісопарків (Світло-салатовий): Присутні на північному сході, посилюючи екологічний захист
- Змішана середньо- та багатоповерхова (Помаранчевий): На північ та захід.
- Середньо- та малоповерхова (Світло-помаранчевий): На південь.
- Садібна (Жовтий): На захід.

Також можна додати, що ділянка розташована в безпосередній близькості до основних транспортних коридорів (дороги, залізнична лінія), які створюють постійне акустичне навантаження та загазованість.

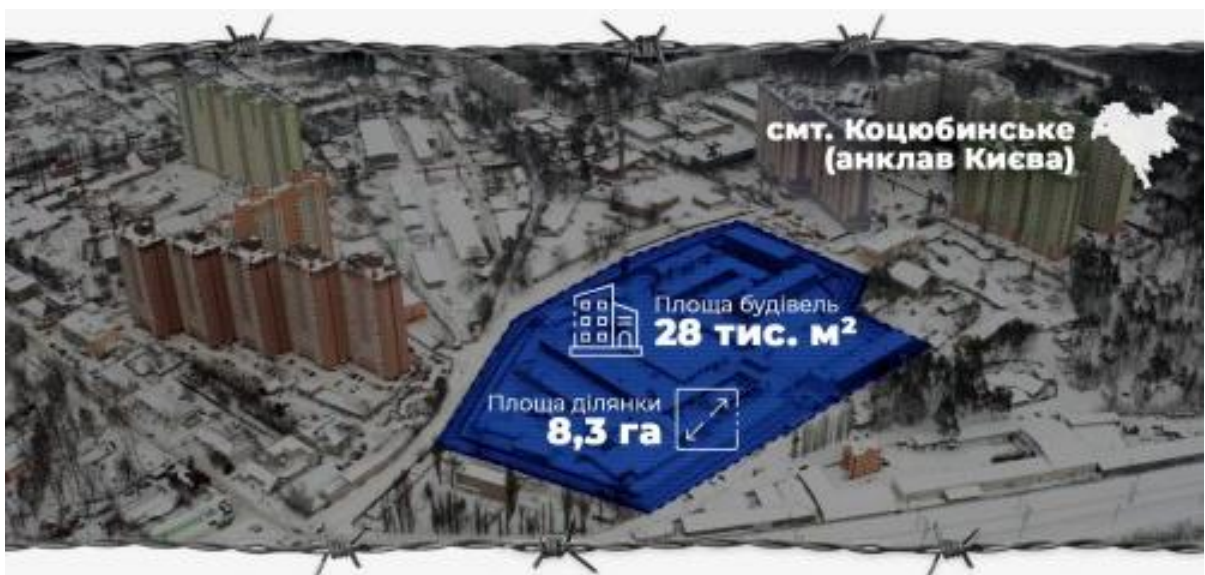

Рис. 1.1.3. Ірпінський виправний центр 132. Загальна інформація [42]

1.2. Характеристика об'єкту проектування

Об'єктом проектування у цій роботі є сучасний пенітенціарний комплекс, що розглядається як багатофункціональна архітектурно-містобудівна система, призначена для утримання осіб, які перебувають у конфлікті із законом, із забезпеченням безпеки, контролю та умов ресоціалізації. На відміну від традиційних ізоляційних установ, сучасний пенітенціарний заклад формується як складне середовище, в якому простір виступає активним інструментом впливу на поведінку, психоемоційний стан та соціальну адаптацію людини.

З погляду функціональності, пенітенціарний комплекс поєднує кілька взаємопов'язаних блоків: житлову (камерну) зону, адміністративно-господарський сектор, робочі та навчальні зони, медичний блок, зони відпочинку та інженерно-економічну інфраструктуру. Така багатофункціональність визначає складну внутрішню організацію об'єкта, що базується на принципах чіткого зонування, ієрархії доступу та розмежування потоків (ув'язнені, персонал, відвідувачі, транспорт).

Розділ II. Обґрунтування та прийняття рішень з питань Цивільного захисту.

2.1. Аналіз потенційно небезпечних об'єктів в районі проектування.

Враховуючи воєнний стан на території України та наявність стратегічних об'єктів у м. Києві та прилеглих районах, їх точне місцезнаходження не розкривається у повному обсязі. Інформація щодо потенційно небезпечних об'єктів (ПНО) базувалася на даних із відкритих джерел та засобів загальної інформації.

Селище Коцюбинське, де розташована ділянка проектування (ІВЦ №132), хоча і є анклавом у межах лісового масиву, безпосередньо межує з потужною промисловою зоною Святошинського району столиці. Містобудівна ситуація об'єкта характеризується значним техногенним навантаженням через близькість до низки стратегічних та інженерних споруд:

- Залізничний вузол та станція «Біличі»: безпосередня близькість магістралі (менше 500 м), якою транспортуються вантажі, зокрема хімічні та паливно-мастильні матеріали.
- Тягова підстанція (ТП) «Біличі»: розташована на північний схід від ділянки, забезпечує електропостачання залізниці та є джерелом постійного електромагнітного випромінювання промислової частоти й акустичного дискомфорту (низькочастотний шум).
- ДП «Антонов» та промзона по вул. Академіка Палладіна: наявність авіабудівних потужностей, великих складських комплексів та об'єктів енергетики на відстані близько 3.5-4 км.

Ділянка проєктування (ІВЦ №132) знаходиться у безпосередній близькості до залізничної гілки (менше 500 м) та на відстані близько 3.5-4 км від основних цехів авіабудівного концерну. З огляду на специфіку локації, найбільшу потенційну техногенну загрозу може нести транспортування небезпечних вантажів залізницею та наявність великих паливно-мастильних складів у промисловій зоні «Біличі». Зокрема, ризики можуть бути пов'язані з витоком хлору (Cl_2) або аміаку (NH_3), які часто транспортуються у цистернах для потреб комунальних господарств (очищення води) та промислового охолодження. Хлор (Cl_2) - зеленувато-жовтий газ із різким запахом. Він важчий за повітря, тому під час витоку накопичується у низинах, підвалах та на перших поверхах будівель, що є критичним для режимних об'єктів із розвиненою підземною інфраструктурою. При потраплянні в організм викликає набряк легенів, сильне подразнення слизових оболонок та опіки шкіри.

Окрім хімічної небезпеки, ділянка в Коцюбинському знаходиться в зоні акустичного та екологічного впливу залізничного транспорту. Постійна вібрація та викиди продуктів згоряння (у разі використання тепловозної тяги на маневрових ділянках) потребують врахування при розрахунку санітарно-захисних розривів та товщини огорожувальних конструкцій житлових блоків установи.

Територія ІВЦ №132 з декількох сторін оточена щільними масивами гаражних кооперативів. Ця особливість створює специфічні умови для проєктування:

- Планувальні обмеження: Наявність гаражів безпосередньо біля зовнішньої огорожі установи ускладнює організацію «смуги відчуження» та зовнішніх доріг для патрулювання. Це потребує підвищення висоти режимної стіни та використання додаткових засобів відеоспостереження.
- Пожежна небезпека: Гаражні бокси часто використовуються для зберігання паливно-мастильних матеріалів, газових балонів та інших легкозаймистих речовин. У разі виникнення пожежі в гаражному кооперативі існує ризик перекидання вогню на територію виправного центру, що зумовлює необхідність проєктування будівель установи з вищою категорією вогнестійкості та забезпечення під'їздів для пожежної техніки з боку внутрішньої території.
- Криміногенний фактор: Хаотична структура гаражних кооперативів створює зони з обмеженим візуальним контролем («сліпі зони»), що може бути використано для спроб несанкціонованої передачі заборонених предметів через огорожу установи.

2.2. Прийняття рішення з питань Цивільного захисту на об'єкті проєктування

Розробляєма споруда (пенітенціарний комплекс) знаходиться в зоні ризику викину надлишка хлора та аміаку. А також знаходиться біля критичної інфраструктури, що додає ризику потрапляння ворожих ракет та може і сам стати ціллю потрапляння.

Постійно в цій в'язниці буде знаходитися, у разі повного заповнення в'язнями, 1200 ув'язнених та 120 людини персоналу та 130 людей під слідством у СІЗО. Через специфіку будівлі, важку ситуацію в країні, велику кількість людей, що одночасно перебуває на території та відсутність підземних вод, було

прийнято рішення з питань Цивільного захисту на створення захисної споруди для укриття.

Розділ III. Розрахунок заходів Цивільного захисту на об'єкті, що проектується

3.1. Розрахунок заходу Цивільного захисту (рішення завдання);

Для забезпечення безпеки засуджених, підслідних та персоналу установи в умовах воєнного стану передбачено будівництво системи вбудованих захисних споруд (сховищ) загальною місткістю 1525 осіб. Розрахунок місткості проведено на основі пікового завантаження об'єкта в денну зміну.

Розподіл місткості та локалізація:

Захисні споруди інтегровані безпосередньо у підвальні поверхи корпусів, що забезпечує найкоротший шлях евакуації з режимних зон:

- Житлові блоки (3 будівлі): під кожною спорудою влаштовується укриття на 425 осіб (400 засуджених + 25 співробітників чергової зміни). Загальна місткість секції - 1275 місць.
- Блок СІЗО: передбачено сховище на 200 осіб, що розраховане на 130 підсудних та 70 осіб персоналу (враховуючи змінний склад та посилення охорони).
- Адміністративний корпус: укриття місткістю 100 осіб, що охоплює 50 співробітників управління, 30 відвідувачів та 20 ув'язнених, залучених до господарського обслуговування адміністративної зони.

Архітектурно-планувальні вимоги:

Проектування сховищ виконано згідно з вимогами ДБН В.2.2-5:2023. Для досягнення максимальної захищеності при оптимізації вартості будівництва дотримано таких нормативів:

- Конструктивні рішення: Сховища вбудовуються в підвальні поверхи будівель I та II ступеня вогнестійкості. Велика висота поверху (3900 мм) дозволяє

забезпечити необхідний об'єм повітря та комфортне перебування великої кількості людей.

- Інженерні обмеження: Споруди розташовані на відстані понад 15 м від основних водопровідних та каналізаційних магістралей (діаметром від 200 мм) для уникнення затоплення при їх пошкодженні. Також передбачено посилену гідроізоляцію від ґрунтових вод.

- Норми площі та обладнання: Враховуючи висоту приміщень (понад 2.9 м), встановлено норму площі 0,6 м² на одну особу. Така висота дозволяє використовувати триярусні лави-нари для відпочинку, що є найбільш раціональним для великих груп контингенту.

Функціональний склад приміщень:

Кожне сховище поділено на дві зони:

1. Основні приміщення: зали для розміщення людей (основний зал, та невеликі одномісні камери для ув'язнених, що були в карцері чи ізоляторі), пункт управління (чергова частина), медичний пункт та санітарні пости.

2. Допоміжні приміщення: вузли фільтровентиляції (ФВК), комори для продовольства, приміщення дизель-генераторних установок (ДЕС) для автономного енергоживлення, резервуари з водою та тамбур-шлюзи.

Така структура дозволяє зберігати принцип ізоляції різних категорій утримуваних осіб навіть під час повітряних тривог, що є критичним для підтримання внутрішнього режиму та безпеки установи.

Оскільки в нас 3 типи укриття, проведемо розрахунок до найбільшого і по кількості і по людям - укриття під житловими блоками ув'язнених.

Площі основних приміщень

1. Приміщення для тих, що укриваються

Висота приміщення в підземному рівні за проектом $h = 2,5$ м .

$$S_{\text{пду}} = 425 \text{чол.} \cdot 0,6 \text{м}^2 = 255 \text{м}^2$$

2. Внутрішній об'єм приміщення

За нормативними документами об'єм приміщення в середині на одну людину має складати 1,5м³/чол. Підчас вирахування скільки на одну людину

їде об'єма приміщення, до уваги беруться об'єми всіх приміщень в зоні герметизації.

$$V_{\text{сх}} = 425 \text{чол.} * 1,5 \text{м}^2 = 637,5 \text{м}^3$$

Необхідно закласти в проєкті, в приміщенні де укриваються люди, установку двоярусних нар, відповідно до норми 20% місця для лежання і 80% місця для сидіння.

Нижній ярус :

$$425 \text{чол.} * 0,8 = 340 \text{ місць для сидіння}$$

Верхній ярус :

$$425 \text{чол.} * 0,2 = 85 \text{ місць для лежання}$$

Таким чином, у сховищі необхідно встановити 85 шт. двоярусних лав-нар розміром 1,8 x 0,55 м з розрахунку:

- нижній ярус для сидіння 0,45 x 0,45 м на одну людину (4 чоловіка);
- верхній ярус для лежання 1,8 x 0,55 м на одну людину.

Висота лав першого ярусу - 0,45м, нар другого ярусу - 1,4 м від підлоги.

3. Приміщення для пункту управління

Беремо що число робітників- 13 чоловік

$$S_{\text{пу}} = 13 \text{чол.} * 2 \text{м}^2 = 26 \text{м}^2$$

4.Приміщення для медичного пункту (санітарного поста).

Медичний пункт є необхідним тільки в укритті від 900 чол.

У цьому випадку достатньо передбачити 1 санітарний пост - 2м²

Площі допоміжних приміщень сховища

$$S_{\text{доп.прим.}} = 426 \text{чол.} * 0,28 \text{м}^2 = 119 \text{м}^2$$

1.Фільтровентиляційні приміщення

Оскільки об'єкт розміщується в II кліматичній зоні житлового масиву, повітропостачання буде забезпечуватись двома режимами: I - чиста вентиляція та II - фільтровентиляція.

ФВК-1 потужністю 1200 м³ працює в 2-х режимах очистки повітря в сховищі, потужністю комплекту П = 600/300.

600 м³/год - чиста вентиляція;

300 м³/ год - фільтровентиляція.

S одного комплексу ФВК-1 = 10м²

1 к-т ФВК-1 забезпечує 150 чоловік. Тоді необхідна кількість становить:
 $220/150 = 1,46$ к-та ФВК-1 ≈ 3 к-та ФВК-1

Тоді $S_{ФВП} = 30$ м²

3. Санітарні вузли

Санітарні приміщення для чоловіків та жінок влаштовуються окремо. В цьому проєкті передбачається на 400 чоловіків (ув'язнені тільки чоловіки та 25 жінок)

Для жінок :

Унітаз - 1 шт. (з розрахунком 1 шт. на 75 чол.);

Умивальник - 1 шт. (з розрахунку 1 шт. на 200чол.);

Для чоловіків:

Унітаз та пісуар -3 комплекти (з розрахуванням 1 комплек на 150 чол.);

Умивальник - 2 шт. (з розрахунку 1 шт. на 200 чол.)

Також, беремо до уваги таку категорію людей, як маломобільні групи населення, і з розрахунком що є хоч а б 1 така людина, забезпечуємо:

Унітаз для людей з обмеженими можливостями - 1 шт

Умивальних - 1 шт.

4. Приміщення для ДЕС

Приміщення ДЕС розташовується вздовж зовнішнього контуру будівлі та відокремлюється від основного простору сховища протипожежними перегородками з межею вогнестійкості REI 60 (1 година). Сполучення між ДЕС та укриттям здійснюється через герметичний тамбур, обладнаний двома дверними блоками, що відчиняються у напрямку основного залу сховища. Функціональний склад ДЕС включає:

- кімнату для дизель-генератора - до 14 м²;
- електрощитова - 2 м²;
- приміщення для ПММ - 4 м².

$S_{ДЕС} = 20$ м²

4. Приміщення для зберігання продовольства

Передбачають площею 5м^2 при місткості до 150 чол. На кожні наступні 150 чол. Площа приміщення збільшується на 3м^2 .

$$S_{\text{зп.}} = 5\text{м}^2 + 3\text{м}^2 \cdot 2 = 11\text{м}^2$$

9. Входи

Проектним рішенням передбачено влаштування щонайменше двох захищених входів, обладнаних тамбур-шлюзами. Для забезпечення надійної евакуації та живучості споруди входи розосереджені у протилежних частинах сховища.

В даному випадку 2 входи $0,8\text{м} \cdot 1,8\text{м}$ (з розрахунку 1 вхід на 250 чол.)

10. Тамбури

Усі входи до захисної споруди обладнуються тамбурами площею 8м^2 кожен. Проект передбачає влаштування двох таких шлюзових вузлів загальною площею 16м^2 . Для забезпечення надійної ізоляції приміщень зовнішній контур оснащується захисно-герметичними дверима, а внутрішній - герметичними дверними блоками

11. Аварійний вихід

Для забезпечення безпечної евакуації людей передбачено розосереджені виходи через сходові клітки, розташовані з різних сторін захисних споруд. Усі евакуаційні сходи ведуть безпосередньо на вулицю, забезпечуючи безперешкодний вихід за межі зони можливого завалу основних конструкцій.

Розрахунок систем життєзабезпечення

1. Повітропостачання

Режим II - Фільтровентиляція.

При нормі подачі очищеного повітря на кожну людину, що знаходиться у приміщенні для укриття - $2\text{ м}^3/\text{год.}$ та для одного працюючого у пункті управління (ПУ) - $5\text{ м}^3/\text{год.}$, продуктивність системи повітропостачання повинна бути:

- для людей, що знаходяться у приміщенні для укриття: $425 \times 2 = 850$ м³/год.;

- для працюючих в ПУ: $12 \times 5 = 60$ м³/год.;

- всього у сховище потрібно подати: $60 + 850 = 910$ м³/год. повітря.

Визначаємо тип та кількість фільтровентиляційних комплектів (ФВК).

$$910 \text{ м}^3 / 300 \text{ м}^3 = 3,03 \text{ к-та ФВК-1} \approx 3 \text{ к-т ФВК-1}$$

Площа допоміжних приміщень дозволяє встановити комплекти ФВК-1

Режим І - чиста вентиляція.

Норми подачі повітря в режимі І - чиста вентиляція на одну людину для районів II кліматичної зони складає 10 м³/год./чол., Подача зовнішнього повітря системою повітропостачання в режимі чистої вентиляції повинна бути: $10 \times 425 = 4250$ м³/год.

Так як один ФВК-1 має подачу по режиму чистої вентиляції 1200 м³/год., то загальна подача 4 комплектів становить: $4 \times 1200 = 4800$ м³/год. Це задовольняє потребу. Тому потреби у встановленні допоміжних електроручних вентиляторів ЭРВ-72-2 не має.

2. Водопостачання

Водопостачання сховища. Система водопостачання захисної споруди інтегрована із зовнішньою мережею та доповнена системою проточних баків. Таке рішення гарантує наявність свіжого запасу питної води, об'єм якого визначено з розрахунку 12 літрів на кожну людину (норма 3 л/добу протягом 96 годин автономності):

$$425 \times 3 \times 4 = 5100 \text{ л}$$

Каналізація сховища. Проектні рішення передбачають підключення внутрішньої каналізації сховища до зовнішніх мереж. Для забезпечення функціонування в автономному режимі санвузли обладнуються аварійними накопичувальними резервуарами. Розрахунковий об'єм септика базується на потребах контингенту протягом 96 годин (4 доби) при нормативі 2 л на добу на кожного укритого:

$$425 \times 2 \times 4 = 3400 \text{ л.}$$

Каналізація виконана з відводом стічних вод із санвузлів у каналізаційну мережу самотоком.

3. Опалення

Забезпечення теплом здійснюється від зовнішніх теплових мереж за самостійною лінією. Проектні рішення передбачають можливість повного вимкнення опалення при заповненні приміщень контингентом, що дозволяє уникнути перегріву повітря всередині захисної споруди.

4. Електропостачання

Електропостачання споруди здійснюється від автономного джерела - ДЕС. Прокладання кабельних ліній виконується в ґрунті (траншеї) на глибині від 0,7 м, що відповідає вимогам безпечної експлуатації зовнішніх мереж.

5. Зв'язок

Проектні рішення передбачають оснащення захисних споруд лініями телефонного зв'язку з пунктом управління об'єкта та районними органами цивільного захисту. Оповіщення здійснюється через гучномовці, під'єднані до внутрішньої та зовнішньої радіотрансляційних мереж.

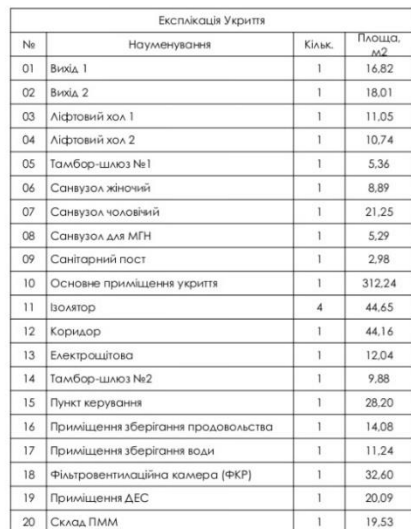

Рис. 3.2.1. Графічна частина (план сховища)

Висновок до розділу 4.

Для забезпечення надійного захисту персоналу робочої зміни спортивно-розважального комплексу проєктом передбачено наступні заходи:

1. Спорудження сховища місткістю 425 осіб із такими захисними характеристиками:

- Стійкість до дії повітряної ударної хвилі з надлишковим тиском не менше 100 кПа.
- Забезпечення коефіцієнта послаблення іонізуючого випромінювання (радіації) на рівні не менше 15 000.

2. Облаштування внутрішнього простору сховища з наступним функціональним зонуванням:

- Основні приміщення для перебування людей - 255 м² (з розміщенням 85 двоярусних лав-нар).
- Пункт управління об'єктом - 26 м².
- Санітарний пост - 2 м².
- Фільтровентиляційна камера (ФВК) - 30 м².
- Приміщення для зберігання продовольства - 11 м².
- Два тамбур-шлюзи загальною -16 м².
- Допоміжні (технічні) приміщення загальною площею 119 м².
- Два санітарні вузли: жіночий (1 унітази, 1 вмивальник) та чоловічий (3 унітази, 3 пісуар, 2 вмивальник), для людей з обмеженими можливостями (1 унітаз, 1 вмивальник).
- Два захищені евакуаційні входи з розміром дверних прорізів 0,8 х 1,8 м.

3. Установка системи повітропостачання на основі трьох комплектів фільтровентиляційного обладнання ФВК-1.

4. Забезпечення запасу питної води за рахунок організації проточних ємностей об'ємом 5100 л.

5. Розробка водовідведення передбачає відведення стічних вод із санітарних вузлів до зовнішньої каналізаційної мережі. У разі виникнення

аварійних ситуацій передбачено встановлення накопичувального резервуара об'ємом 3400 л.

6. Система опалення передбачає підключення до міських теплових мереж через окреме відгалуження, що забезпечує автономність та незалежну експлуатацію будівлі.

7. Електропостачання: основним джерелом енергії передбачено захищену дизельну електростанцію (ДЕС), тоді як резервне живлення забезпечується від загальноміської електромережі.

8. Використання у мирний час: Приміщення сховища планується використовувати як склад або приміщення як класи адаптації ув'язнених до життя за межами в'язниці, а також як місце зберігання фонду засобів індивідуального захисту (ЗІЗ) на випадок надзвичайних ситуацій.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Метою даного дослідження було виявлення особливостей архітектурно-планувальної організації пенітенціарних установ та визначення ефективних принципів та методів їх формування. Для досягнення цієї мети було виконано низку завдань, зокрема, проаналізовано методологію вивчення функціонально-просторової структури, визначено основні засади організації пенітенціарних комплексів та досліджено сучасні архітектурно-планувальні методи їх формування.

В результаті дослідження було встановлено, що пенітенціарні установи мають складну багаторівневу структуру, що формується на основі поєднання вимог безпеки, функціональності та соціальної орієнтації середовища. Однією з ключових виявлених особливостей є чітке функціональне зонування території та ієрархічна організація простору, що забезпечує контроль доступу та ефективне функціонування установи. Важливим аспектом є розмежування потоків пересування та диференціація контингенту, що дозволяє знизити конфліктний характер середовища та підвищити рівень безпеки.

Дослідження показало, що сучасна архітектура пенітенціарних установ характеризується переходом від централізованих та ізольованих структур до більш децентралізованих та модульних систем. Типовими особливостями є використання невеликих житлових блоків, кластерна організація простору та формування дворів, що сприяє створенню більш керованого та психологічно комфортного середовища.

Також було виявлено зростаючу роль природного середовища у структурі пенітенціарних комплексів. Інтеграція зелених зон, відкритих просторів та зон відпочинку є важливим фактором гуманізації архітектури та позитивно впливає на процес ресоціалізації ув'язнених. При цьому принцип керованості простору залишається ключовим, але реалізується за рахунок більш гнучких просторових рішень, зокрема системи спостережних осей, буферних зон та багаторівневої системи безпеки.

Таким чином, дослідження показало, що ефективне формування пенітенціарних установ ґрунтується на поєднанні чіткої просторової організації, сучасних архітектурних прийомів та орієнтації на гуманності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. ГБН В.2.2-00032684-001:2023. Об'єкти для утримання (розміщення, розміщення) осіб. Київ : Мінрегіон України, 2023.
2. ДБН Б.2.2-12:2019. Планування та забудова територій. Київ : Мінрегіон України, 2019.
3. ДБН В.1.2-7:2021. Основні вимоги до будівель і споруд. Пожежна безпека. Київ : Мінрегіон України, 2021.
4. ДБН В.1.2-8:2021. Основні вимоги до будівель і споруд. Гігієна, здоров'я та захист довкілля. Київ : Мінрегіон України, 2021.
5. ДБН В.2.2-5:2023. Захисні споруди цивільного захисту. Київ : Мінрегіон України, 2023.
6. ДБН В.2.2-9:2018. Громадські будинки та споруди. Київ : Мінрегіон України, 2018.
7. ДБН В.2.2-10:2022. Заклади охорони здоров'я. Основні положення. Київ : Мінрегіон України, 2022.
8. ДБН В.2.2-11-2002. Підприємства побутового обслуговування. Київ : Держбуд України, 2002.
9. ДБН В.2.2-13-2003. Спортивні та фізкультурно-оздоровчі споруди. Київ : Держбуд України, 2003.
10. ДБН В.2.2-15:2019. Житлові будинки. Основні положення. Київ : Мінрегіон України, 2019.
11. ДБН В.2.2-28:2010. Будинки адміністративного та побутового призначення. Київ : Мінрегіон України, 2010.
12. ДБН В.2.2-40:2018. Інклюзивність будівель і споруд. Київ : Мінрегіон України, 2018.
13. ДБН В.2.3-15:2007. Автостоянки і гаражі для легкових автомобілів. Київ : Мінрегіон України, 2007.
14. НАПБ А.01.001-2014. Правила пожежної безпеки в Україні. Київ : МВС України, 2014.

15. ДСТУ-Н Б В.1.1-27:2010. Будівельна кліматологія [Електронний ресурс] : Настанова. - Уведено вперше (зі скасуванням в Україні СНиП 2.01.01-82) ; чинний від 2011-11-01. - Київ : Мінрегіонбуд України, 2011. - 123 с. - (Державний стандарт України). - Режим доступу: <https://finance.smr.gov.ua/files/Енергозбереження/dstu-n-b-v11-27-2010-budivelna-klimatologiya.pdf> (дата звернення: 09.04.2026).

16. Кабінет Міністрів України. Про схвалення Стратегії реформування пенітенціарної системи на період до 2026 року та затвердження операційного плану її реалізації у 2022-2024 роках : розпорядження від 16 груд. 2022 р. № 1153-р.

17. Мінімальні стандартні правила Організації Об'єднаних Націй щодо поводження з в'язнями (Правила Нельсона Мандели) : «Оновлений проект для адміністрації пенітенціарних установ XXI століття» [Електронний ресурс]. URL: https://www.unodc.org/res/justice-and-prison-reform/cpcj-prison-reform_html/UKR_final_Brochure_on_the_UN_SMRs.pdf (дата звернення: 02.02.2026).

18. Кисіль А. В., Третяк Ю. В. Нормативні основи і досвід проєктування інтер'єрів та обладнання приміщень для утримання осіб в умовах ізоляції. Сучасні проблеми архітектури та містобудування. 2024. Вип. 68. С. 349-366. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Spam_2024_68_30 (дата звернення: 15.04.2026).

19. Кубрак Р. Порівняльний аналіз системи виконання покарань Іспанії та України. Вісник Пенітенціарної асоціації України. 2021. URL: <https://visnyk-psp.kpi.ua/article/view/229486> (дата звернення: 02.02.2026).

20. Третяк Ю. В. Композиційні прийоми удосконалення функціонально-планувальної та об'ємно-просторової організації ділянок міських пенітенціарних комплексів. Досвід та перспективи розвитку міст України. 2014. Вип. 27. С. 177-184. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dprmu_2014_27_19 (дата звернення: 05.02.2026).

21. Третяк Ю. В. Наукові засади систематизації груп засуджених в архітектурному середовищі пенітенціарного закладу. Сучасні проблеми архітектури та містобудування. 2011. Вип. 26. С. 408-415. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Spam_2011_26_57 (дата звернення: 05.02.2026).

22. Третяк Ю. В. Нормативна база проектування архітектурного середовища пенітенціарних комплексів. Сучасні проблеми архітектури та містобудування. 2015. Вип. 40. С. 458-465. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Spam_2015_40_67 (дата звернення: 05.02.2026).

23. Третяк Ю. В. Основні засади й напрямки модернізації регіональної мережі пенітенціарних комплексів. Досвід та перспективи розвитку міст України. 2015. Вип. 29. С. 158-164. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dprmu_2015_29_17 (дата звернення: 11.02.2026).

24. Третяк Ю. В. Основи систематизації і нормування архітектурного середовища пенітенціарних комплексів. Сучасні проблеми архітектури та містобудування. 2017. Вип. 49. С. 464-473. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Spam_2017_49_64 (дата звернення: 05.02.2026).

25. Третяк Ю. В. Пенітенціарний комплекс як соціально-культурологічний і архітектурний тип. Досвід та перспективи розвитку міст України. 2013. Вип. 24. С. 97-104. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dprmu_2013_24_13 (дата звернення: 10.02.2026).

26. Третяк Ю. В. Передумови проектування та будівництва пенітенціарних будівель із застосуванням модульних конструкцій, виготовлених у заводських умовах. Сучасні проблеми архітектури та містобудування. 2018. Вип. 51. С. 489-497. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Spam_2018_51_65 (дата звернення: 05.02.2026).

27. Третяк Ю. В. Проблеми формування територіальної мережі пенітенціарних закладів в Україні та їх типологічні особливості. Досвід та перспективи розвитку міст України. 2012. Вип. 22. С. 206-213. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dprmu_2012_22_28 (дата звернення: 01.02.2026).

28. Третяк Ю. В. Проблеми розміщення комплексів слідчих ізоляторів та пенітенціарних закладів у місті Києві. Досвід та перспективи розвитку міст України. 2012. Вип. 23. С. 173-178. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dprmu_2012_23_19 (дата звернення: 01.02.2026).

29. Третяк Ю. В. Систематика засуджених та службовців в архітектурному середовищі пенітенціарного закладу. Сучасні проблеми архітектури та містобудування. 2011. Вип. 27. С. 326-334. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dprmu_2012_23_19 (дата звернення: 04.02.2026).

30. Дубчак Л. М. Проблеми реалізації ресоціалізаційних програм щодо засуджених. Вісник Пенітенціарної асоціації України. 2017. № 1. С. 147-155. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bpau_2017_1_21 (дата звернення: 09.02.2026).

31. Клименко О. М. Дисциплінарні практики як механізм формування соціального порядку. Вісник ХНЕУ ім. С. Кузнеця. 2018. С. 107-111. URL: <https://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/21675/1/3.%20Клименко.pdf> (дата звернення: 19.03.2026).

32. Тімохін В. О., Булах І. В. Критика сучасних архітектурних теорій : конспект лекцій. Київ : КНУБА, 2006. 88 с.

33. Тімохін В. О. Методологія проектування архітектурного середовища : конспект лекцій. Київ : КНУБА, 2006.

34. Фуко М. Археологія знання : пер. з фр. В. Шовкун. Київ : Основи, 2013. 326 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi72/0052345.pdf> (дата звернення: 22.01.2026).

35. Фуко М. Наглядати й карати: народження в'язниці : пер. з фр. П. Таращука. Київ : Комубук, 2023. 452 с. URL: <https://flibusta.su/book/23587-nadzirat-i-nakazyivat-rozhdenie-tyurmy/> (дата звернення: 15.01.2026).

36. Шубович С. О. та ін. Основи і методи архітектурного проектування : курс лекцій. Харків : ХНАМГ, 2009. 113 с.

37. Автухов К. А., Гель А. П., Романов М. В., Човган В. О., Яковець І. С. Дотримання прав людини у пенітенціарній системі України / за заг. ред. М. В. Романова. Харків : ТОВ «Видавництво права людини», 2015. 480 с.

38. Як у Норвегії збудували найгуманнішу в'язницю у світі. *Хмарочос*. 2019. URL: <https://hmarochos.kiev.ua/2019/04/13/yak-u-norvegiyi-zbuduvaly-najgumannishu-v-yaznytsyu-u-sviti-video/> (дата звернення: 21.01.2026).
39. Новий слідчий ізолятор для в'язнів Лук'янівського СІЗО планують будувати на Бориспільщині. *Mind.ua*. 2021. URL: <https://mind.ua/news/20236329-novij-slidchij-izolyator-dlya-vyazniv-lukyanivskogo-sizo-planuyut-buduvati-na-borispilshchini> (дата звернення: 25.01.2026).
40. Жуковська Я. Міністр юстиції показав дизайн-проект нового СІЗО у Львові (фото). *Громадське радіо*. 2021. URL: <https://hromadske.radio/news/2021/12/09/ministr-iustytzii-pokazav-dyzayn-proiekt-novoho-sizo-u-l-vovi-foto> (дата звернення: 25.01.2026).
41. Лук'янівська в'язниця, Київ. *Igotoworld*. URL: https://ua.igotoworld.com/ru/poi_object/78513_lukyanovskaya-tyurma-kiev.htm (дата звернення: 20.01.2026).
42. Сайт «Фонд державного майна України» URL: <https://spfu.gov.ua/ua/news/7374.html> (дата звернення: 08.03.2026)
43. Регулювання, використання і забудова території Києва Веб-сайт «Стародавній Київ» URL: <http://kyiv-landuse.com/> (дата звернення: 05.04.2026)
44. Веб-сайт «Метеопост»: Кліматичні норми м. Києва. URL: <https://meteopost.com/weather/climate-normals/kiev/> (дата звернення: 09.04.2026)
45. Центральна геофізична обсерваторія ім. Бориса Срезневського. Стан забруднення атмосферного повітря Київського регіону. URL: <http://www.cgo-sreznevskyi.kyiv.ua/uk/8-materialy-na-glavnoj/173-stan-zabrudnennya-atmosfernogo-povitrya-m-kievi-ta-kijivskij-oblasti-shchomisyachni> (дата звернення: 08.04.2026)
46. Топографічна карта України [Електронний ресурс] : [онлайн-карта]. - Електрон. дані. - Режим доступу: <https://ru-ru.topographic-map.com/map-1fl6m2/Украина/?center=50.48945%2C30.33524&zoom=15> (дата звернення: 10.04.2026).

47. Anstalten Correctional Facility / SHL + Friis & Moltke. *ArchDaily*. URL: <https://www.archdaily.com/967291/anstalten-correctional-facility-shl-plus-friis-and-moltke> (дата звернення: 24.01.2026).
48. Standards for Prison Design / Council of Europe, CPT. URL: <https://www.coe.int/en/web/cpt/standards> (дата звернення: 22.01.2026).
49. Benko J. The Radical Humaneness of Norway's Halden Prison. *The New York Times Magazine*. 2015. URL: <https://www.nytimes.com/2015/03/29/magazine/the-radical-humaneness-of-norways-halden-prison.html> (дата звернення: 12.01.2026).
50. Curl J. S. The triumph of the Classical Modernism has failed. *The Critic*. 2024. URL: <https://thecritic.co.uk/the-triumph-of-the-classical/> (дата звернення: 18.01.2026).
51. Dignan J. Understanding Victims and Restorative Justice. Open University Press, 2005. URL: <https://www.researchgate.net/publication/329369120> (дата звернення: 14.01.2026).
52. Fairweather L., McConville S. Prisons. Oxford : Oxford University Press, 2003. URL: <https://www.taylorfrancis.com/books/edit/10.4324/9780080514840> (дата звернення: 20.01.2026).
53. Female Prison in Iceland. *Archello*. URL: <https://archello.com/project/female-prison-in-iceland> (дата звернення: 16.01.2026).
54. Global Prison Trends 2023 / Penal Reform International. URL: <https://www.penalreform.org/resource/global-prison-trends-2023/> (дата звернення: 17.01.2026).
55. Halden Fengsel. *NTNU Concept*. URL: <https://www.ntnu.no/concept/halden-fengsel> (дата звернення: 13.01.2026).
56. Handbook on the Management of High-Risk Prisoners / UNODC. URL: <https://www.unodc.org/unodc/en/justice-and-prison-reform/tools.html> (дата звернення: 22.01.2026).

57. Histoire de la construction de la prison St Michel. *Le Busca*. 2006. URL: <https://www.lebusca.fr/2014/03/histoire-de-la-construction-prison-st-michel.html> (дата звернення: 15.01.2026).
58. Kakutani M. The Panopticon by Jenni Fagan. *The New York Times*. 2013. URL: <https://www.nytimes.com/2013/07/21/books/review/the-panopticon-by-jenni-fagan.html> (дата звернення: 19.01.2026).
59. Mas d'Enric Penitentiary / AiB estudi d'arquitectes. *ArchDaily*. URL: <https://www.archdaily.com/354873/mas-d-enric-penitentiary-aib-estudi-d-arquitectes> (дата звернення: 23.01.2026).
60. Pacific Ocean Platform Prison / Zakauskas P. et al. *ArchDaily*. 2013. URL: <https://www.archdaily.com/343359/pacific-ocean-platform-prison> (дата звернення: 21.01.2026).
61. South D. B. Monolithic Domes Make Perfect Jails and Prisons. 2009. URL: <https://www.monolithic.org/commercial/monolithic-domes-make-perfect-jails-and-prisons> (дата звернення: 12.01.2026).
62. Storstrøm Prison / CF Møller Architects. *ArchDaily*. URL: <https://www.archdaily.com/885376/storstrom-prison-cf-moller> (дата звернення: 14.01.2026).
63. The Architecture of Surveillance: The Panopticon Prison. *ArchDaily*. 2020. URL: <https://www.archdaily.com/937611/the-architecture-of-surveillance-the-panopticon-prison> (дата звернення: 16.01.2026).
64. Wainwright O. Terrordome or therapy? The Netherlands' panopticon prisons. *The Guardian*. 2025. URL: <https://www.theguardian.com/artanddesign/2025/jan/07/terrordome-netherlands-panopticon-prisons> (дата звернення: 20.01.2026).
65. Water, Sanitation and Hygiene in Prisons / ICRC. URL: <https://www.icrc.org/en/document/water-sanitation-hygiene-prisons> (дата звернення: 18.01.2026).

66. Combessie Ph. Naissance de la prison. *Sociologie de la prison*. Presses universitaires de Franche-Comté, 2001. P. 13-24. URL: <https://books.openedition.org/pufc/25299> (дата звернення: 25.01.2026).
67. Janofsky J. Eastern State Penitentiary. The Encyclopedia of Greater Philadelphia. URL: <https://philadelphiaencyclopedia.org/essays/eastern-state-penitentiary/> (дата звернення: 25.01.2026).
68. Ягунов Д. В. Malleus Maleficarum (Молот відьом) : авторський проект. URL: <https://www.yagunov.in.ua/malleus-maleficarum/> (дата звернення: 25.01.2026).
69. Pennsylvania Prison Society / Encyclopedia of Greater Philadelphia. URL: <https://philadelphiaencyclopedia.org/essays/pennsylvania-prison-society/> (дата звернення: 28.01.2026).
70. The world's first prison was created in Benjamin Franklin's living room / Business Insider. 2015. URL: <https://www.businessinsider.com/the-worlds-first-prison-was-created-in-benjamin-franklins-living-room-2015-3> (дата звернення: 19.02.2026).
71. Hecht R. J. The Prison at Auburn, New York / Correction History. URL: <https://www.correctionhistory.org/auburn&osborne/hecht/hechtpictures9.html> (дата звернення: 25.01.2026).
72. Стаття «West Kimberley Regional Prison by TAG Architects» URL: <https://architizer.com/projects/west-kimberley-regional-prison/> (дата звернення: 15.02.2026)
73. Стаття «What does the panopticon mean in the age of digital surveillance?» URL: <https://www.theguardian.com/technology/2015/jul/23/panopticon-digital-surveillance-jeremy-bentham> (дата звернення: 22.02.2026)
74. Keegan V. Vic Keegan's Lost London 164: Bridewell Palace. *OnLondon*. 2020. 10 Oct. URL: <https://www.onlondon.co.uk/vic-keegans-lost-london-164-bridewell-palace/> (дата звернення: 03.03.2025).
75. Take a tour of Bastøy, the world's nicest prison [Електронний ресурс] // Business Insider. - 2014. - 10 October. - Режим доступу:

<https://www.businessinsider.com/bastoy-prison-tour-2014-10> (дата звернення:
15.03.2026).

Додаток 3. «Design concept for the art yard for the Boychuk Academy»,
International competition of Qualification, Scientific, Didactic Works and Creative
Competitions in the specialty 022 “Design”, 2025

MINISTRY OF CULTURE
AND STRATEGIC COMMUNICATIONS
OF UKRAINE

UNESCO

NATIONAL UNION OF UKRAINIAN
ARCHITECTS

DESIGNERS UNION OF UKRAINE

KYIV TERRITORIAL CITY BRANCH OF THE
UNION OF DESIGNERS OF UKRAINE

MYKHAILO BOICHUK
KYIV STATE ACADEMY OF DECORATIVE
APPLIED ARTS AND DESIGN

FACULTY OF DESIGN

SPRING DESIGN FEST

International Competition of Qualification, Scientific,
Didactic Works and Creative Competitions
in the specialty 022 "Design"

DIPLOMA

of the **1st place winner**

in the INTERNATIONAL STUDENT
COMPETITION in Landscape Design:
«Design concept for the art yard of the
Boychuk Academy»

**НЕКЛЕСА ВАЛЕРІЯ,
КРОХМАЛЬ СОФІЯ**

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

**Tutor Гарбар Марина
UKRAINE**

Olena OSADCHA, Doctor of Philosophy in Arts,
Associate professor, Professor of the cathedra
of the monumental decorative and sacral art,
Rector of Mykhailo Boichuk Kyiv State Academy
of Decorative and Applied Arts and Design,
Ukraine

2025

Додаток 4. «In the competitive project for the Boychuk Academy Restoration» ,
International competition of Qualification, Scientific, Didactic Works and Creative
Competitions in the specialty 022 “Design”, 2025

Додаток 5.

Звіт не був оцінений

Метадані

ДОКУМЕНТ

Заголовок
Особливості архітектурно-середовищної організації пенітенціарних комплексів в Україні (на прикладі пенітенціарної установи в київській області)

Автор
Некlesa Валерія Сергіївна

Науковий керівник / Експерт
Ковальська Г.Л., Третяк М.Е.

ІД документу
333819975

ОРГАНІЗАЦІЯ

Назва організації
Kyiv National University of Construction and Architecture

підрозділ
Kyiv National University of Construction and Architecture

ЗВІТ

Дата звіту
5/12/2026

Дата редагування

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

8.47%

8.47%

КП 1

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

3.06%

3.06%

КП 2

18628

Кількість слів

0.9%

0.9%

КЦ

156996

Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		7
Інтервали		0
Мікропробіли		0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)		81

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Колір тексту

#	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	http://on2.knuiba.edu.ua/mod/resource/view.php?id=30690	187 (1 %)

2	https://studfile.net/preview/20682769/page:2/	74 (0.4 %)
3	http://org2.knuba.edu.ua/mod/resource/view.php?id=30690	65 (0.35 %)
4	http://org2.knuba.edu.ua/mod/resource/view.php?id=30690	43 (0.23 %)
5	https://studopedya.ru/1-112879.html	43 (0.23 %)
6	https://repository.knuba.edu.ua/bitstreams/ebd014bd-380c-4d35-8960-ce1ad7c925b6/download	41 (0.22 %)
7	https://e-construction.gov.ua/document_detail/doc_id=3348181030094767354/optype=6	35 (0.19 %)
8	https://repository.knuba.edu.ua/bitstreams/4d3929dc-46b3-449e-843c-799a85af595b/download	28 (0.15 %)
9	https://aop.nmu.org.ua/ua/metodicki/bakalavrcb/kursova.pdf	27 (0.14 %)
10	http://org2.knuba.edu.ua/mod/resource/view.php?id=30690	27 (0.14 %)

Домашня база даних

#	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
---	-----------	--

Програма обміну базами даних (0.15 %)

#	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
---	-----------	--

1	2015_6060102_Kurbatova_Tetiana_Volodymyrivna_15596 10/25/2024 National University "Lviv Politechnika" (National University Lviv Politechnika)	14 (1) (0.08 %)
2	Стаття_Гелемей С.О. 4 (2025) (Катя 09.03.2026) 3/12/2026 Publishing House "Helvetica" (Видавничий дім "Гельветика")	8 (1) (0.04 %)
3	ФНСА 2024 191 М Муад Модні 11/16/2024 Ukrainian national aviation university (ФНСА Кафедра архітектури та просторового планування)	6 (1) (0.03 %)

Інтернет (8.32 %)

#	ДЖЕРЕЛО URL	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
---	-------------	--

4	http://org2.knuba.edu.ua/mod/resource/view.php?id=30690	378 (8) (2.03 %)
5	https://studfile.net/preview/20682769/page:2/	223 (15) (1.2 %)
6	https://repository.knuba.edu.ua/bitstreams/4d3929dc-46b3-449e-843c-799a85af595b/download	186 (14) (1 %)
7	http://www.knuba.edu.ua/?page_id=25243	89 (7) (0.48 %)
8	https://repository.knuba.edu.ua/bitstreams/ebd014bd-380c-4d35-8960-ce1ad7c925b6/download	83 (5) (0.45 %)
9	https://studopedya.ru/1-112879.html	75 (4) (0.4 %)
10	https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=101916	67 (8) (0.36 %)

11	https://www.knuba.edu.ua/wp-content/uploads/2023/03/%D0%A0%D0%9F_%D0%9E%D0%9A15_%D0%9F%D0%90%D0%A1%D0%9F%D0%9E%D0%A0%D0%A2-%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%BE%D1%97-%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B8-%D0%BC%D0%B0%D0%B3%D1%96%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0-%D0%9C%D0%91.pdf	43 (4) (0.23 %)
12	http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/287308	42 (2) (0.23 %)
13	https://aop.nmu.org.ua/ua/metodicki/bakalavrcb/kursova.pdf	42 (3) (0.23 %)
14	https://www.knuba.edu.ua/conference/	38 (3) (0.2 %)
15	https://khpg.org/1608815244	37 (3) (0.2 %)
16	https://cripo.com.ua/gangsters/monitryngovij-vizyt-do-kryvorizkoyi-vypravnoyi-koloniyi-80-tysnyava-nenalezni-materialno-pobutovi-umovy-ta-inshi-porushennya/	35 (3) (0.19 %)
17	https://e-construction.gov.ua/document_detail/doc_id=3348181030094767354/optype=6	35 (1) (0.19 %)
18	http://bkzt.at.ua/DYSTANCIYNE2020/APVI/metodichka_arkhitekturnoji_chastini_2020.pdf	31 (5) (0.17 %)
19	https://e-construction.gov.ua/document_detail/doc_id=3058504206349501664/optype=2	31 (3) (0.17 %)
20	https://e-construction.gov.ua/files/upload/c348906b-a286-4c56-ae1b-bf0415aa1c0f.docx	30 (3) (0.16 %)
21	https://knowledge.allbest.ru/audit/3c0b65625b2ac69b4c53b89421216c26_3.html	17 (1) (0.09 %)
22	https://studfile.net/preview/9900272/page:2/	15 (1) (0.08 %)
23	https://cf.knuba.edu.ua/wp-content/uploads/2025/10/%D0%9E%D0%9A11-%D0%9F%D0%B0%D1%81%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%82-%D0%BA%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%84%D1%96%D0%BA%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%BE%D1%97-%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B8-%D0%9E%D0%9F%D0%9F-%D0%9F%D0%A6%D0%91-%D0%BC%D0%B0%D0%B3%D1%96%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B8-2024.pdf	14 (1) (0.08 %)
24	https://e-construction.gov.ua/document_detail/doc_id=2987230042129434414/optype=6	12 (1) (0.06 %)
25	https://nupp.edu.ua/uploads/files/0/main/struct/nniab/specialities/191/syllabuses/2024/192bbciok31.pdf	10 (2) (0.05 %)
26	https://online.budstandart.com.ua/catalog/doc-page.html?id_doc=116369	9 (1) (0.05 %)
27	https://org2.knuba.edu.ua/mod/resource/view.php?id=32565	8 (1) (0.04 %)

Список прийнятих фрагментів

#	ЗМІСТ	КІЛЬКІСТЬ ОДНАКОВИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
---	-------	---------------------------------------